

Zittingsdocument

A9-0179/2020

7.10.2020

VERSLAG

met aanbevelingen aan de Commissie betreffende een EU-rechtskader voor de
beëindiging en ommekeer van door de EU bevorderde ontbossing op
wereldniveau
(2020/2006(INL))

Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

Rapporteur: Delara Burkhardt

(Initiatief – Artikel 47 van het Reglement)

Rapporteur voor advies (*):
Karin Karlsbro, Committee on International Trade

(*) Medeverantwoordelijke commissie – Artikel 57 van het Reglement

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
BIJLAGE BIJ DE ONTWERPRESOLUTIE:	29
ADVIES VAN DE COMMISSIE INTERNATIONALE HANDEL	50
ADVIES VAN DE COMMISSIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	57
ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, ONDERZOEK EN ENERGIE.....	65
ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING..	72
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	85
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	86

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

met aanbevelingen aan de Commissie betreffende een EU-rechtskader voor de beëindiging en ommekeer van door de EU bevorderde ontbossing op wereldniveau (2020/2006(INL))

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 225 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien artikel 114, lid 3, en artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien de mededeling van de Commissie getiteld “Wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (Flegt) – Voorstel voor een EU-Actieplan” van 21 mei 2003 (COM(2003)0251),
- gezien Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (de “EU-houtverordening”)¹,
- gezien Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen²,
- gezien Verordening (EG) nr. 1905/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 tot invoering van een financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking³,
- gezien de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG’s) van de Verenigde Naties tegen 2030, en met name doelstelling 12 betreffende verantwoorde consumptie en productie en doelstelling 15 om de bescherming, het herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische ecosystemen te waarborgen, bossen duurzaam te beheren, woestijnvorming tegen te gaan, aantasting van de bodem een halt toe te roepen en terug te dringen, en het verlies van biodiversiteit te stoppen,
- gezien de Overeenkomst van Parijs die is bereikt in het kader van de 21e Conferentie van de Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (COP 21),
- gezien de in opdracht van het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken van de Commissie uitgevoerde studie over zorgvuldigheidsvereisten in de toeleveringsketen (2020),
- gezien de studie van de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement (EPRS) van

¹ PB L 295 van 12.11.2010, blz. 23.

² PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13.

³ PB L 378 van 27.12.2006, blz. 41.

september 2020, getiteld “An EU legal framework to halt and reverse EU-driven global deforestation – European added value assessment”⁴,

- gezien de conclusies van de Raad en de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over de mededeling “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren” van 16 december 2019,
- gezien de Verklaring van Amsterdam van 7 december 2015, getiteld “Towards Eliminating Deforestation from Agricultural Commodity Chains with European Countries”,
- gezien het VN-programma ter reductie van broeikasgasemissies ten gevolge van ontbossing en bosaantasting (REDD+),
- gezien het strategisch plan voor bossen van de Verenigde Naties (UN Strategic Plan for Forests, UNSPF) 2017-2030, waarin zes mondiale bosdoelstellingen en 26 geassocieerde doelstellingen worden vastgesteld, die tegen 2030 moeten worden bereikt,
- gezien het VN-Verdrag ter bestrijding van woestijnvorming, dat op 17 juni 1994 werd aangenomen,
- gezien de door het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) ontwikkelde nationale duurzamegrondstoffenplatforms,
- gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 1966,
- gezien het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten van 1966,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie⁵,
- gezien het Amerikaans Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens van 1969,
- gezien het Afrikaans Handvest van de rechten van de mens en de volkeren van 1987,
- gezien Verdrag nr. 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) betreffende inheemse en in stamverband levende volken van 1989,
- gezien de Verklaring van de VN over de rechten van inheemse volkeren van 2007,
- gezien de OESO/FAO-richtsnoeren inzake verantwoordelijke toeleveringsketens in de landbouw,
- gezien het verslag van de FAO over de algemene toestand van de bossen in 2020,
- gezien de publicatie van de FAO van 2018, getiteld “The State of the World’s Forests

⁴ EPRS, “An EU legal framework to halt and reverse EU-driven global deforestation - European added value assessment”, PE 654.174, september 2020.

⁵ PB C 364 van 18.12.2000, blz. 1.

2018 – Forest pathways to sustainable development”,

- gezien de beoordeling van de wereldwijde bosbestanden 2015 van de FAO – FRA-gegevensbank 2015,
- gezien de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten (CITES) van 1973,
- gezien het Verdrag inzake biologische diversiteit van 1992, en het daaraan verbonden Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid van 2000 en het Protocol van Nagoya inzake toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik van 2010,
- gezien het “Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services” van het Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services 2019 van de Verenigde Naties van 6 mei 2019,
- gezien de VN-beginselen inzake verantwoord investeren van 2006,
- gezien de leidende beginselen inzake bedrijfsleven en mensenrechten, die in 2011 zijn goedgekeurd door de VN-Mensenrechtenraad, en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, die in 2011 zijn bijgewerkt,
- gezien het speciaal verslag over de klimaatverandering en de bodem van de Internationale Werkgroep inzake klimaatverandering van de Verenigde Naties van 8 augustus 2019,
- gezien het Mondiaal programma voor de bestrijding van criminaliteit in verband met in het wild levende dieren en planten en bossen van het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding (UNODC),
- gezien het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, aangenomen in Aarhus op 25 juni 1998 door de Economische Commissie van de Verenigde Naties voor Europa,
- gezien zijn resolutie van 17 juni 2010 over het beleid van de EU ten aanzien van mensenrechtenverdedigers⁶,
- gezien zijn resolutie van 25 oktober 2016 over strafrechtelijke aansprakelijkheid van bedrijven voor ernstige schendingen van de mensenrechten in derde landen⁷,
- gezien zijn resolutie van 4 april 2017 over palmolie en de ontbossing van regenwouden⁸,
- gezien zijn resolutie van 12 september 2017 over de gevolgen van de internationale

⁶ Aangenomen teksten, P7_TA(2010)0226.

⁷ Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0405.

⁸ Aangenomen teksten, P8_TA(2017)0098.

- handel en het handelsbeleid van de EU voor mondiale waardeketens⁹,
- gezien zijn resolutie van 3 juli 2018 over de schending van de rechten van inheemse volkeren, inclusief landroof¹⁰,
 - gezien zijn resolutie van 11 september 2018 over transparant en verantwoord beheer van natuurlijke hulpbronnen in ontwikkelingslanden: bossen¹¹,
 - gezien zijn resolutie van 15 januari 2020 over de Europese Green Deal¹²,
 - gezien zijn resolutie van 16 januari 2020 over de 15e bijeenkomst van de Conferentie van de partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (COP15)¹³,
 - gezien zijn resolutie van 16 september 2020 over maatregelen van de EU om de bossen wereldwijd te beschermen en te herstellen¹⁴,
 - gezien de “Forest pledge” (geloofte tot bescherming van bossen) van 21 maart 2019, op grond waarvan veel actieve leden van het Europees Parlement zich ertoe hebben verbonden beleid te bevorderen waarmee bossen wereldwijd worden beschermd en hersteld en de territoria en rechten van bosbewoners worden erkend en veilig gesteld,
 - gezien de conclusies van de Raad van 28 juni 2018 inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw,
 - gezien de mededeling van de Commissie van 23 juli 2019, getiteld “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren” (COM(2019)0352),
 - gezien het onderzoek van de Commissie van januari 2018, getiteld “Feasibility study on options to step up EU actions against deforestation”,
 - gezien de mededeling van de Commissie van 11 december 2019 over de Europese Green Deal (COM(2019)0640),
 - gezien de mededeling van de Commissie van 20 mei 2020, getiteld “EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 – De natuur terug in ons leven brengen” (COM(2020)0380),
 - gezien de mededeling van de Commissie van 20 mei 2020, getiteld “Een “van boer tot bord”-strategie voor een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem” (COM(2020)0381),
 - gezien de verklaring van de vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld van april 2018 over de rol van de EU in de bescherming van de bossen,

⁹ Aangenomen teksten, P8_TA(2017)0330.

¹⁰ Aangenomen teksten, P8_TA(2018)0279.

¹¹ Aangenomen teksten, P8_TA(2018)0333.

¹² Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0005.

¹³ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0015.

¹⁴ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0212.

- gezien de artikelen 47 en 54 van zijn Reglement,
 - gezien de adviezen van de Commissie internationale handel, de Commissie ontwikkelingssamenwerking, de Commissie industrie, onderzoek en energie, en de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling,
 - gezien het verslag van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (A9-0179/2020),
- A. overwegende dat biologisch diverse bossen natuurlijke koolstofputten zijn, en bijgevolg onmisbaar zijn in de strijd tegen de klimaatverandering, in overeenstemming met de doelstelling van de Overeenkomst van Parijs om de stijging van de wereldwijde gemiddelde temperatuur te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius boven de pre-industriële niveaus en ernaar te streven de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius boven de pre-industriële niveaus; overwegende dat de meest recente wetenschappelijke informatie erop wijst dat een beperking van de temperatuurstijging tot 1,5 graden de schade voor mensen en natuurlijke ecosystemen aanzienlijk zou beperken in vergelijking met een stijging van 2 graden¹⁵, en ook goed zou zijn in verband met de aanpassing aan de klimaatverandering en het behoud van de biodiversiteit; overwegende dat niet alleen ontboste gebieden, maar ook bossen die aangetast zijn door menselijk ingrijpen een bron van koolstofdioxide kunnen worden;
- B. overwegende dat bossen 80 % van de biodiversiteit op aarde herbergen en 30 % van het aardoppervlak vormen¹⁶; overwegende dat bossen de organische vitale infrastructuur vormen voor enkele van de meest compacte, kwetsbare en gevarieerde ecosystemen ter wereld; overwegende dat ontbossing de voornaamste bedreiging vormt voor 85 % van de bedreigde of uitstervende diersoorten, en dat tussen 1979 en 2012 reeds 58 % van de gewervelde dieren wereldwijd is uitgestorven als gevolg van ontbossing¹⁷;
- C. overwegende dat bossen een bron van bestaansmiddelen en inkomsten voor ongeveer 25 % van de wereldbevolking zijn¹⁸ en dat de vernietiging ervan ernstige gevolgen heeft voor de bestaansmiddelen van de meest kwetsbaren, waaronder inheemse volken die sterk afhankelijk zijn van bosecosystemen;
- D. overwegende dat emissies als gevolg van de verandering in landgebruik, veelal door ontbossing, goed zijn voor ongeveer 12 % van de wereldwijde broeikasgasemissies en de op een na grootste oorzaak van klimaatverandering zijn na de verbranding van steenkool, olie en gas¹⁹;
- E. overwegende dat de oerbossen in het bijzonder worden getroffen door ontbossing;

¹⁵ Verslag “Global warming of 1.5 °C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5 °C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty”.

¹⁶ Mededeling van de Commissie getiteld “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren”, 2019.

¹⁷ “Living planet 2016”, Wereldnatuurfonds, Zoological society of London, Stockholm Resilience Centre.

¹⁸ Mededeling van de Commissie getiteld “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren”, 2019.

¹⁹ Smith, P. et al. (2014): “Agriculture, Forestry and Other Land Use (AFOLU)”. In: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Bijdrage van Werkgroep III aan het vijfde evaluatieverslag van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering [Edenhofer, O. et al. (ed.)]. Cambridge University Press, Cambridge, VK en New York, NY, VS.

overwegende dat oerbossen enorm veel koolstof vasthouden en worden gekenmerkt door unieke biodiversiteitsniveaus en ecologische omstandigheden en daarom niet kunnen worden vervangen door nieuw aangeplante bossen; overwegende dat bebossing, mits die gebeurt op een wijze die verenigbaar is met de bescherming en verbetering van lokale ecosystemen, een rol kan spelen in de strijd tegen klimaatverandering;

- F. overwegende dat het, om het verlies aan biodiversiteit en de klimaatcrisis te kunnen aanpakken, cruciaal is dat bossen op zodanige wijze worden beschermd en hersteld dat hun capaciteit om koolstof op te slaan en de biodiversiteit te beschermen maximaal is; overwegende dat dit meerdere voordelen zal opleveren, aangezien het de groei van bestaande bossen tot hun maximale potentieel voor koolstofopslag bevordert, en tegelijkertijd de reeds aangetaste ecosystemen herstelt, de afbraak van organische stoffen bevordert, en gunstig is voor de biodiversiteit en voor bodems, lucht, grond en water;
- G. overwegende dat publieke druk ter vervulling van de niet-productieve functies van bossen wereldwijd toeneemt, hetgeen vaak haaks staat op de verslechterende staat van de bossen;
- H. overwegende dat bossen de samenleving belangrijke ecosysteemdiensten bieden, zoals schone lucht, regulering van de waterstroming, koolstofvermindering, bescherming tegen water- en winderosie, habitats voor dieren en planten, herstel van aangetast land en veerkracht bij klimaatverandering; overwegende dat de waarde van de natuurlijke waterhuishoudingssystemen in bossen is geraamd op 1 360 à 5 235 USD per hectare per jaar (waarde in 2007)²⁰, en dat deze “natuurlijke dienst” zwaar aangetast wordt door ontbossing; overwegende dat bossen en biodiversiteit ook een intrinsieke waarde hebben die de gebruikswaarde voor mensen te boven gaat, onder meer als koolstofvoorraden, en dat deze waarde niet kan worden gekwantificeerd of in geld kan worden uitgedrukt;
- I. overwegende dat bossen voor veel mensen en volkeren een culturele, sociale en spirituele waarde hebben;
- J. overwegende dat het bebossingspercentage in de Unie de afgelopen decennia is gestegen (hoewel de kwaliteit is afgenomen), maar dat het wereldwijde bosareaal in de afgelopen 18 jaar gestaag is afgenomen, waarbij in 2019 alleen al 3,8 miljoen hectare aan oorspronkelijk regenwoud verloren is gegaan²¹;
- K. overwegende dat ontbossing en aantasting en omvorming van bossen wereldwijd ertoe leiden dat inheemse volkeren en lokale gemeenschappen meer gevaar lopen: zij worden geconfronteerd met mensenrechtenschendingen, aanvallen en moorden als reactie op hun inspanningen om hun bossen, hun land en het milieu te beschermen; overwegende dat in 2018 gemiddeld meer dan drie land- en milieuactivisten per week werden vermoord, waarbij alleen al in het afgelopen decennium in het Amazonegebied meer dan 300 mensen om het leven zijn gekomen bij conflicten over hulpbronnen en

²⁰ Cook, NASA Goddard Institute for Space Studies, 2005

²¹ “In 2019 ging elke zes seconden een voetbalveld aan oorspronkelijk regenwoud verloren”, World Resources Institute, online, 2 juni 2020.

landgebruik²²;

- L. overwegende dat de klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit wereldwijd, alsook de vernietiging en omvorming van natuurlijke ecosystemen, zoals bossen, een enorme impact hebben op de habitats van dieren, en ertoe kunnen leiden dat wilde dieren, mensen en huisdieren vaker in contact komen, als gevolg waarvan er een hoger risico ontstaat op het opnieuw uitbreken van uit de dierenwereld afkomstige epidemieën en pandemieën; overwegende dat de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) bevestigt dat de toename van nieuwe besmettelijke ziekten samenhangt met de versnelde ontbossing van tropische bossen, met name in verband met de aanplant van oliepalmen en sojabonen²³; overwegende dat meer dan twee derde van de opkomende besmettelijke ziekten afkomstig is van dieren, waarvan de overgrote meerderheid van wilde dieren; overwegende dat het beschermen en herstellen van de biodiversiteit en van goed functionerende ecosystemen dan ook van essentieel belang is om onze veerkracht te vergroten en het ontstaan en de verspreiding van toekomstige ziekten te voorkomen;
- M. overwegende dat water een kostbare hulpbron is; overwegende dat het ontbreken van of de ontoereikende toepassing van een rechtskader voor de bescherming van watervoorraden het onmogelijk maakt het gebruik van deze hulpbron te controleren en leidt tot overexploitatie, vervuiling en waterroof; overwegende dat dit schadelijk is voor de daarvan afhankelijke ecosystemen en plaatselijke gemeenschappen; overwegende dat waterroof zich in bepaalde gevallen voordoet ten behoeve van de productie van producten die een bedreiging vormen voor bossen en ecosystemen²⁴;
- N. overwegende dat het duurzame beheer van bosbestanden en hernieuwbare grondstoffen en het gebruik van bosgebieden op een manier en met een intensiteit waarbij hun biodiversiteit, regeneratiecapaciteit, vitaliteit en potentieel om nu en in de toekomst relevante ecologische, economische en sociale functies op lokaal, nationaal en mondiaal niveau te vervullen gewaarborgd zijn en waarbij andere ecosystemen geen schade wordt berokkend, een belangrijk onderdeel vormen van de algemene beleidsaanpak om ontbossing een halt toe te roepen, zowel op het niveau van de Unie als op mondiaal niveau;
- O. overwegende dat de consumptie van de Unie naar schatting bijdraagt tot ten minste 10 % van de wereldwijde ontbossing;
- P. beklemtoont dat het belangrijk is duurzame voedingsgewoonten te bevorderen, door de consument bewust te maken van de gevolgen van zijn consumptiepatronen en informatie te verstrekken over voedingsgewoonten die beter zijn voor de menselijke gezondheid en die een kleinere milieuoetadruk achterlaten;

Algemene opmerkingen

1. onderstreept dat circa 80 % van de ontbossing wereldwijd wordt veroorzaakt doordat meer land wordt gebruikt voor landbouw¹; onderstreept in dit verband dat in de

²² “Regenwoudmaffia: Hoe geweld en straffeloosheid de ontbossing in het Braziliaanse Amazonegebied aanwakkeren”, Human Rights Watch, online, 17 september 2019.

²³ Bruce A. Wilcox en Brett Ellis, Center for Infectious Disease Ecology, Asia-Pacific Institute for Tropical Medicine and Infectious Diseases, Universiteit van Hawaii, Manoa, VS; 2006.

²⁴ Zoals bijvoorbeeld gemeld door de Environmental Justice Atlas <https://ejatlas.org/conflict/water-grabbing-and-agribusiness-in-the-south-coast-of-guatemala> – voor Guatemala (suikerriet, palmolie en banaan).

mededeling van de Commissie getiteld “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren” van juli 2019 wordt onderkend dat de vraag van de Unie naar producten als palmolie, vlees, soja, cacao, maïs, hout en rubber, waaronder in de vorm van verwerkte producten of diensten, in belangrijke mate verantwoordelijk is voor ontbossing, aantasting van bossen, vernietiging van ecosystemen en daaraan gekoppelde schendingen van de mensenrechten in de hele wereld, en goed is voor ongeveer 10 % van de ontbossing die in het totale eindverbruik besloten ligt²⁵; merkt voorts op dat ook andere producten die in de EU verbruikt worden, zoals katoen, koffie, suikerriet, koolzaad en garnalen uit de mangroven, bijdragen aan de wereldwijde ontbossing;

2. merkt op dat het behoud van het mondiale bosbestand en het voorkomen van de aantasting van bossen tot de grootste uitdagingen van onze tijd behoren, en een conditio sine qua non zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, de Overeenkomst van Parijs en de Green Deal; benadrukt dat het huidige beleid ontoereikend is om het duurzame gebruik van bossen en ecosystemen in grote delen van de wereld te garanderen;
3. constateert met grote bezorgdheid dat het verlies aan bosareaal in de periode 2014-2018 met 43 % is toegenomen tot een gemiddeld verlies van 26,1 miljoen hectare per jaar, vergeleken met 18,3 miljoen hectare per jaar in de periode 2002-2013; maakt zich vooral zorgen over het verlies van oerbossen, nu tijdens de drie laatste jaren waarvoor gegevens beschikbaar zijn (2016, 2017 en 2018) sprake was van de hoogste ontbossingsgraad van deze eeuw, waarbij in het Braziliaanse Amazonegebied alleen al de ontbossing tussen juni 2018 en juni 2019 met 88 % toenam; wijst erop dat de vernietiging en aantasting van natuurlijke bossen niet alleen plaatsvindt in tropische gebieden, maar in heel de wereld, ook in de Unie en haar directe omgeving;
4. betreurt het dat de bosoppervlakte over de hele wereld momenteel niet meer dan ongeveer 68 % van de geschatte pre-industriële niveaus bedraagt, dat het met bomen begroeide areaal tussen 1990 en 2015 als gevolg van afgraving en houtproductie met 290 miljoen hectare is afgenomen en dat de nog onaangetaste bossen (oppervlakten van meer dan 500 km² waarop via satellietgegevens geen enkele menselijke druk kan worden vastgesteld) tussen 2000 en 2013 met 7 % zijn gereduceerd²⁶;
5. merkt ook op dat de verandering en vernietiging van habitats, waarbij natuurlijke bosgebieden worden aangetast, wereldwijd ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid van mens en dier, alsook voor de biodiversiteit, met name de toegenomen incidentie van zoönoses (die de afgelopen 30 jaar 50 pandemieën hebben veroorzaakt), met als recentste de COVID-19-pandemie;
6. merkt in het licht van de tragische COVID-19-pandemie met bezorgdheid op dat onderzoek een verontrustend verband blijft leggen tussen zoönosen en ontbossing, klimaatverandering en verlies van biodiversiteit;
7. benadrukt dat oerbossen niet vervangen kunnen worden, en wijst erop dat het verlies van oerbossen niet kan worden gecompenseerd door het aanplanten van nieuwe bossen; merkt op dat het meer bestaansmiddelen, een hoger inkomen voor lokale

²⁵ FAO. 2016. State of the World's Forests 2016. Forests and agriculture: land-use challenges and opportunities. Rome. <http://www.fao.org/3/a-i5588e.pdf>

²⁶ Verslag van het IPBES, 2019.

gemeenschappen, en extra kansen voor economische ontwikkeling kan opleveren als de ontbossing en de aantasting van bossen wordt gestopt, en als de bescherming van bestaande bossen, het duurzaam herstel, de bebossing en de herbebossing op zodanige wijze plaatsvinden dat de capaciteit voor koolstofopslag en bescherming van de biodiversiteit maximaal is; wijst derhalve op het belang van de bevordering van agro-ecologie en duurzame landbouwproductie op mondiaal, nationaal, regionaal en lokaal niveau, omdat dit niet-duurzaam landgebruik en -beheer kan voorkomen, voor een betere aanpak van natuurlijke verstoringen kan zorgen, en de klimaatverandering kan beperken;

8. benadrukt dat de aanwezigheid van grote bosgebieden helpt om de verwoestijning van continentale gebieden te voorkomen; stelt voor de bescherming van bossen als een bron van vocht sterk in overweging te nemen bij het ontwikkelings- en handelsbeleid; wijst er bijvoorbeeld op dat maar liefst 40 % van de totale neerslag in de Ethiopische hooglanden – de voornaamste bron van de Nijl – bestaat uit vocht afkomstig van de bossen in het Congobekken en dat het tegengaan van de ontbossing in deze regio ook van belang is in verband met de klimaatvluchtelingencrisis;
9. onderstreept dat de drijvende krachten achter ontbossing niet alleen in de bosbouwsector op zich beschouwd te vinden zijn, en verband houden met tal van kwesties, zoals grondbezit, de bescherming van de rechten van inheemse volkeren, klimaatverandering, democratie, mensenrechten en politieke vrijheid, het consumptieniveau van grondstoffen, de grote afhankelijkheid van invoer van diervoeders, landbouwbeleid, en een gebrek aan beleidsmaatregelen die duurzaam en legaal verkregen en geproduceerde grondstoffen promoten en bevorderen; herinnert eraan dat inheemse vrouwen en vrouwelijke landbouwers een centrale rol spelen in de bescherming van bosecosystemen; verzoekt de Commissie meer inspanningen te leveren om ontbossing op holistische wijze aan te pakken door middel van een coherent en juridisch bindend beleidskader, en tegelijk voor de instandhouding van ecosystemen te zorgen; is van mening dat gendergelijkheid in het bosbouwonderwijs essentieel is voor het duurzaam beheer van bossen, wat in het Uniebeleid tot uitdrukking moet komen;
10. merkt op dat in veel landen de ontbossing te wijten is aan de afwezigheid van passend beleid (zoals ruimtelijke ordening), onduidelijkheid op het gebied van eigendomsverhoudingen en andere rechten met betrekking tot grondgebruik, tekortkomingen op het gebied van bestuur en wetshandhaving, illegale activiteiten en onvoldoende investeringen in duurzaam bosbeheer;
11. merkt op dat het Europees Parlement sinds december 2015 veertig bezwaren heeft geformuleerd tegen de invoer van genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders, waarvan er elf gericht waren tegen de invoer van genetisch gemodificeerde soja; herinnert eraan dat een van de redenen om tegen die invoer bezwaar te maken de ontbossing was die gepaard gaat met de teelt in landen zoals Brazilië en Argentinië, waar de soja vrijwel uitsluitend genetisch wordt gemodificeerd voor gebruik met bestrijdingsmiddelen; merkt op dat in een recent wetenschappelijk onderzoek met peerreview dat werd uitgevoerd door onderzoekers uit heel de EU is vastgesteld dat de Unie de grootste koolstofvoetafdruk ter wereld heeft vanwege de soja-invoer uit Brazilië, 13,8 % groter dan die van China, de grootste importeur van soja ter wereld; merkt op dat deze grote koolstofvoetafdruk van de Unie het gevolg is van haar aandeel

in de emissies uit ingebedde ontbossing²⁷; merkt voorts op dat soja volgens de Commissie historisch gezien de belangrijkste factor is van de bijdrage van de Unie aan de wereldwijde ontbossing en de daarmee samenhangende emissies, goed voor bijna de helft van alle ontbossing die in de invoer in de Unie ingebed is²⁸;

12. wijst erop dat de productie van genetische gemodificeerde organismen (ggo's) een belangrijke oorzaak van ontbossing is, met name in Brazilië en Argentinië, en is van mening dat de invoer van ggo's in de Unie moet worden beëindigd; herinnert eraan dat de consumptie van vlees, ook binnen de Unie, bijdraagt aan ontbossing buiten de Unie doordat deze zorgt voor een toename van de vraag naar goedkoop, genetisch gemodificeerd diervoeder, met name in de vorm van geïmporteerde genetisch gemodificeerde sojabonen;
13. merkt op dat de omzetting van oorspronkelijk voor de productie van voedsel en diervoeder gebruikte weide- en landbouwgronden in land voor de productie van biomassa-brandstoffen (indirecte veranderingen in landgebruik) ook negatieve gevolgen kan hebben voor bossen;

Vrijwillige regelingen voor certificering en etikettering door derden

14. is ingenomen met het groeiende bewustzijn van bedrijven over het probleem van wereldwijde ontbossing, aantasting van bossen en vernietiging van ecosystemen, de noodzaak van collectieve actie en daarmee samenhangende verbintenissen, alsook de steeds luider klinkende roep om transparante, consistente, uniforme, verstandige en afdwingbare vereisten voor duurzame toeleveringsketens, met inbegrip van een verminderde vraag naar producten die een risico voor bossen inhouden; stelt vast dat sommige marktdeelnemers de Verklaring van New York over bossen van 2014 ter harte hebben genomen, en maatregelen hebben genomen om ontbossing aan te pakken; betreurt het dat deze maatregelen vaak niet ambitieus genoeg zijn, slechts delen van de toeleveringsketen betreffen, en niet ontworpen zijn om de verschillende, onderling verbonden aanjagers van ontbossing aan te pakken²⁹, waardoor zij de initiële duurzaamheidsclaims en beloftes niet waar kunnen maken; benadrukt in dit verband dat de toezeggingen van bedrijven om vrijwillig iets aan de ontbossing te doen, niet volstaan om de ontbossing wereldwijd een halt toe te roepen;
15. stelt vast dat de regelingen voor certificering door derden belangrijk zijn geweest voor het bijeenbrengen van bedrijven en het maatschappelijk middenveld en het ontwikkelen van een gemeenschappelijk begrip van het probleem van ontbossing; merkt op dat vrijwillige regelingen voor certificering door derden hebben bijgedragen tot de ontwikkeling van goede praktijken, maar dat deze regelingen op zich niet volstaan om

²⁷ Escobar, N., Tizado, E.J., zu Ermgassen, E.K., Löfgren, P., Börner, J., & Godar, J. (2020): "Spatially-explicit footprints of agricultural commodities: Mapping carbon emissions embodied in Brazil's soy exports". In: Global Environmental Change, vol. 62, 102067

(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378019308623>).

²⁸ Technisch verslag – 2013 – 063 van de Commissie: "The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation", studie gefinancierd door de Europese Commissie, DG ENV, uitgevoerd door VITO, IIASA, HIVA en IUCN NL (<http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>), blz. 23.

²⁹ Evaluatieverslag vijf jaar na de Verklaring van New York: "Protecting and restoring forests. A Story of Large Commitments yet Limited Progress", september 2019 <https://forestdeclaration.org/images/uploads/resource/2019NYDFReport.pdf>

de ontbossing en aantasting van ecosystemen wereldwijd een halt toe te roepen en zij dus enkel een aanvulling mogen zijn op bindende maatregelen; is van oordeel dat vrijwillige regelingen voor certificering door derden een aanvullend instrument kunnen zijn voor het beoordelen en reduceren van ontbossingsrisico's, op voorwaarde dat ze goed ontworpen zijn en volledig ten uitvoer worden gelegd, met inachtneming van nauwkeurig omschreven, meetbare en ambitieuze duurzaamheidscriteria, een robuust certificerings- en accrediteringsproces, onafhankelijke monitoring, mogelijkheden om de toeleveringsketen te monitoren, en noodzakelijke vereisten inzake de bescherming van primaire en andere natuurlijke bossen en bevordering van duurzaam bosbeheer;

16. merkt op dat regelingen voor certificering en etikettering door derden op zich onvoldoende doeltreffend zijn om te voorkomen dat producten met een risico voor bossen en ecosystemen op de interne markt van de Unie worden gebracht; onderstreept dan ook dat certificering door derden uitsluitend een aanvulling op verplichte robuuste zorgvuldigheidsprocessen van marktdeelnemers kan zijn, maar deze niet kan vervangen, en dat deze verplichte processen ook hun sociale en milieuaansprakelijkheid verzekeren, overeenkomstig het beginsel "de vervuiler betaalt", dat in artikel 191 VWEU is verankerd;
17. vreest dat de veelheid aan bestaande regelingen voor certificering en etikettering consumenten in verwarring kan brengen en hun mogelijkheden om een bewuste keuze te maken kan beperken; onderstreept in dit verband dat moet worden overwogen de verplichting tot het verstrekken van informatie te harmoniseren;
18. onderstreept dat een beleid dat volledig op de keuze van consumenten is gebaseerd, de verantwoordelijkheid voor de aankoop van ontbossingsvrije producten onterecht bij de consument legt, hetgeen ontoereikend is om van duurzame productie de standaard te maken; is van mening dat de voorlichting van consumenten over ontbossingsvrije producten een krachtig instrument kan zijn in aanvulling op het rechtskader inzake zorgvuldigheid, waarmee de vraagzijde van dit probleem kan worden aangepakt; dringt er bij de Commissie op aan het thema ontbossing een prominentere plaats zal geven in de EU-milieukeur, groene overheidsopdrachten en andere initiatieven in de context van de circulaire economie, als onderdeel van een uitgebreide reeks acties en initiatieven om voor ontbossingsvrije toeleveringsketens te zorgen; verzoekt de Commissie voorts om het risico op ontbossing en aantasting van ecosystemen op te nemen als een van de criteria voor beweringen inzake de milieuvriendelijke eigenschappen van producten voorzien in Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad³⁰ en om een EU-regeling voor voorafgaande toestemming betreffende dergelijke beweringen op te zetten;
19. merkt op dat er tot dusver geen regels bestaan die het verbieden om producten in de Unie op de markt te brengen die bijdragen aan de vernietiging van bossen; merkt op dat ook hout dat legaal is gekapt in overeenstemming met de wetgeving van het land van herkomst, kan bijdragen tot ontbossing, en dat dit hout desondanks toch vrije toegang tot de markt van de Unie kan krijgen; merkt op dat Europese consumenten van

³⁰ Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad (richtlijn oneerlijke handelspraktijken). (PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22).

producten die risico's voor bossen en ecosystemen opleveren vaak niet de garantie hebben dat deze producten niet aan ontbossing hebben bijgedragen, waardoor zij onbewust en ongewild bijdragen aan ontbossing;

20. merkt op dat de criteria in certificeringsregelingen ter bepaling van wat een "ontbossingsvrije" grondstof of product is niet altijd volledig genoeg zijn, aangezien zij soms alleen betrekking hebben op een deel van de relevante bestanddelen of op een deel van de levenscyclus van het product, of een ontoereikende definitie hanteren van "ontbossingsvrij", waardoor bedrijven te vrijblijvend voor verschillende etiketteringsregelingen kunnen kiezen, hetgeen de werking van certificeringsregelingen in het algemeen verzwakt;

Bindende regels op basis van zorgvuldigheidseisen

21. juicht het in dit verband toe dat een groot aantal bedrijven aandringt op bindende regels van de Unie inzake zorgvuldigheid in de toeleveringsketens van producten met een risico voor bossen;
22. herinnert aan zijn resolutie van 15 januari 2020 over de Europese Green Deal en het verzoek daarin aan de Commissie om onverwijld een voorstel voor een Europees rechtskader op basis van zorgvuldigheidseisen voor te leggen, teneinde duurzame en ontbossingsvrije toeleveringsketens voor op de Uniemarkt gebrachte producten te waarborgen, en daarin specifiek aandacht te besteden aan de belangrijkste achterliggende oorzaken van de geïmporteerde ontbossing en, in plaats daarvan, de import te bevorderen van producten die niet tot ontbossing elders leiden; verzoekt de Commissie daarbij rekening te houden met het economische belang van de uitvoer van grondstoffen voor ontwikkelingslanden, en met name voor kleine boeren, alsook met de feedback van alle belanghebbenden, in het bijzonder kmo's, en het voorstel vergezeld te doen gaan van een grondige effectbeoordeling;
23. herinnert eraan dat de Commissie in haar mededeling over ontbossing van 2008 de doelstelling vaststelde om het wereldwijd verlies van bosareaal in uiterlijk 2030 volledig tot stilstand te brengen en de bruto-ontbossing in de tropen tegen 2020 met ten minste 50 % te verminderen; waarschuwt dat de tweede doelstelling bijna zeker niet zal worden gehaald;
24. juicht het toe dat de Commissie de intentie uitspreekt om de wereldwijde ontbossing en aantasting van bossen aan te pakken, maar dringt erop aan dat voor een meer ambitieuze beleidsbenadering wordt gekozen; verzoekt de Commissie een voorstel, vergezeld van een effectbeoordeling, voor te leggen voor een EU-rechtskader op basis van zorgvuldigheidseisen, verslaglegging, openbaarmaking en vereisten inzake de participatie door derden, dat ook aansprakelijkheid en sancties bestrijkt voor de niet-naleving van de verplichtingen door alle bedrijven die voor het eerst producten met een risico voor bossen en ecosystemen op de markt brengen in de Unie, alsook de toegang tot rechtbanken en rechtsmiddelen voor de slachtoffers van de niet-naleving van de verplichtingen in kwestie; is van oordeel dat de handelaren op de Uniemarkt zich aan traceerbaarheidsverplichtingen moeten houden, met name wat betreft de identificatie van de herkomst van producten en hun derivaten op het moment dat zij op de interne markt van de Unie worden gebracht, teneinde duurzame en ontbossingsvrije waardeketens te waarborgen, als bedoeld in de bijlage bij deze resolutie; onderstreept

- dat hetzelfde rechtskader ook moet gelden voor alle financiële instellingen die een vergunning hebben om in de Unie actief te zijn en die bedrijven financieren die zich bezighouden met het oogsten, winnen, produceren, verwerken of verhandelen van producten en hun derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen;
25. is van mening dat de Unie erop moet toezien dat zij alleen mondiale toeleveringsketens en financiële stromen steunt die duurzaam zijn, geen ontbossing veroorzaken en niet leiden tot schendingen van de mensenrechten; is ervan overtuigd dat als er op een grote markt, zoals die van de Unie, verplichte duurzaamheidsvoorschriften worden ingevoerd, dit een impuls kan vormen om de wereldwijde productiemethoden duurzamer te maken;
 26. geeft aan dat de producten met een risico voor bossen en ecosystemen waarop dit EU-rechtskader van toepassing zal zijn, gekozen moeten worden op basis van objectieve, transparante en op wetenschappelijke inzichten stoelende overwegingen waaruit blijkt dat zij verband houden met de vernietiging en aantasting van bossen en ecosystemen met hoge koolstofvoorraden en veel biodiversiteit, of dat zij gevaar opleveren voor de rechten van de inheemse volken en de mensenrechten;
 27. onderstreept dat een dergelijk EU-rechtskader niet alleen moet bewerkstelligen dat het oogsten, produceren, winnen en verwerken van producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen in het land van oorsprong legaal gebeurt, maar ook op duurzame wijze;
 28. wijst erop dat volgens verschillende onderzoeken³¹ de vaststelling van een rechtskader dat moet voorkomen dat producten die verband houden met ontbossing op de interne markt van de Unie worden gebracht, geen invloed zal hebben op de hoeveelheden en de prijzen van de in de Unie verkochte en in de bijlage bij deze resolutie vermelde producten, en dat de extra kosten voor marktdeelnemers om deze juridische verplichtingen na te leven, beperkt blijven;
 29. onderstreept de bijdrage van niet-gouvernementele organisaties, milieuactivisten, brancheverenigingen en klokkenluiders aan de bestrijding van illegale houtkap, die tot ontbossing, verlies aan biodiversiteit en een toename van de uitstoot van broeikasgassen leidt;
 30. geeft aan dat het bedoelde EU-rechtskader ook moet gelden voor ecosystemen met hoge koolstofvoorraden en veel biodiversiteit die geen bossen zijn, met name mariene en kustecosystemen en water-, veen- en savannegebieden, teneinde te voorkomen dat de druk naar deze landschappen wordt verschoven;
 31. is van oordeel dat deze verplichtingen moeten gelden voor alle bedrijven die producten met een risico voor bossen en ecosystemen (FERC's) in de Unie op de markt brengen, ongeacht hun grootte of plaats van vestiging, zodra uit een grondige beoordeling is gebleken dat dit functioneel is en toegepast kan worden op alle marktdeelnemers, kmo's inbegrepen; erkent dat maatregelen naar aanleiding van de risicobeoordeling van marktdeelnemers in verhouding moeten staan tot het niveau van de risico's die verbonden zijn aan de betrokken grondstof, maar is van mening dat in een versnipperde eindmarkt de inclusie van kleinere en grotere ondernemingen van essentieel belang is om zowel grootschalige effecten als consumentenvertrouwen te waarborgen; benadrukt

³¹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014001046>

dat het regelgevingskader niet tot onnodige lasten voor kleine en middelgrote producenten (waaronder kleine pachters) mag leiden, of hun de toegang tot markten en de internationale handel onmogelijk mag maken vanwege een gebrek aan capaciteit; onderstreept daarom de noodzaak van een gecoördineerd ondersteuningsmechanisme voor kmo's op EU-niveau om hun begrip, paraatheid en capaciteit te verzekeren om in overeenstemming met de milieu- en mensenrechtenvereisten te produceren;

32. is van mening dat de invoering van EU-brede verplichte zorgvuldigheidseisen voordelen biedt aan bedrijven, aangezien dit een gelijk speelveld creëert doordat alle concurrenten zich aan dezelfde normen moeten houden en tegelijkertijd rechtszekerheid biedt, daar er niet langer sprake is van een lappendeken aan nationale maatregelen;
33. herinnert aan de bevindingen van het onderzoek naar zorgvuldigheidseisen in de toeleveringsketen, uitgevoerd in opdracht van het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken van de Europese Commissie, waaruit bleek dat de meerderheid van de deelnemende bedrijven van mening was dat verplichte zorgvuldigheidseisen een positief effect op de mensenrechten en het milieu zouden hebben;
34. wijst erop dat digitalisering en nieuwe technologische hulpmiddelen bedrijven ongekende oplossingen kunnen bieden om de gevolgen voor de mensenrechten en het milieu vast te stellen, te voorkomen, te beperken en er verantwoording over af te leggen;
35. is van mening dat het toekomstige wetgevingskader inzake producten die risico's voor bossen inhouden, gebaseerd moeten zijn op de lessen die zijn getrokken uit het Flegt-actieplan, de EU-houtverordening, Verordening (EU) 2017/821 van het Europees Parlement en de Raad³² (de verordening inzake conflictmineralen), Richtlijn 2014/95/EU van het Europees Parlement en de Raad³³ (de richtlijn niet-financiële rapportage), de wetgeving inzake illegale, niet-gemelde en ongereguleerde visserij, en andere EU-initiatieven ter regulering van de toeleveringsketens;
36. is ingenomen met de lopende herziening van de richtlijn niet-financiële rapportage en spoort de Commissie aan de kwaliteit en reikwijdte van de bekendgemaakte niet-financiële informatie, met name de door financiële instellingen gerapporteerde milieuaspecten, te verbeteren en de integratie van voor bossen relevante overwegingen in maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen;

EU-houtverordening en vrijwillige Flegt-partnerschapsovereenkomsten

37. is ervan overtuigd dat de EU-houtverordening, en in het bijzonder de daarin vastgestelde zorgvuldigheidseisen, een goed model is voor een toekomstig EU-rechtskader om de door de EU gestimuleerde mondiale ontbossing te stoppen en om te keren, maar dat de gebrekkige tenuitvoerlegging en handhaving van de EU-houtverordening en het beperkte aantal houtproducten die eronder vallen, betekent dat

³² Verordening (EU) 2017/821 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 tot vaststelling van verplichtingen inzake passende zorgvuldigheid in de toeleveringsketen voor Unie-importeurs van tin, tantaal en wolfram, de overeenkomstige erts, en goud uit conflict- en hoogrisicogebieden (PB L 130 van 19.5.2017, blz. 1).

³³ Richtlijn 2014/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen (PB L 330 van 15.11.2014, blz. 1).

de verwachtingen ervan niet zijn ingelost; is dan ook van mening dat lering kan worden getrokken uit de EU-houtverordening, teneinde tot betere regels inzake tenuitvoerlegging en handhaving te komen voor een toekomstig EU-rechtskader om de door de EU gestimuleerde mondiale ontbossing te stoppen en om te keren; herinnert eraan dat de wettigheid van het oogsten en verhandelen van bosproducten momenteel is geregeld door de EU-houtverordening en benadrukt daarom dat dubbele regelgeving in het toekomstige EU-rechtskader moet worden vermeden en dat de maatregelen inzake de legale en illegale oogst van en handel in bosproducten moeten worden geharmoniseerd;

38. roept de Commissie ertoe op na te gaan of het mogelijk is goederen die onder de EU-houtverordening vallen op te nemen in het toepassingsgebied van het voorstel voor een EU-rechtskader om de door de EU gestimuleerde mondiale ontbossing te stoppen en om te keren, waarbij rekening wordt gehouden met de komende geschiktheidscontrole van de EU-houtverordening en waarbij de doelstellingen van het Flegt-actieplan worden nagestreefd; roept de Commissie er in dat verband toe op om ook de mogelijke gevolgen voor de huidige vrijwillige partnerschapsovereenkomsten te beoordelen en de houtproducerende partnerlanden van de EU daar nauw bij te betrekken;
39. is ingenomen met de goede resultaten die de samenwerking met derde landen in het kader van het Flegt-actieplan en de vrijwillige partnerschapsovereenkomsten van de EU heeft opgeleverd met betrekking tot het aanpakken van de aanbodzijde van illegale houtkap, en benadrukt dat deze inspanningen nog moeten worden opgevoerd, vooral op het gebied van monitoring, checks en controles, en ook op het gebied van capaciteitsopbouw; benadrukt dat de vrijwillige partnerschapsovereenkomsten een zeer doeltreffend kader bieden om goede partnerschappen met deze landen op te bouwen, en dat nieuwe vrijwillige partnerschapsovereenkomsten met extra partners bevorderd moeten worden; verzoekt de EU om meer middelen voor Flegt vrij te maken;
40. dringt er bij de Commissie op aan te zorgen voor de volledige tenuitvoerlegging van het Flegt-werkplan van de EU voor de periode 2018-2022;
41. verheugt zich over de geschiktheidscontrole van de Flegt-verordening en de EU-houtverordening die de Commissie binnenkort zal uitvoeren, aangezien deze de mogelijkheid biedt tot sterkere handhaving van deze verordeningen, verdere verbetering van hun toepassing en uitbreiding van de werkingssfeer, zodat bijvoorbeeld ook drukwerk, houtproducten en hout uit conflictgebieden onder de verordeningen komen te vallen en de rol van het maatschappelijk middenveld kan worden versterkt;
42. eist nogmaals dat de invoer van hout en houtproducten aan de EU-grenzen grondiger wordt gecontroleerd om ervoor te zorgen dat ingevoerde producten daadwerkelijk voldoen aan de criteria voor invoer in de EU; dringt aan op de tijdige en doeltreffende tenuitvoerlegging van het douanewetboek van de Unie en op versterkte capaciteiten van de nationale douaneautoriteiten om te zorgen voor een betere harmonisatie en uitvoering van het douanewetboek; benadrukt dat de Commissie moet waarborgen dat douanecontroles in de gehele EU aan dezelfde normen voldoen, door middel van een mechanisme voor rechtstreekse uniforme douanecontroles, in samenwerking met de lidstaten en in volledige overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel;
43. is van mening dat op handel gebaseerde partnerschapsovereenkomsten met belangrijke

producerende landen van producten met een risico voor bossen en ecosystemen nuttig kunnen zijn om de oorzaken van ontbossing aan de aanbodzijde aan te pakken; merkt op dat het Flegt-model van vrijwillige partnerschapsovereenkomsten een optie is;

44. is van mening dat het voorstel moet waarborgen dat de relevante betrokken partijen rechtszekerheid hebben over nieuwe EU-brede maatregelen en nieuwe kaders in verband met vrijhandelsovereenkomsten en licenties krachtens Flegt, zodat investeringen in ontbossingsvrije uitvoer naar de EU interessant blijven; moedigt de Commissie aan om op handel gebaseerde partnerschapsovereenkomsten te sluiten met de belangrijkste productielanden voor landbouwgoederen, teneinde de oorzaken van ontbossing aan de productiekant aan te pakken;

Handel en internationale samenwerking

45. benadrukt dat het handels- en investeringsbeleid moet worden herzien, teneinde het mondiale ontbossingsprobleem doeltreffender aan te pakken, en dat op wereldschaal een gelijk speelveld moet worden gecreëerd, met inachtneming van het verband tussen handelsovereenkomsten, mondiale biodiversiteit en biosystemen;
46. herinnert eraan dat het handels- en investeringsbeleid van de EU, met inbegrip van de vrijhandelsovereenkomst met Mercosur, bindende en afdwingbare hoofdstukken over duurzame ontwikkeling moet bevatten, die volledig in overeenstemming zijn met de internationale verplichtingen, met name de Overeenkomst van Parijs en de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, en waarin de regels van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) worden nageleefd en de mensenrechten worden geëerbiedigd; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat alle toekomstige handels- en investeringsovereenkomsten bindende en afdwingbare bepalingen omvatten, waaronder met bepalingen in verband met illegale houtkap en corruptiebestrijding, teneinde ontbossing en de aantasting van bossen te voorkomen, evenals de vernietiging en aantasting van ecosystemen;
47. beveelt in het licht van het in de mededeling over de Europese Green Deal uiteengezette “berokken geen schade”-beginsel aan dat de Commissie beter en regelmatig beoordeelt welke gevolgen de bestaande handels- en investeringsovereenkomsten hebben voor ontbossing, de aantasting van bossen en ecosystemen, landroof en de mensenrechten, en dat ze waarborgt dat in de hoofdstukken over handel en duurzame ontwikkeling van alle vrijhandels- en investeringsovereenkomsten ambitieuzere bindende en afdwingbare bepalingen worden opgenomen inzake de bescherming van bossen en ecosystemen, biodiversiteit, de bestrijding van landroof en duurzame bosbouw;
48. wijst erop dat, om prijsdumping te voorkomen en duurzaam houtgebruik te waarborgen, de verspreiding van bilaterale overeenkomsten op basis van dumpingprijzen voor hout te beletten en te voorkomen dat extra houtkap wordt aangewakkerd, oplossingen moeten worden overwogen, waaronder de invoering van een gemeenschappelijk houtveiligheidsysteem, waarmee kan worden nagegaan vanwaar het materiaal afkomstig is en kwesties in verband met klimaat, biodiversiteit en mensenrechten kunnen worden verrekend in de prijs;
49. is van oordeel dat handel en internationale samenwerking belangrijke instrumenten zijn om strengere normen voor duurzaamheid te bewerkstelligen, vooral voor sectoren die met bossen of afgeleide waardeketens te maken hebben; verzoekt de Commissie en de

lidstaten de samenwerking met derde landen te versterken door middel van technische bijstand, uitwisseling van informatie en goede praktijken op het gebied van het behoud en het duurzaam gebruik van bossen, met bijzondere aandacht voor de koppeling tussen georganiseerde misdaad en met ontbossing verband houdende producten; verzoekt de Commissie en de lidstaten eveneens de wetenschappelijke en academische samenwerking met derde landen te bevorderen en te vergemakkelijken, evenals onderzoeksprogramma's ter bevordering van kennis en innovatie op het gebied van biodiversiteit, "groen ondernemerschap" en de circulaire economie; onderstreept dat rekening moet worden gehouden met de gevolgen van de maatregelen voor de werkgelegenheid en de groei in de minst ontwikkelde landen (MOL's) die afhankelijk zijn van de productie van producten met een risico voor bossen en ecosystemen; vraagt de EU de regeringen van derde landen en maatschappelijke organisaties te ondersteunen en met hen samen te werken tegen ontbossing, met name via het SAP+-stelsel; vraagt de Commissie te evalueren of een nieuw specifiek instrument voor handelondersteuning moet worden ontwikkeld om de handel te bevorderen en tegelijkertijd de risico's in verband met de productie van producten met een risico voor bossen en ecosystemen te beperken;

50. vraagt de Commissie om in de toekomstige maatregelen een brede en gedifferentieerde aanpak te hanteren op het gebied van ontbossing, rekening houdend met de verschillende dimensies van ontbossing en de wisselwerking met het genereren van duurzame projecten en de strijd tegen criminele economieën; roept daartoe op tot een dialoog met derde landen, om per geval te analyseren wat de hoofdoorzaken van het verlies aan bosareaal zijn en welke relevantie de te implementeren maatregelen hebben;
51. benadrukt dat in bepalingen inzake overheidsopdrachten in vrijhandelsovereenkomsten rekening moet worden gehouden met sociale en milieucriteria en criteria betreffende verantwoord zakelijk gedrag voor de gunning van contracten;
52. dringt erop aan dat verplichte voorschriften op het niveau van de Unie moeten worden aangevuld met uitgebreide en aangescherpte wereldwijde samenwerking, een versterking van de mondiale milieugovernance en de samenwerking met derde landen via technische ondersteuning, de uitwisseling van informatie en goede praktijken bij het behoud, de instandhouding en het duurzame gebruik van bossen, met bijzondere nadruk op duurzaamheidsinitiatieven in de particuliere sector; pleit er eveneens voor om verplichte voorschriften op het niveau van de Unie aan te vullen door meer inspanningen te leveren in belangrijke internationale fora, waaronder de WTO en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om ontbossing en de aantasting van bossen een halt toe te roepen en bossen te herstellen, zodat ongewenste, door ontbossing gekenmerkte toeleveringsketens niet worden verplaatst naar andere regio's in de wereld;
53. verzoekt de Commissie en de lidstaten de nodige investeringen aan te moedigen, via handel en internationale samenwerking, om strengere duurzaamheidsnormen te bewerkstelligen in de bosbouwsector en de daaraan gekoppelde waardeketens, en daardoor de circulaire bio-economie, groen toerisme, hernieuwbare energie, slimme landbouw en andere relevante domeinen, ook in derde landen, te stimuleren;
54. is van mening dat het voorstel moet waarborgen dat de relevante betrokken partijen rechtszekerheid hebben over nieuwe EU-brede maatregelen en nieuwe kaders in

verband met vrijhandelsovereenkomsten en licenties krachtens Flegt, zodat investeringen in ontbossingsvrije uitvoer naar de EU interessant blijven; moedigt de Commissie aan om op handel gebaseerde partnerschapsovereenkomsten te sluiten met de belangrijkste productielanden voor landbouwgoederen, teneinde de oorzaken van ontbossing aan de productiekant aan te pakken;

55. wijst erop dat het belangrijk is om te zorgen voor de opname van ontbossing in het politieke debat op nationaal niveau, en om partnerlanden te ondersteunen bij de uitwerking en uitvoering van nationale kaders voor duurzame bosbouw; benadrukt dat die nationale kaders zowel binnenlandse behoeften als internationale verbintenissen moeten weerspiegelen; beklemtoont dat er mechanismen nodig zijn die kleine landbouwers ertoe aanzetten het ecosysteem te beschermen en te verbeteren, en die producten afkomstig uit duurzame bos- en landbouw promoten;
56. is van mening dat daadkrachtig optreden op de interne markt van de Unie hand in hand moet gaan met daadkrachtig optreden op internationaal niveau; meent daarom dat in het kader van het extern optreden van de EU in nationale indicatieve programma's bepalingen moeten worden opgenomen om bedrijven en kleine boeren in derde landen die samenwerken met marktdeelnemers die producten met een risico voor bossen en ecosystemen op de interne markt van de Unie brengen, te helpen om activiteiten te verrichten die geen schade toebrengen aan bossen en ecosystemen;
57. is van mening dat de in de bijlage bij deze resolutie voorgestelde verordening zodanig kan en moet worden opgesteld dat ze in overeenstemming is met de WTO-regels, en vindt dat ze vergezeld moet gaan van op handel gebaseerde partnerschapsovereenkomsten met de belangrijkste productielanden voor landbouwgoederen, teneinde de oorzaken van ontbossing aan de productiekant aan te pakken;
58. stelt daarom voor dat de Commissie tijdens onderhandelingen over nationale indicatieve programma's (NIP's) met derde landen de voorkeur geeft aan bepalingen om bedrijven en kleine boeren in derde landen die samenwerken met marktdeelnemers die producten met een risico voor bossen en ecosystemen op de interne markt van de Unie brengen, te helpen om activiteiten te verrichten die geen schade toebrengen aan bossen en ecosystemen en die de mensenrechten niet schenden;
59. wijst erop dat de versterking van het EU-rechtskader inzake ontbossing aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de landprijzen in derde landen, en dat, om speculatie te voorkomen, de uiterste datum niet mag worden vastgesteld na de bekendmaking door de Commissie van het in de bijlage bij deze resolutie beschreven voorstel;

Ontbossing en mensenrechten

60. wijst erop dat het wijzigen van het regelgevingskader om het gebruik van bepaalde gebieden te legaliseren en de eigendomsrechten te wijzigen de negatieve effecten van deze wijziging op de mensenrechten en het milieu niet wegneemt; benadrukt daarom dat de zorgvuldigheidscriteria niet alleen betrekking moeten hebben op de legaliteit, maar ook op andere aspecten van de betreffende activiteiten;
61. merkt op dat de vervaardiging van producten met een risico voor bossen en ecosystemen niet alleen negatieve gevolgen voor plaatselijke gemeenschappen heeft

door rechtstreekse ontbossing, aantasting van ecosystemen en landroof, maar ook door waterroof, die weer verdere gevolgen kan hebben voor bossen en andere ecosystemen; wijst er daarom op dat een rechtskader voor de bestrijding van ontbossing en de aantasting van natuurlijke ecosystemen ook betrekking moet hebben op de wettigheid van de watervoorziening voor de productie van producten met een risico voor bossen en ecosystemen;

62. beklemtoont dat de plaatselijke gemeenschappen, de inheemse volken, en de land- en milieubeschermers vaak letterlijk strijd moeten voeren om ecosystemen te behouden; merkt op dat in sommige regio's conflicten over het gebruik van land en hulpbronnen de belangrijkste oorzaak van geweld tegen inheemse volkeren zijn³⁴ en is bezorgd dat de aantasting en vernietiging van bossen en andere waardevolle ecosystemen vaak gepaard gaan met mensenrechten of er het gevolg van zijn; veroordeelt elke vorm van bestraffing, pesterijen en vervolging voor de betrokkenheid bij activiteiten die gericht zijn op de bescherming van het milieu; dringt er dan ook met klem op aan de bescherming van de mensenrechten, in het bijzonder de landeigendoms-, land- en arbeidsrechten, met name van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen, op te nemen in het toekomstige EU-rechtskader; verzoekt de Commissie zich ervoor in te spannen dat de relevante wetsvormingen in producerende landen plaatsvinden met de daadwerkelijke en zinvolle deelname van alle belanghebbenden, waaronder het maatschappelijk middenveld, inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen; verzoekt de Unie en de lidstaten bij de volgende Algemene Vergadering van de VN hun steun uit te spreken voor de mondiale erkenning van het recht op een gezonde leefomgeving;
63. verzoekt de Commissie en de lidstaten om op het niveau van de Unie een mechanisme voor een snelle reactie op te richten ter ondersteuning van milieu- en bosbeschermers in de EU en wereldwijd;
64. benadrukt dat een effectieve toegang tot de rechter en verhaalsmogelijkheden voor de slachtoffers van mensenrechtenschendingen en milieuschade door bedrijven deel moeten uitmaken van een dergelijk rechtskader;
65. benadrukt dat de EU niet alleen een EU-rechtskader moet vaststellen voor producten die bijdragen aan ontbossing, maar ook de bescherming van de mensenrechten, milieuaansprakelijkheid en de eerbiediging van de rechtsstaat als horizontale thema's daadkrachtiger moet aanpakken met de betrokken landen, alsook met de voornaamste importerende landen;
66. onderstreept dat een dergelijk rechtskader moet worden opgezet in overeenstemming met de internationale verbintenissen van de EU ten aanzien van de landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan en rekening houdend met de ambities van de toekomstige opvolger van de Overeenkomst van Cotonou;
67. brengt in herinnering hoe belangrijk het is dat de richtsnoeren van de Verenigde Naties inzake bedrijfsleven en mensenrechten worden geëerbiedigd; steunt de lopende onderhandelingen om een bindend VN-instrument inzake transnationale bedrijven en

³⁴ Verslag van het bureau van de Braziliaanse procureur-generaal:
<http://www.mpf.mp.br/pgr/noticiaspgr/conflictos-associados-a-terra-saoprincipal-causa-de-violencia-contraindigenas-e-comunidades-tradicionalisno-brasil-segundo-mpf>

andere ondernemingen met betrekking tot de mensenrechten in het leven te roepen, en onderstreept het belang van de actieve betrokkenheid van de EU bij dit proces;

EU-maatregelen en beleidscoherentie

68. onderstreept dat de impact van het verbruik door de Unie van producten met een risico voor bossen en ecosystemen op passende wijze moet worden aangepakt in alle vervolgacties en -maatregelen (in de vorm van regelgeving of anderszins) van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030, de “van boer tot bord”-strategie en de verordening strategische GLB-plannen, waaronder de nationale strategische plannen van de lidstaten;
69. is van mening dat een onmiddellijke radicale verandering van de productiemethoden en de voedselconsumptiegewoonten van fundamenteel belang is; acht het daarom noodzakelijk doeltreffende maatregelen te treffen die erop zijn gericht de steun aan agro-ecologische praktijken op te voeren en de voedselverspilling in de hele toeleveringsketen te verminderen; wijst op het belang van gerichte bewustmakingsacties voor consumenten om hen beter bewust te maken van de gevolgen van consumptiepatronen voor de bossen, de biodiversiteit en het klimaat, en om de keuze voor producten van plantaardige oorsprong te ondersteunen;
70. is van mening dat de Unie, om de koolstofvoetafdruk als gevolg van het transport van uit derde landen ingevoerde producten tot een minimum te beperken en duurzame lokale productie en werkgelegenheid te stimuleren, het gebruik van duurzaam lokaal geproduceerd hout, producten op basis van gekapt hout of bosbiomassa moet aanmoedigen;
71. verzoekt de Unie een einde te maken aan de afhankelijkheid van de invoer van producten met een risico voor bossen en ecosystemen door lokaal geproduceerde plantaardige eiwitten, begrazing van weilanden en legaal en op duurzame wijze aangekocht diervoeder te bevorderen, namelijk door het eiwitplan van de Unie ten uitvoer te leggen;
72. is voorstander van de bevordering van gewassen die stikstof vastleggen, peulgewassen en eiwitrijke gewassen in het kader van de nieuwe strategische GLB-plannen, onder meer door vruchtwisseling, in het kader van randvoorwaarden, ecoregelingen en agromilieumaatregelen, nieuwe sectorale interventies en gekoppelde steun, om de onafhankelijkheid van de Unie met betrekking tot eiwitrijke gewassen te vergroten en tegelijk bij te dragen tot het verwezenlijken van de doelstellingen van de biodiversiteitsstrategie en de “van boer tot bord”-strategie; merkt voorts op dat het inkomen en de rentabiliteit van veehouderijen in overeenstemming moeten worden gebracht met productieniveaus die kunnen worden gehandhaafd door begrazing van weilanden of in eigen land geteelde voedergewassen; dringt aan op verder onderzoek naar en bevordering van innovatieve productiesystemen en -methoden die externe input en kosten kunnen verminderen, bijvoorbeeld begrazingssystemen op basis van voedergewassen zoals roulerende begrazing, zelfs als de productievolumes lager zijn;
73. wijst op het belang van de ontwikkeling van een duurzame bio-economie die een hoge economische waarde aan duurzaam geproduceerde producten verleent;
74. benadrukt dat het bio-energiebeleid van de Unie moet beantwoorden aan strikte sociale

en milieucriteria;

75. benadrukt dat de methoden die worden gebruikt om de doelstellingen van het pakket “Schone energie voor alle Europeanen” te verwezenlijken niet mogen leiden tot ontbossing en de aantasting van bossen in andere delen van de wereld; dringt er daarom bij de Commissie op aan om uiterlijk in 2021 de relevante aspecten van het aan Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/807 van de Commissie gehechte verslag te evalueren³⁵ en, indien nodig, deze verordening zonder onnodige vertraging, en in ieder geval vóór 2023, te herzien op basis van wetenschappelijke kennis en in overeenstemming met het voorzorgsbeginsel; verzoekt de Commissie om de gegevens in verband met soja opnieuw te beoordelen en om biobrandstoffen met een hoog risico voor indirecte veranderingen in landgebruik (ILUC) zo snel mogelijk en uiterlijk in 2030 uit te faseren;
76. is van mening dat het grootschalige gebruik van biobrandstoffen in de Unie gepaard moet gaan met voldoende duurzaamheidscriteria, om directe en indirecte veranderingen in landgebruik (ILUC), met inbegrip van ontbossing, te voorkomen; merkt voorts op dat in de huidige criteria onvoldoende rekening wordt gehouden met fossiele grondstoffen die worden gebruikt bij de productie van biobrandstoffen; dringt er daarom op aan het effect van de herziene richtlijn hernieuwbare energie tijdens de lopende tenuitvoerlegging ervan te monitoren en te evalueren, met inbegrip van de doeltreffendheid van de duurzaamheidscriteria voor bio-energie; wijst erop dat lokale toeleveringsketens voor grondstoffen belangrijk zijn voor het realiseren van duurzaamheid op lange termijn;

Communicatie en voorlichting

77. benadrukt dat het belangrijk is om de consumptie van producten uit ontbossingsvrije toeleveringsketens in de EU te waarborgen en om de impact van de consumptie van dergelijke producten in de Unie continu te beoordelen; roept de Commissie en de lidstaten ertoe op informatie- en bewustmakingscampagnes op te zetten over ingevoerde grondstoffen en producten en de impact ervan op de bossen en ecosystemen met een rijke biodiversiteit in de wereld, evenals over de socio-economische gevolgen van ontbossing en de vernietiging van ecosystemen en met bossen verband houdende criminaliteit in de EU en in derde landen;
78. meent dat de Commissie de mogelijkheid zou moeten overwegen om primaire bossen voor te dragen als werelderfgoed van de Unesco teneinde ze te beschermen tegen ontbossing en de bescherming ervan beter onder de publieke aandacht te brengen; is van mening dat indien dit niet haalbaar is, er andere mogelijkheden moeten worden onderzocht om deze doelstellingen te verwezenlijken;

Definities, gegevens over bossen en monitoring

79. merkt op dat de huidige definitie van de term “bos”, de classificering ervan en een reeks

³⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/807 van de Commissie van 13 maart 2019 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het bepalen van de grondstoffen met een hoog risico van indirecte veranderingen in landgebruik waarbij een belangrijke uitbreiding van het productiegebied naar land met grote koolstofvoorraden waar te nemen valt, en de certificering van biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassa-brandstoffen met een laag risico op indirecte veranderingen in landgebruik (PB L 133 van 21.5.2019, blz. 1).

andere termen en beginselen in verband met herbebossing door middel van duurzaam bosbeheer die door relevante organen, bijvoorbeeld de FAO, zijn aangenomen, louter technisch zijn en geen adequaat onderscheid maken tussen natuurlijke bossen en bosaanplantingen waarbij de economische functie van de bossen primeert over de andere functies ervan, en benadrukt dat dit uiteindelijk zou kunnen leiden tot vertekende gegevens over het gebied en de toestand van de bossen in de wereld; verzoekt relevante belanghebbenden de terminologiekeuze af te stemmen op de formulering in de bijlage bij de ontwerpresolutie en wijst op het belang van deze verduidelijking voor het doeltreffende gebruik van de betrokken instrumenten;

80. benadrukt dat er met name onafhankelijke controle nodig is op de vervaardiging van en de handel in producten die met ontbossing in verband worden gebracht; verzoekt de Commissie om haar inspanningen op dit gebied te intensiveren aan de hand van het programma Horizon Europa, en om onafhankelijk toezicht in producerende landen te ondersteunen, evenals de uitwisseling van goede praktijken en daaruit getrokken lessen, ter verbetering van gebruikte methoden en verfijning van informatie;
81. onderstreept dat het van essentieel belang is de mechanismen te verbeteren waarmee de oorsprong of herkomst van op de interne markt gebracht hout kan worden geïdentificeerd;
82. merkt op dat betere toegang tot douanegegevens over invoer die de Unie binnenkomt de transparantie en controleerbaarheid van mondiale waardeketens zou doen toenemen; verzoekt de Commissie om binnen de Unie een douane-partnerschap op te zetten en tegelijkertijd de vereisten inzake douanegegevens uit te breiden, met name door de exporteur en de fabrikant als verplichte gegevenselementen op te nemen, en aldus de transparantie en de traceerbaarheid van mondiale waardeketens te verbeteren;
83. merkt op dat de beschikbare gegevens die gebruikt worden om te beoordelen op welke datum een gebied is ontbost of een ander gebruik heeft gekregen, nauwkeurig en betrouwbaar moeten zijn met het oog op een doeltreffende toepassing;
84. verzoekt de EU om onderzoeks- en monitoringprogramma's als Copernicus, het Europees programma voor aardobservatie en andere monitoringprogramma's verder te ontwikkelen met het oog op toezicht op de toeleveringsketens van producten teneinde identificatie van en vroegtijdige waarschuwing voor producten die tijdens de productiefase ontbossing veroorzaken of het milieu aantasten mogelijk te maken;
85. verzoekt de Commissie na te gaan of het Copernicus-satellietsysteem intensiever kan worden gebruikt voor de monitoring van bossen en voor de preventie van bosbranden en schade aan bossen, met inbegrip van monitoring en identificatie van de oorzaken van branden en schade aan bossen, ontbossing en omvorming van ecosystemen, door het systeem toegankelijker te maken voor de relevante autoriteiten in alle lidstaten en gegevens rechtstreeks en gratis beschikbaar te stellen voor kmo's en start-ups;
86. is ingenomen met de oprichting van een waarnemingscentrum voor bossen, dat gegevens en informatie over de ontbossing in Europa en de rest van de wereld zal verzamelen, en verzoekt dit centrum om een mechanisme voor de bescherming van bosactivisten op te zetten;
87. roept op tot de invoering van mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing om

overheidsinstanties, bedrijven, inclusief regelingen met derde partijen, en consumenten in kennis te stellen van producten die afkomstig zijn uit gebieden met een risico van omvorming van ecosystemen door verlies en aantasting van bossen en savannes en uit gebieden waar mensenrechten zijn geschonden, en om te helpen deze problemen aan te pakken door de dialoog en de gegevensuitwisseling met de respectieve derde landen te intensiveren;

88. verzoekt de Commissie om een Europese databank op te zetten om informatie te verzamelen over eerdere en lopende projecten tussen de EU en derde landen, alsook over bilaterale projecten tussen EU-lidstaten en derde landen om de effecten daarvan op bossen in heel de wereld te kunnen beoordelen; onderstreept de rol van lokale en regionale overheden bij de uitvoering van deze projecten;

Bosbeheer, onderzoek en innovatie

89. benadrukt dat er rekening moet worden gehouden met het verband tussen de houtsector en andere sectoren en onderstreept het belang van digitalisering en investeringen in onderzoek en innovatie teneinde toezicht te houden op ontbossing;
90. merkt op dat de bosbouwsector rechtstreeks werk biedt aan ten minste 500 000 mensen in de Unie³⁶ en 13 miljoen mensen wereldwijd³⁷, en dat deze banen zich met name situeren in plattelandsgebieden;
91. merkt op dat op het niveau van de Unie sommige beleidsmaatregelen van de lidstaten een kader voor bossen en bosbeheer weerspiegelen dat gefragmenteerd en onsamenhangend kan zijn, en dat zij daarom meer en beter gecoördineerd moeten worden om duurzaamheid aan te moedigen;
92. dringt erop aan dat overheden, ondernemingen, producenten en maatschappelijke organisaties nauwer samenwerken om beleidsmaatregelen uit te voeren en kadervoorwaarden in te stellen voor het ondersteunen van projecten in de particuliere sector;
93. onderstreept de essentiële rol van onderzoek en innovatie bij het bevorderen van de bijdrage van duurzaam bosbeheer en de houtsector aan het overwinnen van de uitdagingen op het vlak van ontbossing en het tegengaan van de klimaatverandering;
94. pleit voor wederzijdse hulp in geval van ongewenste voorvallen door middel van onderzoek en uitwisselingen, om aan de geografische omstandigheden aangepaste maatregelen te vinden die bescherming kunnen bieden tegen grootschalige branden of die plagen kunnen verhinderen;
95. is tevreden met de maatregelen om aanplantingen aan te passen aan de klimaatverandering; is verheugd dat in vele landen reeds een verhoging van het aantal veerkrachtige inheemse boomsoorten in gezonde en biologisch diverse bossen wordt aanbevolen en toegepast;
96. benadrukt het belang van opleiding binnen de Unie en in derde landen op het gebied van

³⁶ Databank van Eurostat over bosbouw: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/forestry/data/database>

³⁷ <http://www.fao.org/rural-employment/agricultural-sub-sectors/forestry/en>

duurzaam beheer van bossen, aanplantingen en boslandbouw, met inbegrip van doorlopende vegetatiebedekking; is van mening dat deze factoren van essentieel belang zijn voor het waarborgen van de biodiversiteit en het inkomen van bosgemeenschappen en landbouwers die boslandbouw bedrijven;

97. wijst op het belang van onderwijs en van gekwalificeerde en goed opgeleide werknemers voor de succesvolle uitvoering van duurzaam bosbeheer in de praktijk; verzoekt de Commissie en de lidstaten daarom maatregelen in te voeren en bestaande partnerschappen te gebruiken om de uitwisseling van goede praktijken te vergemakkelijken;
98. roept op tot een intensivering van de wereldwijde samenwerking, om te komen tot een betere uitwisseling van kennis en ervaringen met betrekking tot het verbeteren van de duurzaamheid bij het beheer van multifunctionele bossen;
99. roept de Unie daarom op internationale allianties met derde landen te ontwikkelen om bossen te beschermen, in het kader van een degelijk beleid dat gericht is op de volledige afwezigheid van ontbossing, geïntegreerde ruimtelijke ordening, transparantie van grondbezit en het voorkomen van de omvorming van bossen in landbouwgrond; vraagt om hiervoor internationale financiering vrij te maken in het kader van de mondiale bosbeschermingsovereenkomsten, in nauwe samenwerking met de Europese overheden en internationale actoren;
100. dringt aan op de ontwikkeling van concepten voor een duurzame toekomst van bossen wereldwijd, waarbij economische en ecologische belangen met elkaar worden verzoend, aangezien bossen een belangrijke hulpbron zijn voor vele landen en deze niet bereid zijn daar vrijwillig afstand van te doen;
101. pleit voor een holistischere aanpak binnen de Unie, waarbij de Unie de lokale autoriteiten directe ondersteuning biedt voor praktijken op het gebied van bebossing en duurzaam beheer; vraagt de Unie met name om de lokale en regionale autoriteiten meer te helpen om de geldende regelgeving inzake bosbescherming te handhaven;
102. roept op tot gedegen financiële steun en stimuleringsprogramma's voor maatregelen om aangetast land en voor landbouw ongeschikt land te bebossen;

Financiering

103. verzoekt de Commissie om een klimaat- en milieubestendig meerjarig financieel kader vast te stellen en daarbij bijzondere aandacht te besteden aan de impact van de middelen voor het extern optreden die kunnen bijdragen tot ontbossing en de degradatie van ecosystemen, en aan bepaalde onderzoeks- en ontwikkelingsfondsen; verzoekt de Commissie om na te gaan of het meerjarig financieel kader en alle Europese begrotingen in overeenstemming zijn met de Green Deal;
104. is van mening dat de EU-criteria voor groene overheidsopdrachten ook betrekking moeten hebben op ontbossing en de naleving van de voorgestelde zorgvuldigheidsverplichtingen; meent dat bij de herziening van Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten³⁸ de naleving van de

³⁸ Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen

zorgvuldigheidsverplichtingen moet worden opgenomen als een van de gunningscriteria;

105. verzoekt alle EU-instellingen en -agentschappen met klem het goede voorbeeld te geven door hun gedrag, aanbestedingen en kaderovereenkomsten aan te passen en uitsluitend nog te kiezen voor “ontbossingsvrije” producten;
106. verzoekt de Commissie met name om het initiatief te nemen voor een verbod op de overheidsaankoop van ingevoerde producten die door ontbossing zijn verkregen, in het kader van de plurilaterale Overeenkomst inzake overheidsopdrachten van de WTO en Richtlijn 2014/24/EU;
107. verzoekt de EU passende steun te bieden voor de bescherming van bestaande en de instelling van nieuwe, zorgvuldig geselecteerde beschermde gebieden, in het bijzonder in landen met een hoge houtproductie;
108. verzoekt de EU de verstrekking van financiële steun aan partnerlanden afhankelijk te stellen van de invoering van een functioneel systeem van bindende conceptuele instrumenten die bijdragen aan duurzaam bosbeheer (bijvoorbeeld bosbeheerplannen); benadrukt dat deze alleen functioneel zijn als zij met voldoende deskundigheid worden ontwikkeld en verzoekt de EU duidelijke regels voor de naleving ervan vast te stellen en te handhaven;
109. dringt erop aan dat de bosbouwsector een vooraanstaande plaats inneemt in het komende instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) en dat het volledige potentieel van het externe investeringsplan en de regionale blandingfaciliteiten wordt benut om particuliere financiering voor duurzaam bosbeheer aan te trekken; vraagt om de bestaande normen en certificeringsregelingen te versterken, veeleer dan nieuwe normen en certificeringsregelingen in te voeren, en benadrukt dat deze normen en certificeringsregelingen in overeenstemming moeten zijn met de voorschriften van de WTO;
110. benadrukt dat de effectieve erkenning en eerbiediging van traditionele landeigendomsrechten van bosafhankelijke samenlevingen en inheemse bevolkingsgroepen moet worden gewaarborgd, als een kwestie van sociale rechtvaardigheid, in lijn met de vrijwillige richtsnoeren van de FAO inzake het verantwoord beheer van land, visserij en bossen in het kader van de nationale voedselzekerheid (VGGT), de VN-Verklaring inzake de rechten van inheemse volken (UNDRIP) en Verdrag 169 van de IAO; verzoekt de Commissie de verspreiding, het gebruik en de tenuitvoerlegging van de VGGT op mondiaal, regionaal en nationaal niveau te ondersteunen, onder meer via het plan voor externe investeringen;
111. roept op tot versterking van de EU-ACS-samenwerking om het steeds grotere probleem van ontbossing en woestijnvorming in de ACS-landen aan te pakken, door actieplannen te ontwikkelen om het beheer en de instandhouding van de bossen te verbeteren en door monitoringsystemen op te zetten; vraagt de Unie ervoor te zorgen dat ontbossing wordt opgenomen in de politieke dialogen op nationaal niveau, en vraagt haar de partnerlanden te helpen om nationale kaders inzake bossen en duurzame

van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65).

toeleveringsketens te ontwikkelen en ten uitvoer te leggen, en tegelijkertijd de effectieve uitvoering van de nationaal vastgestelde bijdragen (NDC) krachtens de Overeenkomst van Parijs te ondersteunen;

*

**

112. verzoekt de Commissie op grond van de artikelen 114, lid 3, en 191 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie een voorstel in te dienen voor een EU-rechtskader om de door de EU gestimuleerde mondiale ontbossing te stoppen en om te keren, aan de hand van de aanbevelingen in de bijbehorende bijlage;
113. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie en bijgaande aanbevelingen te doen toekomen aan de Commissie en de Raad.

BIJLAGE BIJ DE ONTWERPRESOLUTIE:

AANBEVELINGEN BETREFFENDE DE INHOUD VAN HET VERLANGDE VOORSTEL

1. *Doel*

Het voorstel voor een verordening (“het voorstel”) moet de basis vormen voor de waarborging van een hoog niveau van bescherming van natuurlijke hulpbronnen, zoals natuurlijke bossen, biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen, en moet bijdragen tot een versterkt kader voor het duurzame beheer daarvan om aantasting en omvorming te voorkomen, door ervoor te zorgen dat de markt- en consumptiepatronen van de Unie er geen negatieve gevolgen voor hebben. De bescherming van de mensenrechten en de formele en gewoonterechten van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen in verband met grond, gebieden en hulpbronnen die negatieve gevolgen ondervinden van het oogsten, winnen en produceren van de betrokken producten moet ook in het voorstel worden geregeld.

Het moet voor transparantie en zekerheid zorgen met betrekking tot:

- (a) de onder het voorstel vallende producten en hun derivaten die op de interne markt van de Unie in de handel worden gebracht,
- (b) de toeleveringspraktijken en financiering van alle marktdeelnemers die op de interne markt van de Unie actief zijn,
- (c) de productiepraktijken, met inbegrip van de daarmee gepaard gaande wateronttrekking, van marktdeelnemers die onder dit voorstel vallende producten met een risico voor bossen en ecosystemen (FERC's) oogsten, winnen, leveren en verwerken of derivaten ervan produceren op de interne markt van de Unie, alsook de praktijken van hun financiers;

Het voorstel moet bijdragen tot de nakoming van de internationale verbintenissen van de Unie en haar lidstaten op het gebied van milieu en mensenrechten, zoals de Overeenkomst van Parijs, de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, en de verplichtingen op het gebied van de mensenrechten die zijn vastgelegd in internationale mensenrechtenverdragen, en moet juridisch bindende duurzaamheidscriteria vaststellen voor de mensenrechten en de bescherming van natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen tegen omvorming en aantasting, zoals uiteengezet in het voorstel. Het voorstel moet op risico's gebaseerd, evenredig en afdwingbaar zijn.

2. *Toepassingsgebied*

Het voorstel moet van toepassing zijn op alle marktdeelnemers, ongeacht hun rechtsvorm, grootte of de complexiteit van hun waardeketens, d.w.z. op alle natuurlijke en rechtspersonen (met uitzondering van niet-commerciële consumenten) die onder het voorstel vallende producten en hun derivaten voor het eerst op de Uniemarkt in de handel brengen, alsook op

marktdeelnemers die financiering verstrekken aan marktdeelnemers die deze activiteiten ondernemen. Het voorstel moet gelden voor zowel in, als buiten de Unie gevestigde marktdeelnemers. Marktdeelnemers die niet in de Unie gevestigd zijn, moeten een geautoriseerde vertegenwoordiger mandateren de taken uit te voeren (in overeenstemming met Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad³⁹).

Alle marktdeelnemers moeten alleen het recht hebben FERC's en hun derivaten legaal op de markt van de Unie in de handel te brengen wanneer zij overeenkomstig de bepalingen van deel 4 van deze bijlage kunnen aantonen dat er, bij hun eigen activiteiten en bij alle soorten zakelijke relaties die zij met zakenpartners en entiteiten in hun hele waardeketen hebben (bijv. transportbedrijven, leveranciers, handelaren, franchisehouders, vergunninghouders, joint ventures, investeerders, cliënten, contractanten, commerciële klanten, consultants, en financiële, juridische en andere adviseurs), ten hoogste een verwaarloosbaar risico is dat de goederen die op de markt van de Unie in de handel worden gebracht:

- afkomstig zijn van land dat verkregen is middels de omvorming van natuurlijke bossen of andere natuurlijke ecosystemen,
- afkomstig zijn van natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen die met achteruitgang te kampen hebben, en
- geproduceerd worden met, of gerelateerd zijn aan, schendingen van de mensenrechten.

Ook financiële instellingen die financiering, investeringen, verzekeringen of andere diensten verstrekken aan marktdeelnemers die betrokken zijn bij de toeleveringsketen van de producten hebben de verantwoordelijkheid de nodige zorgvuldigheid aan de dag te leggen om te waarborgen dat de bij de toeleveringsketen betrokken bedrijven de in dit voorstel vervatte verplichtingen nakomen.

Het voorstel moet betrekking hebben op alle producten die het vaakst in verband worden gebracht met ontbossing, de aantasting van natuurlijke bossen en de omvorming en aantasting van natuurlijke ecosystemen als gevolg van menselijke activiteiten. Een lijst van deze producten moet worden opgesteld op basis van een onafhankelijke deskundige evaluatie, met inachtneming van het voorzorgsbeginsel, en moet worden verstrekt in een bijlage bij dit voorstel en in ieder geval palmolie, soja, vlees, leer, cacao, koffie, rubber en maïs omvatten, alsook alle van deze producten afgeleide halffabrikaten en eindproducten, en producten waarin deze producten verwerkt zijn. Indien derivaten elementen van meer dan één onder het voorstel vallende producten bevatten, moet ten aanzien van elk van deze producten de nodige zorgvuldigheid aan de dag worden gelegd. Producten die onder Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad⁴⁰ (de "houtverordening") vallen, moeten ten laatste drie jaar na de inwerkingtreding van het voorstel in het toepassingsgebied ervan worden opgenomen, na de beoordeling door de Commissie op basis van een onafhankelijke deskundige evaluatie, met inachtneming van het voorzorgsbeginsel.

De Commissie moet tijdig gedelegeerde handelingen vaststellen op basis van een

³⁹ Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende markttoezicht en productconformiteit en tot wijziging van Richtlijn 2004/42/EG en de Verordeningen (EG) nr. 765/2008 en (EU) nr. 305/2011 (PB L 169 van 25.6.2019, blz. 1).

⁴⁰ Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (PB L 295 van 12.11.2010, blz. 23).

onafhankelijke deskundige evaluatie, met inachtneming van het voorzorgsbeginsel, om de lijst te herzien en te wijzigen met eventuele aanvullende producten en hun derivaten die onder het voorstel moeten vallen indien blijkt of er significante aanwijzingen bestaan over de schadelijke gevolgen van het oogsten, winnen of produceren daarvan voor natuurlijke bossen, natuurlijke ecosystemen of de mensenrechten en de formele en gewoonterechten van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen in verband met grond, gebieden en hulpbronnen. De Commissie moet een waakzame, proactieve rol spelen bij de identificatie van nieuwe risico's en actief een grote verscheidenheid aan belanghebbenden met relevante ervaring raadplegen om voortdurend te beschikken over een actuele lijst met producten die de meest recente kennis over de stand van de mensenrechten en milieurisico's in de betrokken sectoren weerspiegelt.

Het voorstel moet ook gelden voor alle financiële instellingen die een vergunning hebben om in de Unie actief te zijn en die financiering, investeringen, verzekeringen of andere diensten verstrekken aan marktdeelnemers die zich bezighouden met het oogsten, winnen, produceren, verwerken, verhandelen of verkopen van producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen. Zo wordt gewaarborgd dat deze financiële instellingen en de bedrijven die deel uitmaken van hun toeleveringsketens voldoen aan hun verplichtingen met betrekking tot het milieu en de mensenrechten, zoals bepaald in het voorstel.

Het voorstel moet ook van toepassing zijn op handelaren, d.w.z. elke natuurlijke of rechtspersoon die in het kader van een commerciële activiteit een onder het voorstel vallend product of derivaat dat reeds eerder op de interne markt van de Unie in de handel is gebracht, verkoopt aan of koopt van marktdeelnemers. Marktdeelnemers op de interne markt van de Unie mogen geen zaken doen met handelaren, tenzij die handelaren in staat zijn om:

- de marktdeelnemers of handelaren te identificeren die de onder de verordening vallende producten en hun derivaten hebben geleverd; en
- in voorkomend geval, de handelaren te identificeren aan wie zij de onder het voorstel vallende producten en hun derivaten hebben geleverd; en
- de traceerbaarheid van hun producten te garanderen, waardoor het mogelijk is om hun herkomst vast te stellen wanneer zij op de interne markt van de Unie in de handel worden gebracht.

3. Algemene verplichtingen

3.1. Ontbossing en omvorming van natuurlijke ecosystemen

Onder het voorstel vallende producten en hun derivaten die op de markt van de Unie in de handel worden gebracht mogen niet leiden tot, of het gevolg zijn van, ontbossing of de omvorming van natuurlijke ecosystemen.

Dit houdt in dat FERC's die onverwerkt of als derivaten of als producten die dergelijke producten bevatten in de Unie op de markt worden gebracht niet geoogst, gewonnen of geproduceerd mogen worden van land dat op een wetenschappelijk onderbouwde, verdedigbare, praktisch uitvoerbare en in overeenstemming met de internationale verbintenissen van de EU zijnde afsluitingsdatum in het verleden maar uiterlijk in 2015 de status van natuurlijk bos of natuurlijk ecosysteem had, in overeenstemming met de definitie als bedoeld in deel 3.3 ("Definities"), maar dat die status sindsdien heeft verloren als gevolg

van ontbossing of omvorming.

3.2. Aantasting van natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen

Onder het voorstel vallende producten en hun derivaten die op de markt van de Unie in de handel worden gebracht, mogen niet leiden tot, of het gevolg zijn van, de aantasting van natuurlijke bossen of natuurlijke ecosystemen als gevolg van menselijke activiteiten.

Dit houdt in dat FERC's die onverwerkt of als derivaten of als producten die dergelijke producten bevatten in de Unie op de markt worden gebracht niet geoogst, gewonnen of geproduceerd mogen worden van land dat op een bepaalde afsluitingsdatum de status van natuurlijk bos of natuurlijk ecosysteem had, in overeenstemming met de definitie als bedoeld in deel 3.3. De afsluitingsdatum moet in het verleden liggen, maar uiterlijk in 2015, en tevens wetenschappelijk onderbouwd, verdedigbaar, praktisch uitvoerbaar en in overeenstemming met de internationale verbintenissen van de Unie zijn. Het moet alleen mogelijk zijn producten in de Unie in de handel te brengen die geoogst, gewonnen of geproduceerd zijn in overeenstemming met instandhoudingsdoelstellingen en die niet geleid hebben tot het verlies of de aantasting van ecosysteemfuncties op of naast het land waar ze geoogst, gewonnen of geproduceerd zijn.

3.3. Definities

Het wetgevingsvoorstel van de Commissie moet definities bevatten van wat wordt verstaan onder "bos", een "natuurlijk bos" dat vele of de meeste kenmerken bezit van een bos dat van nature op de groeiplaats aanwezig is, zelfs in aanwezigheid van menselijke activiteiten, "ontbossing", "aantasting van bossen", een "natuurlijk ecosysteem", "aantasting van ecosystemen", "omvorming van ecosystemen" en "duurzaam beheer". Die definities moeten gebaseerd zijn op objectieve en wetenschappelijke overwegingen en rekening houden met relevante bronnen van internationaal recht en internationale organisaties, alsook met andere initiatieven die in passende definities voorzien, zoals de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties, het Europees Milieuagentschap, het kaderinitiatief inzake verantwoordingsplicht of de benadering op basis van hoge koolstofvoorraden.

De definities moeten gebaseerd zijn op de volgende beginselen:

- zij moeten het mogelijk maken het hoogste niveau van milieubescherming te bereiken, met name voor bossen en andere natuurlijke ecosystemen, en in overeenstemming zijn met de internationale en interne verbintenis van de Unie inzake de bescherming van bossen, de biodiversiteit en het klimaat,
- zij moeten de doelstelling van de Unie om natuurlijke bossen en ecosystemen, en met name primaire en geregenereerde bossen, in stand te houden ondersteunen en voorkomen dat zij worden vervangen door bossen en ecosystemen die afkomstig zijn van menselijke activiteiten, zoals boomaanplantingen,
- zij moeten ruim genoeg zijn om bescherming te bieden aan andere natuurlijke ecosystemen die, net als bossen, belangrijk zijn voor het behoud van de biodiversiteit of voor de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen van de Overeenkomst van Parijs,

- zij moeten erop gericht zijn ervoor te zorgen dat de vaststelling van maatregelen van de Unie om de bossen wereldwijd te beschermen er niet toe leidt dat het probleem van omvorming en aantasting wordt verschoven naar andere natuurlijke ecosystemen die even belangrijk zijn als natuurlijke bossen voor de bescherming van de biodiversiteit, het klimaat en de mensenrechten.

3.4. *Mensenrechtenschendingen*

FERC's die onverwerkt of als derivaten of als producten die dergelijke producten bevatten in de Unie op de markt worden gebracht, mogen niet geoogst, gewonnen of geproduceerd worden van land dat verkregen is of gebruikt wordt in strijd met in nationale wetgevingen vastgelegde mensenrechten, of, bij wijze van minimum, in het EU-Handvest van de grondrechten of in internationale verdragen verankerde mensenrechten, zoals de rechten van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen, waaronder landeigendomsrechten en het procedurele recht om al dan niet hun vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming te verlenen zoals onder meer geformuleerd door het Permanente VN-Forum voor inheemse zaken en door VN-organen en regionale verdragsorganen, het recht op water, het recht op milieubescherming en duurzame ontwikkeling, het recht om zonder enige vorm van vervolging of intimidatie mensenrechten en met milieu te verdedigen, arbeidsrechten als bedoeld in de basisverdragen van de IAO, en andere internationaal erkende mensenrechten in verband met landgebruik, de toegang tot en de eigendom van land, alsook het mensenrecht op een gezonde leefomgeving, zoals gedefinieerd in de kaderbeginselen inzake mensenrechten en het milieu en de normen en goede praktijken die zijn vastgesteld door de speciale rapporteur van de VN voor mensenrechten en het milieu.

Daarbij moet speciale aandacht worden besteed aan kinderarbeid met het oog op de uitbanning daarvan.

Bij het oogsten, winnen of produceren van onder het voorstel vallende producten moeten te allen tijde de gemeenschaps- en landeigendomsrechten van de plaatselijke gemeenschappen en inheemse volken in alle vormen in acht worden genomen, ongeacht of het publieke, private, gemeenschaps-, collectieve, inheemse, vrouwen- of gewoonterechten betreft. De formele en gewoonterechten van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen in verband met grond, gebieden en hulpbronnen moeten geïdentificeerd en gerespecteerd worden, evenals de mogelijkheden om hun rechten te verdedigen zonder aan represailles te worden onderworpen. Tot deze rechten behoren het recht van eigendom, bezit, gebruik en beheer van de grond, gebieden en hulpbronnen in kwestie.

De onder het voorstel vallende producten mogen niet worden verworven van land waarvan de verwerving en het gebruik gemeenschaps- en landeigendomsrechten aantast. Producten die in de Unie in de handel worden gebracht, mogen in het bijzonder niet worden geoogst, gewonnen of geproduceerd op land van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen zonder hun vrije, voorafgaande en geïnformeerde instemming, zowel wanneer zij dat land bezitten op grond van formeel vastgelegde eigendomsrechten als wanneer dat gebeurt op grond van gewoonterechten.

4. *Verplichting om schade in waardeketens vast te stellen, te voorkomen en te beperken*

4.1. *Zorgvuldigheidsplicht*

Marktdeelnemers moeten alle nodige maatregelen nemen om de mensenrechten, natuurlijke

bossen en natuurlijke ecosystemen, zoals uiteengezet in het voorstel, in hun gehele waardeketen te eerbiedigen en te beschermen. Dit geldt voor alle soorten zakelijke betrekkingen van het bedrijf met zakenpartners en entiteiten in de hele waardeketen (zoals leveranciers, handelaren, franchisehouders, vergunninghouders, joint ventures, investeerders, cliënten, contractanten, commerciële klanten, transportbedrijven, consultants, en financiële, juridische en andere adviseurs), en voor elke andere statelijke en niet-statelijke entiteit met een rechtstreekse band met zijn bedrijfsactiviteiten, producten of diensten.

Marktdeelnemers moeten hierbij een op risico's gebaseerde zorgvuldigheidsbenadering hanteren, waarbij de aard en de mate van de zorgvuldigheid overeenkomt met het soort en de kans op risico van negatieve gevolgen. Voor gebieden met een groter risico geldt een versterkte zorgvuldigheidsplicht.

Marktdeelnemers moeten op passende en doeltreffende wijze de volgende maatregelen treffen:

- (a) In kaart brengen van de hele waardeketen

Marktdeelnemers moeten bepalen of de grondstoffen en producten in hun hele waardeketen voldoen aan de criteria inzake duurzaamheid en mensenrechten van het voorstel, door informatie te verkrijgen en te evalueren over de exacte gebieden waar deze goederen vandaan komen. Naast de milieucriteria moet toegang tot informatie de marktdeelnemer in staat stellen te concluderen dat partijen die het land gebruiken om FERC's te produceren daartoe het recht hebben en vrije, voorafgaande en geïnformeerde instemming hebben verkregen van houders van rechten op die gebieden en dat zij de in dit voorstel bedoelde mensenrechten niet schenden of hebben geschonden.

In het bijzonder zijn marktdeelnemers verplicht om informatie te bezitten en beschikbaar te stellen over:

- (i) de exacte plaats waar de producten worden geoogst, gewonnen of geproduceerd; in het geval van vee, rundvlees en leer moeten marktdeelnemers in staat zijn informatie te verkrijgen over de verschillende weidegronden waar het vee graast of, indien het vee diervoeder krijgt, over de herkomst van het gebruikte voer;
- (ii) de huidige ecologische toestand van de oogst-, winnings- of productieplaats;
- (iii) de ecologische status van het gebied op de genoemde afsluitingsdatum van dit voorstel;
- (iv) de juridische status van het land (eigendom/titel, met inbegrip van zowel de formele rechten als de gewoonterechten van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen op de betrokken stukken land, geografische gebieden en hulpbronnen) en de daadwerkelijke verlening van vrije, voorafgaande en geïnformeerde instemming;
- (v) de onderdelen van de toeleveringsketen van de desbetreffende grondstof, met als doel informatie te verkrijgen over de waarschijnlijkheid van risico's op besmetting met producten van onbekende herkomst of afkomstig uit ontboste gebieden of uit gebieden waar omvorming en aantasting van natuurlijke bossen, bossen en ecosystemen hebben plaatsgevonden, alsook informatie over de vraag waar, door wie en onder welke omstandigheden de grondstoffen worden geoogst, bewerkt of verwerkt, om de naleving van de verplichtingen inzake mensenrechten van dit voorstel te bepalen.

Marktdeelnemers moeten toegang krijgen tot alle informatie in verband met de herkomst van producten die de interne markt van de Unie binnenkomen door middel van de systematische opgave van gps-coördinaten voor deze grondstoffen, na inwerkingtreding van het voorstel, zoals vastgesteld in deel 4.1 van deze bijlage.

- (b) Identificeren en beoordelen van daadwerkelijke en potentiële risico's voor bossen en ecosystemen in de waardeketens, op basis van de criteria die in het voorstel zijn opgenomen

Marktdeelnemers die nieuwe activiteiten ontplooiën of samenwerking met nieuwe zakenpartners aangaan, moeten de bij de nieuwe toeleverings- en investeringsketens betrokken actoren identificeren en een beoordeling maken van hun beleid en praktijken, alsook van hun oogst-, productie-, winnings- en productieplaatsen. Voor bestaande activiteiten moeten bestaande negatieve gevolgen en schade, alsook potentiële risico's geïdentificeerd en beoordeeld worden. Er moeten risicobeoordelingen worden gemaakt van de risico's naar aanleiding van de activiteiten van de marktdeelnemer en de gevolgen daarvan voor natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen, inheemse volken, en getroffen plaatselijke gemeenschappen en personen, en niet zozeer van de materiële risico's voor de aandeelhouders. Marktdeelnemers met een groot aantal leveranciers moeten algemene gebieden identificeren waar het risico van negatieve gevolgen het grootst is, en op basis van de bedoelde risicobeoordeling hun leveranciers een prioriteit toekennen met het oog op zorgvuldigheid.

- (c) Voorkomen en tot een verwaarloosbaar niveau beperken van risico's

Marktdeelnemers moeten risicobeperkende procedures vaststellen, tenzij het in de loop van de onder b) bedoelde risico-identificatie- en beoordelingsprocedures vastgestelde risico verwaarloosbaar is en zij derhalve geen reden meer hebben om te vrezen dat de grondstoffen en producten mogelijk niet aan de in dit kader uiteengezette criteria voldoen. Deze procedures moeten bestaan uit een reeks adequate en proportionele maatregelen die alle vastgestelde risico's doeltreffend en aantoonbaar tot een verwaarloosbaar niveau beperken, bijv. het wijzigen van contracten met leveranciers, het bieden van ondersteuning aan leveranciers om hun praktijken te wijzigen, het wijzigen van inkoop- en investeringspraktijken, teneinde de betreffende grondstoffen en producten op rechtmatige wijze op de interne markt te brengen.

- (d) Beëindigen van milieu- en mensenrechtenschendingen

Wanneer marktdeelnemers, na de onder a), b) en c) bedoelde eisen ten volle te hebben nageleefd, tot de conclusie komen dat activiteiten, of deelactiviteiten, niet-vermijdbare of niet-beperkbare negatieve gevolgen voor de mensenrechten, natuurlijke bossen of natuurlijke ecosystemen (kunnen) veroorzaken, of tot dergelijke gevolgen (kunnen) bijdragen als bedoeld in dit voorstel, dan moeten zij al deze activiteiten of deelactiviteiten stopzetten.

- (e) Monitoren en het voortdurend verbeteren van de doeltreffendheid en toepassing van hun zorgvuldigheidssysteem

Marktdeelnemers moeten geregeld controleren of hun zorgvuldigheidssysteem geschikt is om schade te voorkomen en ervoor zorgen dat grondstoffen en producten in overeenstemming zijn met het kader en, indien dit niet het geval is, het systeem aanpassen of andere maatregelen treffen. De evaluatie van het zorgvuldigheidssysteem moet steunen op kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren, interne en externe feedback en duidelijke

verantwoordingsprocessen.

(f) Integreeren van regelingen voor certificering door derden

Regelingen voor certificering door derden kunnen een aanvulling vormen op en zorgen voor de vaststelling van de herkomst van producten en de risicobeoordelings- en beperkingscomponenten van zorgvuldigheidssystemen, op voorwaarde dat deze regelingen toereikend zijn qua toepassingsgebied en robuustheid van hun duurzaamheidscriteria voor de bescherming van natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen tegen de omvorming en aantasting ervan, zoals uiteengezet in het voorstel, en wat betreft hun vermogen om de toeleveringsketen te monitoren, en op voorwaarde dat zij voldoende transparant, onpartijdig en betrouwbaar zijn. Door middel van een gedelegeerde handeling moet de Commissie minimumcriteria en richtsnoeren voor marktdeelnemers vaststellen om de geloofwaardigheid en soliditeit van regelingen voor certificering door derden te beoordelen. Deze minimumcriteria moeten met name zorgen voor onafhankelijkheid van de industrie, het betrekken van sociale en milieubelangen bij de vaststelling van normen, onafhankelijke audits door derden, openbare bekendmaking van auditverslagen, transparantie in alle stadia, en openheid. In het kader van certificeringsregelingen mag alleen certificering worden verleend aan producten waarvan de inhoud volledig gecertificeerd is. Alleen certificeringsregelingen die aan deze criteria voldoen, kunnen door marktdeelnemers worden gebruikt voor hun zorgvuldigheidssystemen. Regelingen voor certificering door derden laten het beginsel van aansprakelijkheid van de marktdeelnemer onverlet.

(g) Rol van vrijwillige partnerschapsovereenkomsten

De Unie kan vrijwillige partnerschapsovereenkomsten betreffende FERC's sluiten met landen (partnerlanden) die FERC's produceren met de juridisch bindende verplichting voor de partijen om een vergunningsstelsel in te voeren en de handel in FERC's aan regels te onderwerpen in overeenstemming met de nationale wetgeving van het FERC-producerende land en de in het voorstel bedoelde milieu- en mensenrechtencriteria. Onder het toepassingsgebied van het voorstel vallende FERC's afkomstig uit partnerlanden waarmee de Unie een vrijwillige partnerschapsovereenkomst betreffende FERC's heeft gesloten, moeten, voor zover de partnerschapsovereenkomst wordt uitgevoerd, voor de toepassing van het voorstel beschouwd worden als producten met een verwaarloosbaar risico. Dergelijke overeenkomsten moeten gebaseerd zijn op nationale dialogen tussen verschillende belanghebbenden, met daadwerkelijke en betekenisvolle inspraak van alle belanghebbenden, met inbegrip van het maatschappelijk middenveld, inheemse volkeren en lokale gemeenschappen.

4.2. Raadplegingsplicht

Marktdeelnemers dienen:

- (a) op passende wijze tijdig en rechtstreeks overleg te plegen met de betrokken en mogelijk betrokken belanghebbenden;
- (b) terdege rekening te houden met de standpunten van belanghebbenden bij de opstelling en tenuitvoerlegging van de zorgvuldigheidsmaatregelen;
- (c) erop toe te zien dat representatieve vakbonden en werknemersvertegenwoordigers betrokken worden bij de opstelling en tenuitvoerlegging van de

zorgvuldigheidsmaatregelen;

- (d) een mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing in te voeren om werknemers en belanghebbende partijen die over concrete aanwijzingen beschikken, de mogelijkheid te bieden de marktdeelnemer op de hoogte te brengen van mogelijke risico's op nadelige gevolgen voor natuurlijke bossen, natuurlijke ecosystemen en de mensenrechten in de hele waardeketen; de marktdeelnemer moet met deze informatie rekening houden bij zijn zorgvuldigheidsprocessen;
- (e) terdege rekening te houden met inheemse en lokale kennis en met de risico's en bezwaren die worden geuit door lokale gemeenschappen, inheemse volkeren, landbeschermers en milieuactivisten.

4.3. *Transparantie- en verslagleggingsplicht*

Marktdeelnemers dienen jaarlijks op openbare, toegankelijke en passende wijze, die met name kleine en middelgrote ondernemingen niet onevenredig zal belasten, aan de bevoegde autoriteit verslag uit te brengen over hun processen voor zorgvuldigheid en overleg, de vastgestelde risico's, hun procedures voor risicoanalyse, risicobeperking en risicoverhelping, en de uitvoering en resultaten daarvan.

De Commissie dient gedelegeerde handelingen vast te stellen ter bepaling van de vorm en de inhoud van de verslagen. Met name moeten marktdeelnemers verslag uitbrengen over: het systeem dat ze gebruiken en hoe ze dit op de desbetreffende grondstoffen toepassen, alsook over de vastgestelde risico's en de gevolgen daarvan; de acties die zijn ondernomen om bestaand misbruik te stoppen en te verhelpen en het risico op misbruik te voorkomen en te beperken, alsook de resultaten van die acties; de maatregelen en resultaten betreffende het houden van toezicht op de uitvoering en de doeltreffendheid van die acties, waarschuwingen ontvangen via het mechanisme voor vroege waarschuwing en de manier waarop de marktdeelnemer daarmee rekening hield bij het zorgvuldigheidsproces; daarnaast moet een lijst worden opgesteld van alle dochterondernemingen, onderaannemers en leveranciers, producten en de hoeveelheid en herkomst daarvan. Het nalaten van het tijdig publiceren van complete verslagen moet worden bestraft en uiteindelijk leiden tot opschorting van de vergunning om producten op de interne markt van de Unie in de handel te brengen.

4.4. *Documentatieplicht*

Marktdeelnemers moeten alle zorgvuldigheidsmaatregelen en de resultaten daarvan op schrift registreren, en deze documentatie op verzoek aan de bevoegde autoriteiten beschikbaar stellen.

4.5. *Richtsnoeren van de Commissie*

De Commissie moet richtsnoeren en adviezen ontwikkelen om de naleving van de wettelijke verplichtingen uit het voorstel te vergemakkelijken, met name om de zorgvuldigheidsverwachtingen voor specifieke contexten of sectoren of met betrekking tot bepaalde soorten marktdeelnemers te verduidelijken. Daarbij moet de Commissie voortbouwen op de goede praktijken in bestaande milieubeheersystemen en deze uitbreiden.

De Commissie dient analyses van regionale hotspots met betrekking tot FERC's te publiceren, om marktdeelnemers te steunen bij het voldoen aan hun

zorgvuldigheidsverplichtingen.

5. Controle, monitoring, handhaving, sancties en toegang tot de rechter

5.1. Publieke handhaving

De lidstaten moeten, overeenkomstig hun nationale recht en nationale praktijk, toezien op het nakomen van de in deel 4 bedoelde verplichtingen door:

- (a) evenredige, doeltreffende en afschrikkende straffen en sancties in te voeren voor niet-naleving van de daarin vermelde verplichtingen of voor gevallen waarin niet-naleving van die verplichtingen leidt tot, bijdraagt aan, verbonden is met, of zorgt voor verergering van schade aan natuurlijke bossen of natuurlijke ecosystemen of schendingen van de mensenrechten of de risico's daarop; deze moeten de volgende punten omvatten:
 - i. financiële sancties die evenredig zijn aan de schade aan natuurlijke bossen, natuurlijke ecosystemen of de mensenrechten, zoals bedoeld in het voorstel, de kosten van het herstel van natuurlijke bossen, natuurlijke ecosystemen en de mensenrechten, en de economische schade voor de getroffen gemeenschappen als gevolg van de schending;
 - ii. permanente inbeslagname van de betrokken grondstoffen en derivaten;
 - iii. onmiddellijke schorsing van de vergunning tot het op de interne markt van de Unie brengen van producten;
 - iv. uitsluiting van deelname aan openbare aanbestedingen;
 - v. strafrechtelijke sancties voor personen en, indien toegestaan, voor rechtspersonen voor de ernstigste overtredingen;
- (b) bevoegde nationale onderzoeks- en handhavingsautoriteiten (“bevoegde autoriteiten”) aan te wijzen; de bevoegde autoriteiten moeten erop toezien dat de marktdeelnemers daadwerkelijk de in dit voorstel neergelegde verplichtingen vervullen; daartoe moeten de bevoegde autoriteiten officiële controles uitvoeren, eventueel volgens een vooraf opgesteld plan, hetgeen ook controles in de gebouwen van marktdeelnemers en controles ter plaatse kan omvatten; tevens moeten de bevoegde autoriteiten voorlopige maatregelen kunnen nemen en, in aanvulling op en onverminderd de toepassing van sancties, moeten zij de bevoegdheid hebben om te eisen dat marktdeelnemers corrigerende maatregelen nemen; de bevoegde autoriteiten moeten ook tijdige en grondige controles uitvoeren wanneer zij beschikken over relevante informatie, met inbegrip van concrete aanwijzingen van derden, en informatie over hun activiteiten behandelen in overeenstemming met Richtlijn 2003/4/EG inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie;
- (c) erop toe te zien dat burgers het recht hebben niet-naleving aan te klagen bij de gerechtelijke of administratieve autoriteiten, welk recht moet gelden voor personen of groepen wier rechten en plichten of belangen direct of indirect worden aangetast door het deels of volledig nalaten door de onderneming van het uitvoeren van haar taken, met inbegrip van werknemers, klanten, consumenten en eindgebruikers, vakbonden, internationale vakcentrales, lokale gemeenschappen, nationale of lokale overheden of

instellingen, journalisten, ngo's en lokale maatschappelijk organisaties.

De Commissie dient gedelegeerde handelingen vast te stellen voor de vastlegging van wettelijk verbindende normen en richtsnoeren die gelden voor nationale bevoegde autoriteiten, om een doeltreffende en uniforme tenuitvoerlegging en handhaving van het voorstel in de hele Unie te waarborgen, in het bijzonder met betrekking tot:

- het in een openbaar register vermelden en bekendmaken van marktdeelnemers die binnen het bereik van het voorstel vallen;
- het vaststellen van normen voor de kwaliteit en kwantiteit van de nalevingscontroles uitgevoerd door de nationale bevoegde autoriteiten;
- het geven van verdere richtsnoeren over de uitvoering van nalevingscontroles, waaronder richtsnoeren voor nationale bevoegde autoriteiten waarin criteria voor de controles worden omschreven, voor het beter kunnen analyseren en evalueren van het risiconiveau van de producten, en van de documentatie van de gebruikte zorgvuldigheidssystemen;
- het vaststellen van richtsnoeren inzake bezwaren van derden, ter vaststelling van voor de hele Unie geldende criteria om te beoordelen of een bezwaar zwaarwegend en geloofwaardig genoeg is om in behandeling te worden genomen, en ter vaststelling van duidelijke procedurenormen voor de tijdige, onpartijdige, doeltreffende en transparante antwoorden van nationale bevoegde autoriteiten op bezwaren van derden;
- het vaststellen van voor de hele Unie geldende criteria om te kunnen specificeren wanneer een marktdeelnemer een mededeling van te nemen corrigerende acties of een sanctie dient te ontvangen, of wanneer andere sancties van toepassing zijn; en
- het vaststellen van verplichtingen voor bevoegde autoriteiten om openbaar verslag uit te brengen over controle- en handhavingsactiviteiten, vastgestelde schendingen en antwoorden op zwaarwegende bezwaren.

5.2. *Civiele aansprakelijkheid en toegang tot rechtsmiddelen*

(a) Civiele aansprakelijkheid

Marktdeelnemers dienen:

- i) hoofdelijk aansprakelijk te zijn voor door mensenrechtenschendingen veroorzaakte schade of schade aan natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen, zoals uiteengezet in het voorstel, die is veroorzaakt, verergerd en mede ontstaan door of terug te voeren tot entiteiten die onder hun zeggenschap staan of economisch van hen afhankelijk zijn;
- ii) aansprakelijk te zijn voor door mensenrechtenschendingen veroorzaakte schade of schade aan natuurlijke bossen en natuurlijke ecosystemen, zoals uiteengezet in het voorstel, in rechtstreeks verband met hun producten, diensten of activiteiten door middel van een handelsrelatie, tenzij zij kunnen aantonen dat zij hebben gehandeld met de nodige zorgvuldigheid en in de gegeven omstandigheden alle redelijke maatregelen hebben genomen om de schade te voorkomen; marktdeelnemers kunnen derhalve van hun aansprakelijkheid bevrijd worden indien zij kunnen aantonen dat zij de nodige

zorgvuldigheid hebben betracht om de schade te voorzien en te voorkomen.

(b) Leveren van bewijsmateriaal

Indien een eiser redelijkerwijs beschikbare feiten en bewijsmateriaal heeft gepresenteerd die toereikend zijn om de eis te ondersteunen, dient de verdachte bewijs te leveren:

- i) van de aard van zijn betrekkingen met de entiteiten die met de schade in verband gebracht kunnen worden;
- ii) dat hij de nodige zorgvuldigheid heeft betracht en alle redelijke maatregelen heeft genomen om de schade te voorkomen.

(c) Toegang tot rechtsmiddelen

Partijen die schade hebben geleden moeten recht op toegankelijke en doeltreffende rechtsmiddelen hebben die ze kunnen inzetten tegen marktdeelnemers die nadelige gevolgen voor hun rechten veroorzaken, verergeren, daartoe bijdragen of ermee in verband staan. Niet aan de staat verbonden klachtenmechanismen moeten gerechtelijke herstelmechanismen aanvullen om de verantwoordingsplicht en toegang tot rechtsmiddelen te verbeteren.

6. Slotbepalingen

6.1. Non-regressie

De tenuitvoerlegging van het voorstel mag op geen enkele wijze aanleiding geven tot verlaging van het algemene niveau van bescherming van de mensenrechten, de formele rechten en de gewoonterechten van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen op gronden, gebieden en hulpbronnen, of het milieu. Met name mogen er geen gevolgen zijn voor andere bestaande aansprakelijkheidskaders op het gebied van onderaanneming en toeleveringsketens.

6.2. Gunstiger bepalingen

De lidstaten mogen bepalingen invoeren of handhaven die verder gaan dan de in het voorstel opgenomen bepalingen wat betreft de bescherming van de mensenrechten en de milieunormen in de toeleveringsketen van FERC's.

TOELICHTING

Achtergrond en context

Elk jaar wordt 13 miljoen hectare bos vernietigd¹, en dat is bijna allemaal tropisch oerwoud (96 %). De voornaamste oorzaak (d.w.z. 80 %) van die ontbossing is de uitbreiding van de landbouwgrond². Drie grondstoffen: sojabonen, rundvlees en palmolie zijn verantwoordelijk voor bijna 80 % van de wereldwijde ontbossing³. Andere grondstoffen, zoals cacao of koffie, hebben wereldwijd een kleiner ontbossingseffect. Maar omdat de productie ervan sterk is geconcentreerd in een klein aantal landen, hebben deze grondstoffen in die gebieden een grote voetafdruk en ernstige negatieve gevolgen⁴. De Unie importeert en consumeert tussen de 7 en 10 % van de wereldwijd geconsumeerde gewassen en veeteeltproducten die gepaard gaan met ontbossing in de landen van herkomst⁵. Tevens importeert de Unie een groot deel van de totale productie van grondstoffen die het risico op aantasting van bossen met zich meebrengen, te weten palmolie (17 %), soja (15 %), rubber (25 %), rundvlees (41 %), mais (30 %), cacao (80 %) en koffie (60 %)⁶.

Wat betreft gevolgen voor de klimaatverandering is de wereldwijde ontbossing verantwoordelijk voor ongeveer 12 % van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen (GHG)⁷. Ontbossing leidt ook tot verlies van biodiversiteit, die niet hersteld kan worden door een nieuw bos aan te planten. Daarnaast heeft ontbossing ernstige economische en sociale gevolgen, aangezien 1,6 miljard mensen afhankelijk zijn van hulpbronnen afkomstig van bossen⁸. In landen met een zwakke rechtsstaat worden landeigendomsrechten vaak genegeerd en wordt de inheemse bevolking vaak de toegang tot hulpbronnen afkomstig uit bossen ontzegd, wat desastreuze gevolgen heeft voor de lokale economie.

De Unie zet zich op verschillende niveaus in voor de bescherming van bossen in Europa en elders in de wereld en voor een duurzaam landgebruik, duurzame verandering in landgebruik en duurzame bosbouw, onder meer via de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, het Akkoord van Parijs en het 7e milieuactieplan.

De Unie heeft reeds een aantal regelgevingsmaatregelen getroffen om het probleem van geïmporteerde ontbossing tegemoet te treden. Het gaat hierbij onder meer om het actieplan van de EU voor wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (FLEGT) uit 2003,

¹ Europese Commissie, [EU Science Hub, Forestry](#), website.

² [FAO 2016](#)

³ Idem.

⁴ <https://resourcetrade.earth/stories/cocoa-trade-climate-change-and-deforestation#section-183>

⁵ Europese Commissie, [Environment, Studies on EU action to combat deforestation and palm oil](#), website.

⁶ Idem.

⁷ Smith, P. et al. (2014): Agriculture, Forestry and Other Land Use (AFOLU). In: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Edenhofer, O. et al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA.

⁸ [FAO](#)

Verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad⁹, Verordening (EU) nr. 995/2010¹⁰ (de “houtverordening”), en Richtlijn (EU) 2018/2001¹¹, samen met Richtlijn (EU) 2015/1513¹². Uit verschillende evaluaties is echter gebleken dat deze maatregelen onvoldoende doeltreffend zijn en een te klein toepassingsgebied hebben om de wereldwijde ontbossing te stoppen en ongedaan te maken¹³¹⁴.

Er bestaat echter geen samenhangend rechtskader van de EU dat direct van toepassing is op voedingsmiddelen of diervoeders met gevolgen voor de wereldwijde ontbossing. De Unie heeft haar doelstelling van het 7e milieuoctieprogramma om de bruto ontbossing van tropische bossen tegen 2020 te verminderen niet gehaald. Tegen die achtergrond en gezien recente studies en overlegondes gestart door de Commissie, en tevens gezien academisch onderzoek naar het onderwerp, is het hoognodig dat de Unie regelgeving op dit gebied vaststelt.

Op 23 juli 2019 heeft de Commissie haar mededeling “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren”¹⁵ goedgekeurd. De nieuwe Commissie heeft duidelijk aangegeven van plan te zijn om het initiatief te nemen tot wetgeving op Unieniveau ter bestrijding van de wereldwijde ontbossing. Dit is nog eens bevestigd tijdens de hoorzittingen van de kandidaat-commissarissen voor het Europees Parlement¹⁶.

Het Europees Parlement heeft de Commissie er regelmatig toe opgeroepen om de aanzet te geven tot meer Uniemaatregelen voor het tegengaan van wereldwijde ontbossing¹⁷¹⁸. Meer specifiek heeft het Europees Parlement de Commissie in zijn resolutie van 16 januari 2020 over COP15 bij het Biodiversiteitsverdrag opgeroepen om wetgeving voor te stellen gebaseerd op due diligence, met als doel te zorgen voor ontbossingsvrije producten op de EU-markt¹⁹.

De rapporteur beveelt aan dat de Commissie (voor het eerst) een wetgevingsvoorstel

⁹ Verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad van 20 december 2005 inzake de opzet van een Flegt-vergunningensysteem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap (PB L 347 van 30.12.2005, blz. 1).

¹⁰ Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (PB L 295 van 12.11.2010, blz. 23).

¹¹ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82).

¹² Richtlijn (EU) 2015/1513 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 tot wijziging van Richtlijn 98/70/EG betreffende de kwaliteit van benzine en dieselbrandstof en tot wijziging van Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 239 van 15.9.2015, blz. 1).

¹³ Europese Commissie, [Feasibility study on options to step up EU actions against deforestation](#), COWI A/S, 2018, Part I.

¹⁴ Mededeling van de Europese Commissie: Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren, [COM\(2019\) 352 final](#).

¹⁵ Idem.

¹⁶ Europees Parlement, Beleidsafdeling Ondersteuning economische governance, [Toezeggingen gedaan tijdens de hoorzittingen met de voorgedragen commissarissen - Commissie-Von der Leyen, 2019-2024](#), PE 629.837 - November 2019.

¹⁷ Resolutie van het Europees Parlement van 11 september 2018 over transparant en verantwoord beheer van natuurlijke hulpbronnen in ontwikkelingslanden: bossen ([2018/2003\(INI\)](#)).

¹⁸ Resolutie van het Europees Parlement van 4 april 2017 over palmolie en de ontbossing van regenwouden ([2016/2222\(INI\)](#)).

¹⁹ Resolutie van het Europees Parlement van 16 januari 2020 over de 15e bijeenkomst van de Conferentie van de partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (COP15) ([2019/2824\(RSP\)](#))

presenteert inzake verplichte due diligencemaatregelen met betrekking tot het in de Unie in de handel brengen van grondstoffen met risico's voor bossen en ecosystemen.

De rapporteur is van mening dat de houtverordening een goed model kan zijn om op voort te bouwen, waarbij sommige aspecten ervan nog verbeterd kunnen worden. Een van deze verbeteringen houdt in dat de vereisten voor grondstoffen die in de Unie in de handel gebracht worden niet alleen betrekking moeten hebben op de wettigheid van het verkrijgen van de grondstoffen, maar ook criteria inzake duurzaamheid en mensenrechten moeten omvatten. Bovendien moet lering worden getrokken uit de gebrekkige tenuitvoerlegging en handhaving van de houtverordening. De rapporteur stelt daarom voor om een mechanisme voor betere tenuitvoerlegging en handhaving op te nemen in het wetgevingsvoorstel voor een verordening betreffende grondstoffen met een risico voor bossen.

De rapporteur is van mening dat due diligence-eisen voor marktdeelnemers die grondstoffen en derivaten daarvan met risico's voor bossen en ecosystemen in de Unie in de handel brengen noodzakelijk zijn, omdat de maatregelen en vrijwillige toezeggingen van marktdeelnemers gericht op het beperken van de impact op ontbossing van grondstoffen met risico's voor bossen en ecosystemen, en het doorvoeren van vrijwillige maatregelen met betrekking tot de toeleveringsketen tot nu toe vrij beperkt en over het algemeen onbevredigend zijn gebleken²⁰. Uit studies blijkt dat intensiever overheidsoptreden dringend noodzakelijk is²¹.

Dit standpunt is door ondernemingen en ondernemersorganisaties tijdens een groot aantal vergaderingen met de rapporteur onderschreven. Ze gaven aan voorstander te zijn van een verordening van de Unie inzake due diligence voor grondstoffen met risico's voor bossen, ook om commerciële redenen.

Deze wensen worden onderschreven in een studie over de due diligence-eisen in de toeleveringsketen²² die in opdracht van DG Just van de Commissie is uitgevoerd. Volgens deze studie heeft een meerderheid van het bedrijfsleven en andere belanghebbenden (68 %) gereageerd op het feit dat de huidige regelingen voor vrijwillige maatregelen de manier waarop bedrijven hun sociale, milieu- en governance-effecten beheren niet significant hebben veranderd en dat er geen oplossingen zijn voor de slachtoffers.

In de studie wordt ervan uitgegaan dat verplichte due diligencemaatregelen aanzienlijke preventieve voordelen, mogelijkheden tot bescherming en betere toegang tot de rechter in geval van negatieve milieueffecten voor houders van rechten²³ die niet onder de rapportageverplichtingen vallen, mogelijk zouden maken.

Volgens de studie zouden verplichte due diligencemaatregelen de meest positieve sociale, mensenrechten- en milieueffecten hebben, terwijl vrijwillige richtlijnen en rapportage-eisen

²⁰ <https://climatefocus.com/sites/default/files/20171106%20ISU%20Background%20Paper.pdf>

²¹ Lambin, E.F., et al. (2018): The role of supply-chain initiatives in reducing deforestation. *Nature Climate Change* 8, 109-116.

²² British Institute of International and Comparative Law et al. (2020): Study on due diligence requirements through the supply chain. Final report.

²³ Volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zijn de houders van rechten alle mensen of sociale groepen met specifieke rechten jegens de plichtsdragers (staten en andere particuliere actoren) die de verantwoordelijkheid hebben om hun rechten te beschermen en/of te eerbiedigen en die verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor de schending ervan (<https://www.ohchr.org/Documents/Publications/FAQen.pdf>).

waarschijnlijk geen significante positieve impact op mensen of de planeet zullen hebben.

Doel

Op basis van deze redenen wil de rapporteur met het voorstel daarom een hoog niveau van bescherming garanderen van de natuurlijke bossen, de natuurlijke ecosystemen en de mensenrechten, die mogelijk worden beïnvloed door de oogst, de winning en de productie van grondstoffen die het vaakst verband houden met ontbossing, de vernietiging van ecosystemen, de aantasting van bossen en ecosystemen en de schending van de mensenrechten.

De rapporteur is van mening dat het voorstel ook betrekking moet hebben op natuurlijke ecosystemen, omdat anders een verschuiving zou kunnen plaatsvinden naar het in landbouwgrond omzetten van deze gebieden, met even verwoestende gevolgen voor het klimaat en de biodiversiteit. Bovendien moeten de mensenrechten in het voorstel worden opgenomen, aangezien mensenrechtenschendingen een drijvende kracht achter en een gevolg zijn van de vernietiging van bossen en ecosystemen. Het veiligstellen van de pachtrechten van bevolkingsgroepen die van bos afhankelijk zijn komt rechtstreeks ten goede aan de bossen en ecosystemen.

Toepassingsgebied

De rapporteur is van mening dat het voorstel betrekking moet hebben op marktdeelnemers van elke omvang, omdat anders de doelstellingen van de verordening in het gedrang komen door het ontstaan van mazen in de regelgeving. Hetzelfde geldt voor het dekken van de volledige waardeketens van de marktdeelnemers. Het toepassen van de verordening op alle marktdeelnemers, zou in overeenstemming zijn met de richtsnoeren van de Verenigde Naties voor het bedrijfsleven en de mensenrechten, waarin wordt benadrukt dat alle bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om de mensenrechten te respecteren. De rapporteur wil benadrukken dat deze verantwoordelijkheid ook van toepassing is op de bescherming van het milieu.

Bovendien moet de verordening betrekking hebben op alle financiële instellingen. Uit een recent onderzoek door Global Witness is gebleken dat in de EU gevestigde financiële instellingen tussen 2013 en 2019 tot de belangrijkste financieringsbronnen behoorden (7 miljard EUR) voor zes agrovoedingsbedrijven die in verband kunnen worden gebracht met de vernietiging van zeer klimaatgevoelige bossen in het Amazonegebied, het Congobekken en Papoea-Nieuw-Guinea²⁴.

De rapporteur is het eens met de bevindingen van de studie waartoe DG Just opdracht heeft gegeven, namelijk dat een breed scala aan bedrijven, waaronder het MKB en financiële instellingen, moet worden opgenomen in een voor de gehele Unie geldend kader van due diligence-eisen²⁵.

²⁴ Global Witness (2020): Why EU action to tackle deforestation should not let finance off the hook.

²⁵ British Institute of International and Comparative Law et al. (2020): Study on due diligence requirements through the supply chain. Final report.

Het ligt ook voor de hand dat de traceerbaarheidsverplichtingen voor goederen en producten die onder het voorstel vallen, ook moeten gelden voor handelaren. Traceerbaarheid maakt het mogelijk om op elk moment vast te stellen welke marktdeelnemer(s) onder de verordening vallende goederen in de handel brengt (brengen) en dus verantwoordelijk is (zijn) voor de toepassing van de due diligence-eisen.

In haar mededeling “Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren” van 2019 concludeerde de Commissie dat, wanneer wordt gekeken naar de ontbossing die in het totale eindverbruik besloten ligt, het verbruik in de Unie ongeveer 10 % van het mondiale aandeel vertegenwoordigt. Dit is vooral het gevolg van de invoer door de Unie van producten als palmolie, vlees, soja, cacao, mais, hout en rubber, onder meer in de vorm van verwerkte producten of diensten. Daarom moeten deze grondstoffen binnen het bereik van de verordening vallen. De voorgestelde maatregelen moeten ook van toepassing zijn op elk product dat ruwe of verwerkte grondstoffen bevat, hetzij als enige input, hetzij in combinatie met andere inputs, om te voorkomen dat de vraag naar dergelijke producten wordt gestimuleerd en het risico bestaat dat de due diligenceverplichting wordt omzeild. De rapporteur merkt op dat de wetenschappelijke kennis over de precieze gevolgen van de invoer van bepaalde grondstoffen voor de situatie van de bossen, de ecosystemen en de mensenrechten nog steeds verder wordt ontwikkeld. De rapporteur stelt daarom voor om het toepassingsgebied van de verordening door middel van een gedelegeerde handeling uit te breiden met andere producten.

Algemene verplichtingen

De rapporteur stelt voor dat de grondstoffen waarop het voorstel betrekking heeft, niet afkomstig mogen zijn uit gebieden die vóór 1 januari 2008 als natuurlijke bossen of natuurlijke ecosystemen kunnen worden geclassificeerd, maar deze status na deze afsluitingsdatum hebben verloren of sindsdien zijn verslechterd.

Door 1 januari 2008 als uiterste datum te nemen, zou het voorstel in overeenstemming worden gebracht met de duurzaamheidsbepalingen van Richtlijn (EU) 2018/2001.

Om natuurlijke bossen, natuurlijke ecosystemen, ontbossing en aantasting van bossen en ecosystemen te definiëren, stelt de rapporteur voor om de definities van het verantwoordingskader en de aanpak van Richtlijn (EU) 2018/2001 te gebruiken voor land met ecosystemen met een hoge biodiversiteitswaarde en een grote koolstofvoorraad. De rapporteur is van mening dat dit erkende concepten zijn die met de reeds bestaande richtsnoeren gemakkelijk kunnen worden toegepast. Bovendien wordt in de definitie van het verantwoordingskader een duidelijk onderscheid gemaakt tussen natuurlijke bossen en boomplantages, en wordt expliciet aandacht besteed aan zowel de omschakeling naar plantages als aan ernstige, voortdurende aantasting.

Om de tenuitvoerlegging te vergemakkelijken, moet de Commissie regelmatig, door middel van een gedelegeerde handeling, een niet-uitputtende lijst vaststellen van de gebieden die onder het voorstel vallen.

Wat de mensenrechten betreft, moeten de marktdeelnemers garanderen dat hun producten niet in verband staan met mensenrechtenschendingen die het vaakst in verband kunnen worden gebracht met ontbossing, vernietiging van ecosystemen en aantasting van bossen en

ecosystemen. Het gaat hierbij om pachtrechten, rechten van inheemse volkeren, vrije, voorafgaande en geïnformeerde instemming, als omschreven door het Permanent Forum van de VN voor inheemse kwesties, het recht op water, arbeidsrechten zoals vastgelegd in de fundamentele IAO-verdragen en andere internationaal erkende mensenrechten in verband met landgebruik, toegang of eigendom.

Due diligenceplicht

Voortbouwend op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de OESO-FAO-richtsnoeren voor verantwoorde landbouwtoeleveringsketens stelt de rapporteur voor om de marktdeelnemers een due diligenceplicht, een plicht tot het voeren van overleg, een transparantie- en rapportageplicht en een documentatieplicht op te leggen.

Bij due diligence moet een op risico's gebaseerde aanpak worden gevolgd. De rapporteur benadrukt dat het volgen van een risicogebaseerde aanpak de marktdeelnemers niet mag verhinderen om in bepaalde contexten of met bepaalde handelspartners te werken, maar hen moet helpen om de risico's van negatieve effecten in een context met een hoog risico doeltreffend te beheren.

Het toepassen van due diligence en de naleving van eisen op dit gebied zijn niet afhankelijk van de landen van herkomst, maar zijn de verantwoordelijkheid van de marktdeelnemers die grondstoffen of afgeleide producten in de Unie in de handel willen brengen. De rapporteur benadrukt dat due diligence-eisen, in tegenstelling tot instrumenten als keurmerken en certificeringen, niet afhankelijk zijn van de voorkeuren van de consument en dus een potentieel hoog niveau van effectiviteit bieden bij het bereiken van de doelstellingen van de regelgeving.

In het kader van de voorgestelde maatregelen zou het rechtmatig in de handel brengen in de Unie alleen mogelijk zijn wanneer de marktdeelnemers als gevolg van hun due diligenceproces kunnen aantonen dat elk geïdentificeerd risico is beperkt, zodat het hoogstens te verwaarlozen is. Bovendien zouden de marktdeelnemers, om de handhaving te vergemakkelijken, verplicht zijn de traceerbaarheid en transparantie van hun toeleveringsketen te waarborgen en verslag uit te brengen over de naleving van de due diligence-eisen, met name op het gebied van risicobeoordeling en risicobeperking.

De rapporteur stelt voor dat de Commissie richtsnoeren ontwikkelt om de marktdeelnemers te ondersteunen bij de uitvoering van deze verplichtingen. Om voor de hele Unie een hoge kwaliteit en vergelijkbare normen voor transparantie en verslaglegging te waarborgen, moet de Commissie gedelegeerde handelingen met betrekking tot deze kwesties vaststellen.

Due diligenceplicht: er moet worden voorzien in een verplichting voor marktdeelnemers om in hun hele toeleveringsketen due diligence te betrachten teneinde risico's en gevolgen op milieu-, sociaal en mensenrechtengebied op te sporen, te voorkomen en te beperken, om te waarborgen dat goederen die in de Unie in de handel worden gebracht, voldoen aan een reeks duurzaamheids- en wettelijke criteria.

Net als bij Verordening (EG) nr. 2173/2005 kunnen ook tussen de Unie en de FERC-producerende landen vrijwillige partnerschapsovereenkomsten worden gesloten. De rapporteur wil echter benadrukken dat de onderhandelingen over vrijwillige

partnerschapsovereenkomsten weliswaar vele jaren in beslag kunnen nemen, maar dat een verplichte due diligenceregeling voor bosbouwproducten sneller in werking kan treden en ook op zichzelf kan staan.

De marktdeelnemers moeten de mogelijkheid hebben om gebruik te maken van certificeringsregelingen van derden om informatie te geven over de uitvoering van deze verplichtingen. De rapporteur benadrukt echter dat certificeringsregelingen van derden niet in de plaats kunnen komen van de due diligenceplicht en de aansprakelijkheid van de marktdeelnemers. In het licht van de grote verscheidenheid aan mogelijk relevante regelingen van derden en certificeringen moeten de marktdeelnemers een strenge beoordeling uitvoeren aan de hand van de in het voorstel vastgestelde risicocriteria voor bossen en ecosystemen, alvorens te concluderen dat een regeling daadwerkelijk kan bijdragen tot de doelstellingen van het voorstel. De rapporteur wijst erop dat er grote kwaliteitsverschillen bestaan tussen de certificeringsregelingen, waarvan de doeltreffendheid afhangt van een reeks factoren, waaronder het toepassingsgebied, de mate van transparantie en de sterkte van de criteria²⁶, alsmede de vereiste frequentie van de audits en de kwaliteit en onafhankelijkheid ervan. Deze verschillen beperken de mate waarin zij consequent kunnen worden gebruikt als instrument om ontbossing te voorkomen²⁷. Naast de risicocriteria voor bossen en ecosystemen moet bovengenoemde beoordeling ook betrekking hebben op specifieke governancecriteria, zoals onafhankelijkheid van de industrie, het betrekken van sociale en milieubelangen bij de vaststelling van normen, onafhankelijke audits door derden, openbare bekendmaking van auditverslagen, transparantie in alle stadia en openheid. Pas na een dergelijke beoordeling kunnen marktdeelnemers besluiten om, indien nodig en relevant, regelingen van derden toe te passen.

Plicht tot het voeren van overleg: marktdeelnemers moeten met de betrokken belanghebbenden overleg plegen over de vaststelling en uitvoering van hun due diligencemaatregelen en moeten een mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing invoeren dat derde partijen in staat stelt de marktdeelnemer te informeren over enig risico op schade in de gehele waardeketen. Derden beschikken vaak over uitgebreide expertise ter plaatse en kunnen de marktdeelnemers helpen bij het vervullen van hun plicht om schade te voorkomen.

Transparantie- en verslagleggingsplicht: marktdeelnemers moeten regelmatig en openbaar verslag uitbrengen over hun due diligenceprocessen, -activiteiten en -resultaten. Het formaat en de elementen van de verslagen moeten in een gedelegeerde handeling worden vastgesteld om de uniformiteit te waarborgen en om selectieve vermelding van feiten in de rapportage door de marktdeelnemers te vermijden. De openbare verslaglegging moet waarborgen dat derden de activiteiten van de marktdeelnemers kunnen controleren.

Documentatieplicht: marktdeelnemers moeten een schriftelijk verslag van al hun due diligencemaatregelen bijhouden om mogelijke inbreuken op de verordening te onderzoeken wanneer er in een later stadium een beschuldiging wordt geuit.

Controle, monitoring, handhaving, sancties en toegang tot de rechter

²⁶ Voigt, M. (Ed.) (2019): Sustainability Certification Schemes in the Agricultural and Natural Resource Sectors, Outcomes for Society and the Environment, London and New York: Routledge.

²⁷ Smit, H., et al (2015): [Implementing Deforestation-Free Supply Chains - Certification and Beyond](#).

De marktdeelnemer zal na toepassing van due diligencenormen een besluit nemen over het in de Unie in de handel brengen van de goederen die onder de verordening vallen. Het in de handel brengen van dergelijke goederen in de Unie zonder dat is vastgesteld dat de hierboven beschreven duurzaamheids- en mensenrechtencriteria en -rechten in acht zijn genomen, moet leiden tot wettelijke aansprakelijkheid van de betrokken marktdeelnemers, in de vorm van blootstelling aan zowel openbare als particuliere handhaving, door respectievelijk de bevoegde administratieve en gerechtelijke instanties en de particuliere partijen die schade hebben geleden.

Daarom moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteiten toezicht houden op de naleving door de marktdeelnemers van de verplichtingen waarin de verordening voorziet (due diligence, overleg, verslaglegging, documentatie).

Marktdeelnemers moeten strafrechtelijk aansprakelijk zijn voor het niet nakomen van hun verplichtingen. De lidstaten moeten voorzien in evenredige, doeltreffende en afschrikkende sancties voor het niet naleven van de verplichtingen inzake due diligence, overleg, verslaglegging en documentatie, en wanneer het niet naleven van de verplichtingen van de verordening schade aan het milieu of schendingen van de mensenrechten heeft veroorzaakt.

Er moeten op het niveau van de Unie normen en richtsnoeren worden ontwikkeld voor de nationale bevoegde instanties om een doeltreffende en uniforme uitvoering en handhaving van het voorstel in de hele Unie te waarborgen. De rapporteur is van mening dat hiervoor geput kan worden uit de ervaring die is opgedaan met de EU-houtverordening²⁸²⁹.

Derden moeten de niet-naleving van de verplichtingen van de verordening door de marktdeelnemers kunnen aanvechten bij de gerechtelijke of administratieve autoriteiten. Indien een eiser redelijkerwijs beschikbare feiten en bewijsmateriaal heeft gepresenteerd die toereikend zijn om de eis te ondersteunen, dient de marktdeelnemer de bewijslast te dragen.

Marktdeelnemers dienen gezamenlijk en afzonderlijk aansprakelijk te zijn voor schade veroorzaakt door mensenrechtenschendingen en misbruik op milieugebied, en moeten voorzien in beroepsmogelijkheden wanneer schade is toegebracht aan personen of organisaties.

Dat de verplichte due diligenceregels een bepaalde vorm van aansprakelijkheid moeten omvatten, wordt ook ondersteund door de studie van DG Just over due diligence-eisen, volgens welke 73 % van de belanghebbende respondenten de voorkeur geeft aan verplichte due diligence-eisen in combinatie met civielrechtelijke of strafrechtelijke aansprakelijkheid en/of boetes boven vrijwillige richtsnoeren. De voorkeuren van de brancheorganisaties zijn echter precies het tegenovergestelde.

Financiële gevolgen

De maatregelen in het voorstel hebben meestal geen onmiddellijke gevolgen voor de operationele uitgaven van de EU. De extra kosten die de lidstaten moeten maken om toe te zien op de uitvoering en handhaving van een dergelijke verordening, zullen afhangen van de

²⁸ Germanwatch (2019): Lessons learnt aus der EU-Holzhandelsverordnung für die Umsetzung der EU-Konfliktmineralienverordnung.

²⁹ WWF (2019): WWF Enforcement Review of the EU Timber Regulation (ETUR).

nationale keuzes inzake de uitvoering, maar kunnen tot een minimum worden beperkt indien deze kosten binnen de structuren van de bestaande begrotingen kunnen vallen, bijvoorbeeld die van de milieu- of douaneagentschappen, de rechtbanken en de rechtsstelsels. Bovendien benadrukt de rapporteur dat de gevolgen voor de overheidsbegrotingen moeten worden afgewogen tegen de positieve gevolgen van het voorstel voor het milieu en de mensenrechten.

Wat de marktdeelnemers betreft, geven de voorlopige bevindingen van de studie over de due diligence-eisen in de toeleveringsketen waartoe DG Just van de Commissie opdracht heeft gegeven, aan dat de kosten van de verplichte due diligence-eisen in vergelijking met de inkomsten van de bedrijven relatief laag lijken te zijn. De bijkomende terugkerende kosten op bedrijfsniveau als percentage van de inkomsten van de ondernemingen bedragen gemiddeld minder dan 0,14 % voor het mkb en 0,009 % voor grote ondernemingen.³⁰

De bevindingen van de studie van DG Just geven bovendien een eerste indicatie dat de kosten van de due diligenceverplichtingen zouden worden gecompenseerd door een EU-verordening, omdat deze zou zorgen voor planningszekerheid, gelijke concurrentievoorwaarden voor marktdeelnemers in de hele Unie en een grotere hefboomwerking door middel van een norm waarover niet kan worden onderhandeld.³¹

Hoewel de bevindingen van de studie van DG Just verwijzen naar de kosten en baten van een sectoroverschrijdende verordening due diligence-eisen op het gebied van mensenrechten en milieu, is de rapporteur van mening dat vergelijkbare kosten en baten kunnen worden verondersteld voor een verplichte due diligenceregeling voor grondstoffen met een bos- en ecosysteemrisico.

De komende studie naar de evaluatie van de Europese toegevoegde waarde zal meer inzicht geven in deze kwestie.

Slotbepalingen

De rapporteur is van mening dat het voorstel als een de minimis-maatregel moet dienen en dat de lidstaten strengere voorschriften voor de bevoorradingketen kunnen invoeren.

³⁰ British Institute of International and Comparative Law et al. (2020), Study on due diligence requirements through the supply chain, PART I: SYNTHESIS REPORT, p. 66.

³¹ Ibidem.

9.9.2020

ADVIES VAN DE COMMISSIE INTERNATIONALE HANDEL

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

met aanbevelingen aan de Commissie over een EU-rechtskader om de door de EU gestuurde mondiale ontbossing een halt toe te roepen en terug te draaien (2020/2006(INL))

Rapporteur voor advies: Karin Karlsbro

(Initiatief – Artikel 47 van het Reglement)

(*) Medeverantwoordelijke commissie – Artikel 57 van het Reglement

SUGGESTIES

De Commissie internationale handel verzoekt de bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid:

- onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:
 1. merkt op dat het behoud van het mondiale bosbestand en het voorkomen van bosdegradatie tot de grootste uitdagingen van onze tijd behoren, en een *conditio sine qua non* zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, de Overeenkomst van Parijs en de Green Deal; benadrukt dat het huidige beleid ontoereikend is om het duurzame gebruik van bossen en ecosystemen in grote delen van de wereld te garanderen; benadrukt in dit verband dat het handels- en investeringsbeleid moet worden herzien, teneinde deze mondiale uitdaging effectiever aan te pakken, en dat op wereldschaal een gelijk speelveld moet worden gecreëerd, met inachtneming van het verband tussen handelsovereenkomsten, mondiale biodiversiteit en bosecosystemen; is van mening dat de EU erop moet toezien dat zij alleen mondiale toeleveringsketens en financiële stromen steunt die duurzaam zijn, geen ontbossing veroorzaken en niet leiden tot schendingen van de mensenrechten;
 2. merkt in het licht van de tragische COVID-19-pandemie met bezorgdheid op dat onderzoek een verontrustend verband blijft leggen tussen zoönosen en ontbossing, klimaatverandering en verlies van biodiversiteit;
 3. verheugt zich over het feit dat de samenwerking met derde landen in het kader van het Flegt-actieplan en de vrijwillige partnerschapsovereenkomsten van de EU positieve resultaten heeft opgeleverd met betrekking tot het aanpakken van de aanbodzijde van illegale houtkap, en benadrukt dat deze inspanningen nog moeten worden opgevoerd, vooral op het gebied van monitoring, checks en controles, en ook op het vlak van capaciteitsopbouw; benadrukt dat de vrijwillige partnerschapsovereenkomsten een zeer effectief kader bieden om goede partnerschappen met deze landen op te bouwen, en dat

nieuwe vrijwillige partnerschapsovereenkomsten met extra partners bevorderd moeten worden; verzoekt de EU om meer middelen voor Flegt vrij te maken;

4. dringt er bij de Commissie op aan te zorgen voor de volledige tenuitvoerlegging van het Flegt-werkplan van de EU voor de periode 2018-2022;
5. is ingenomen met de mededeling van de EU van 23 juli 2019 over de opvoering van het EU-optreden ter bescherming en herstel van bossen wereldwijd; onderstreept het belang van maatregelen die ervoor zorgen dat de vraag in overeenstemming is met de gestelde doelen, aangezien de EU een belangrijke invoerder is van producten of derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen (FERC's), en wijst erop dat de EU de verantwoordelijkheid heeft om de negatieve gevolgen van deze invoer te beperken;
6. onderkent hoe belangrijk de EU-houtverordening is om te voorkomen dat illegaal gekapt hout op de EU-markt komt; verheugt zich over de geschiktheidscontrole van de Flegt-verordening en de houtverordening van de EU die de Commissie binnenkort zal uitvoeren, aangezien deze de mogelijkheid biedt tot sterkere handhaving van deze verordeningen, verdere verbetering van hun toepassing en uitbreiding van de werkingssfeer, zodat bijvoorbeeld ook drukwerk, houtproducten en hout uit conflictgebieden onder de verordeningen komen te vallen en de rol van het maatschappelijk middenveld kan worden versterkt;
7. stelt nogmaals de eis dat de invoer van hout en houtproducten aan de EU-grenzen grondiger wordt gecontroleerd om ervoor te zorgen dat ingevoerde producten daadwerkelijk voldoen aan de criteria voor invoer in de EU; dringt aan op de tijdige en doeltreffende tenuitvoerlegging van het douanewetboek van de Unie (DWU) en op versterkte capaciteiten van de nationale douaneautoriteiten om te zorgen voor een betere harmonisatie en uitvoering van het DWU; benadrukt dat de Commissie moet waarborgen dat douanecontroles in de gehele EU aan dezelfde normen voldoen, door middel van een mechanisme voor rechtstreekse uniforme douanecontroles, in samenwerking met de lidstaten en in volledige overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel;
8. merkt op dat de uitbreiding van de landbouw verantwoordelijk is voor naar schatting 80 % van de ontbossing wereldwijd, als gevolg van de vraag naar producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen, zoals palmolie, soja, vlees, leer, cacao, koffie, rubber en mais; stelt vast dat er momenteel, met uitzondering van de producten die onder de EU-houtverordening vallen, geen EU-wetgeving in voege is die economische actoren die producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen in de EU op de markt brengen verplicht om zorgvuldigheidsprocedures te volgen, teneinde het risico op ontbossing te beperken; is van mening dat op handel gebaseerde partnerschapsovereenkomsten met belangrijke producerende landen van producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen nuttig kunnen zijn om de oorzaken van ontbossing aan de aanbodzijde aan te pakken; merkt op dat het Flegt-model van vrijwillige partnerschapsovereenkomsten een optie is;
9. is van oordeel dat handel en internationale samenwerking belangrijke instrumenten zijn om strengere normen voor duurzaamheid te bewerkstelligen, vooral voor sectoren die met bossen of afgeleide waardeketens te maken hebben; verzoekt de Commissie en de lidstaten de samenwerking met derde landen te versterken door middel van technische

bijstand, uitwisseling van informatie en goede praktijken op het gebied van het behoud en het duurzaam gebruik van bossen, met bijzondere aandacht voor de koppeling tussen georganiseerde misdaad en met ontbossing verband houdende producten en derivaten; verzoekt de Commissie en de lidstaten eveneens de wetenschappelijke en academische samenwerking met derde landen te bevorderen en te vergemakkelijken, evenals onderzoeksprogramma's ter bevordering van kennis en innovatie op het gebied van biodiversiteit, "groen ondernemerschap" en de circulaire economie; onderstreept dat rekening moet worden gehouden met de gevolgen van de maatregelen voor de werkgelegenheid en de groei in de minst ontwikkelde landen (MOL's), die afhankelijk zijn van de productie van producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen; vraagt de EU de regeringen van derde landen en maatschappelijke organisaties te ondersteunen en met hen samen te werken tegen ontbossing, met name via het SAP+-stelsel; vraagt de Commissie te evalueren of een nieuw specifiek instrument voor handelsondersteuning moet worden ontwikkeld om de handel te bevorderen en tegelijkertijd de risico's in verband met de productie van producten en derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen te beperken;

10. pleit ervoor bij alle herzieningen van bestaande handels- en investeringsovereenkomsten en in alle nieuwe handels- en investeringsovereenkomsten meer ambitieuze bepalingen op te nemen inzake de instandhouding en het duurzame beheer van bossen, en de handhaving van deze regels te versterken, met het oog op betere omstandigheden voor bossen en ecosystemen, met inbegrip van de bescherming van de rechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, van anti-corruptiebepalingen inzake illegale houtkap, alsook van de verplichting om multilaterale milieuovereenkomsten, zoals de Overeenkomst van Parijs en het Verdrag inzake biologische diversiteit, effectief ten uitvoer te leggen; verzoekt de Commissie verschillende instrumenten te bekijken voor het monitoren van de CO₂-voetafdruk van ingevoerde producten;
11. stelt vast dat bedrijven oprechte pogingen tot zelfregulering ondernemen in de vorm van vrijwillige zorgvuldigheidsverplichtingen, maar dat deze duidelijk niet toereikend zijn, aangezien complexe, dynamische en niet-transparante mondiale waardeketens vaak in verband worden gebracht met ontbossing; pleit bijgevolg voor de uitwerking van een efficiënter, verregaander en bindend EU-regelgevingskader, dat de vraagzijde in de hele Unie omvat;
12. is van oordeel dat een wetgevingsvoorstel waarmee zorgvuldigheidsvereisten worden opgelegd aan operatoren die bosproducten en -goederen met een risico voor het ecosysteem op de interne markt brengen, ervoor moet zorgen dat dergelijke goederen en producten gegarandeerd geen ontbossing, aantasting van bossen en omvorming of aantasting van natuurlijke ecosystemen of daarmee gepaard gaande schendingen van de mensenrechten veroorzaken; is van mening dat voor de financiële sector soortgelijke zorgvuldigheidsvereisten moeten gelden; wijst erop dat de zorgvuldigheidsvereisten moeten gelden voor de hele toeleveringsketen en dat de OESO-richtsnoeren inzake sociale verantwoordelijkheid en mensenrechten in de handel in aanmerking genomen moeten worden; benadrukt dat een dergelijk wettelijk kader, om doeltreffend te zijn, ook moet voorzien in behoorlijke toegang tot de rechter, rechtsmiddelen en effectieve bescherming voor klokkenluiders in landen die natuurlijke hulpbronnen uitvoeren;
13. verzoekt de Commissie eventuele toekomstige voorstellen betreffende producten en derivaten met een risico voor bossen te baseren op de lessen die zijn getrokken uit het

Flegt-actieplan, de EU-houtverordening, Verordening (EU) 2017/821 van het Europees Parlement en de Raad¹ (verordening conflictmineralen), Richtlijn 2017/95/EU van het Europees Parlement en de Raad² (richtlijn niet-financiële rapportage), de wetgeving inzake illegale, niet-gemelde en ongereguleerde visserij, en andere EU-initiatieven ter regulering van de toeleveringsketens; verzoekt de EU vrijwillige certificering van duurzaam bosbeheer aan te moedigen, omdat hierdoor de duurzaamheid kan worden geverifieerd en omdat dit verenigbaar is met eventueel ingevoerde stelsels van zorgvuldigheidseisen;

14. vraagt de Commissie dat zij in de toekomstige maatregelen een brede en gedifferentieerde aanpak hanteert op het gebied van ontbossing, en rekening houdt met de verschillende dimensies en de wisselwerking met het genereren van duurzame projecten en de strijd tegen criminele economieën; roept daartoe op tot een dialoog met derde landen, om per geval te analyseren wat de hoofdoorzaken van het verlies aan bosareaal zijn en welke relevantie de te implementeren maatregelen hebben;
15. benadrukt dat het belangrijk is een effectbeoordeling uit te voeren en rekening te houden met de resultaten daarvan, teneinde regels op te stellen die het concurrentievermogen niet belemmeren maar net vergroten, die functioneel zijn en die gelden voor alle spelers op de markt, met inbegrip van kmo's; benadrukt hoe belangrijk het is ervoor te zorgen dat een dergelijk kader in overeenstemming is met de voorschriften van de WTO, d.w.z. dat evenredig en niet-discriminerend is en geen willekeurige of ongerechtvaardigde discriminatie of een verkapte beperking van de internationale handel inhoudt; beveelt aan dat kmo's gepaste ondersteuning en overgangsperioden krijgen om hun bedrijfsactiviteiten aan de nieuwe regels aan te passen;
16. onderstreept dat de drijvende krachten achter ontbossing de bosbouwsector op zich overstijgen en verband houden met allerlei kwesties, zoals grondbezit, de bescherming van de rechten van inheemse volkeren, landbouwbeleid, klimaatverandering, democratie, mensenrechten en politieke vrijheid; herinnert eraan dat inheemse vrouwen en vrouwelijke landbouwers een centrale rol spelen in de bescherming van bosecosystemen; verzoekt de Commissie meer inspanningen te leveren om ontbossing op holistische wijze aan te pakken door middel van een coherent beleidskader, en tegelijk voor de instandhouding van ecosystemen te zorgen; is van mening dat gendergelijkheid in het bosbouwonderwijs essentieel is voor het duurzaam beheer van bossen, wat in het EU-actieplan tot uitdrukking moet komen;
17. brengt in herinnering hoe belangrijk het is dat de richtsnoeren van de Verenigde Naties inzake bedrijfsleven en mensenrechten worden geëerbiedigd; steunt de lopende onderhandelingen om een bindend VN-instrument inzake transnationale bedrijven en andere ondernemingen met betrekking tot de mensenrechten in het leven te roepen, en onderstreept het belang van de actieve betrokkenheid van de EU bij dit proces;
18. benadrukt dat in bepalingen inzake overheidsopdrachten in vrijhandelsovereenkomsten rekening moet worden gehouden met sociale en milieucriteria en criteria betreffende

¹ [PB L 130 van 19.05.2017, blz. 1](#)

² [PB L 330 van 15.11.2014, blz. 1](#)

verantwoord zakelijk gedrag voor de gunning van contracten;

19. dringt erop aan dat verplichte voorschriften op het niveau van de Unie moeten worden aangevuld met uitgebreide en aangescherpte wereldwijde samenwerking, een versterking van de mondiale milieugovernance en de samenwerking met derde landen via technische ondersteuning, de uitwisseling van informatie en goede praktijken bij het behoud, en de conservering en het duurzame gebruik van bossen, met bijzondere nadruk op duurzaamheidsinitiatieven in de particuliere sector; pleit er eveneens voor om verplichte voorschriften op het niveau van de Unie aan te vullen door meer inspanningen te leveren in belangrijke internationale fora, waaronder de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om ontbossing en bosdegradatie een halt toe te roepen en bossen te herstellen, zodat ongewenste, door ontbossing gekenmerkte toeleveringsketens niet worden verplaatst naar andere regio's in de wereld;
 20. verzoekt de Commissie en de lidstaten de nodige investeringen aan te moedigen, via handel en internationale samenwerking, om strengere duurzaamheidsnormen te bewerkstelligen in de bosbouwsector en de daaraan gekoppelde waardeketens, en daardoor de circulaire bio-economie, groen toerisme, hernieuwbare energie, slimme landbouw en andere relevante domeinen, ook in derde landen, te stimuleren;
- onderstaande aanbevelingen in de bijlage bij haar ontwerpresolutie op te nemen:

Vrijwillige partnerschapsovereenkomsten

1. het voorstel moet waarborgen dat de relevante betrokken partijen rechtszekerheid hebben over nieuwe EU-brede maatregelen en nieuwe kaders in verband met vrijhandelsovereenkomsten en licenties krachtens Flegt, zodat investeringen in ontbossingsvrije uitvoer naar de EU interessant blijven; moedigt de Commissie aan om op handel gebaseerde partnerschapsovereenkomsten te sluiten met de belangrijkste productielanden voor landbouwgoederen, teneinde de drijvers voor ontbossing aan productiekant aan te pakken.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	3.9.2020
Uitslag eindstemming	+ : 38 - : 0 0 : 4
Bij de eindstemming aanwezige leden	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopoulou, Tiziana Beghin, Geert Bourgeois, Saskia Bricmont, Udo Bullmann, Jordi Cañas, Daniel Caspary, Anna Cavazzini, Miroslav Číž, Arnaud Danjean, Paolo De Castro, Emmanouil Fragkos, Raphaël Glucksmann, Markéta Gregorová, Enikő Győri, Roman Haider, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Herve Juvín, Karin Karlsbro, Maximilian Krah, Danilo Oscar Lancini, Bernd Lange, Margarida Marques, Gabriel Mato, Emmanuel Maurel, Maxette Pirbakas, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Inma Rodríguez-Piñero, Massimiliano Salini, Helmut Scholz, Liesje Schreinemacher, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Mihai Tudose, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler, Jan Zahradil

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

38	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Veronika Vrecionová
GUE/NGL	Luke Ming Flanagan, Chris MacManus, Eugenia Rodríguez Palop
ID	Ivan David
NI	Dino Giarrusso
PPE	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Christine Schneider, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Michaela Šojdrová
RENEW	Asger Christensen, Jérémy Decerle, Cristian Ghinea, Martin Hlaváček, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoş Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Marc Tarabella
VERTS/ALE	Benoît Biteau, Claude Gruffat, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropé

1	-
PPE	Simone Schmiedtbauer

9	0
ECR	Bert-Jan Ruissen
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas
PPE	Herbert Dorfmann, Petri Sarvamaa
RENEW	Atidzhe Alieva-Veli, Elsi Katainen

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding

20.7.2020

ADVIES VAN DE COMMISSIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

met aanbevelingen aan de Commissie over een EU-rechtskader om de door de EU gestuurde mondiale ontbossing een halt toe te roepen en terug te draaien (2020/2006(INL))

Rapporteur voor advies: Michèle Rivasi

(Initiatief – Artikel 47 van het Reglement)

SUGGESTIES

De Commissie ontwikkelingssamenwerking verzoekt de bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. benadrukt dat het bosbouwbeleid in de eerste plaats een nationale bevoegdheid is; erkent evenwel dat veel beleidsmaatregelen van de Unie gevolgen hebben voor bossen; verzoekt de Unie onverwijld een wetgevingshandeling aan te nemen die bedrijven ertoe verplicht zorgvuldigheidseisen toe te passen in de hele toeleveringsketen, om te verzekeren dat de voor bossen risicovolle goederen die in de Unie in de handel worden gebracht duurzaam en ontbossingsvrij zijn, niet tot degradatie van bossen of ecosystemen met een rijke biodiversiteit leiden, en in overeenstemming met de mensenrechtenverplichtingen zijn, in lijn met internationale arbeids- en milieunormen en andere internationale verplichtingen, met inbegrip van de rechten van inheemse volken en lokale gemeenschappen en de OESO-richtsnoeren inzake de zorgvuldigheidseisen voor verantwoord ondernemersgedrag; benadrukt dat dergelijke wetgeving op een productoverschrijdende benadering moet zijn gebaseerd en voor alle economische actoren moet gelden, met inbegrip van financiële actoren, zowel aan de leverings- als de afnemerzijde van de toeleveringsketen; onderstreept dat dergelijke wetgeving slachtoffers toegang tot de rechter moet bieden, gepaard moet gaan met een robuust verslagleggings-, openbaarmakings- en handhavingsmechanisme, met inbegrip van doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties voor niet-naleving, en gebaseerd moet zijn op de ervaring met bestaande wetgeving die verplichte zorgvuldigheidseisen omvat, bijvoorbeeld de wetgeving inzake conflictmineralen, hout, en ongereguleerde en ongemelde visserij;
2. verzoekt de Commissie om een dergelijk regelgevend kader op internationaal niveau te bevorderen; benadrukt bijgevolg het belang van sectoroverschrijdende coördinatie en van het opzetten van partnerschappen, in nauwe samenwerking met producerende en

verbruikende landen, om ontbossing en bosdegradatie op holistische wijze aan te pakken, met name in belangrijke internationale fora, hetgeen bijvoorbeeld inhoudt dat een gemeenschappelijke visie op duurzame en ontbossingsvrije toeleveringsketens en transparante waardeketens wordt bevorderd, op basis van een robuuste methodologie die door de partnerlanden wordt gedeeld;

3. onderstreept eveneens dat het nieuwe regelgevende kader niet mag leiden tot oneerlijke concurrentie of buitensporige administratieve lasten voor kmo's, en dringt erop aan dat steun wordt verleend aan ontwikkelingslanden voor de aanpassing aan het voorgestelde nieuwe regelgevende kader, met name wat de diversificatie van inkomsten betreft; benadrukt het belang van begeleidende maatregelen om kmo's te compenseren voor mogelijke inkomensverliezen en om ontwikkelingslanden te ondersteunen bij de aanpassing aan het nieuwe rechtskader;
4. dringt er bij de Unie op aan leiderschap te tonen en doortastend op te treden, aangezien de ontbossing de afgelopen jaren op wereldschaal is toegenomen, ondanks talrijke internationale initiatieven; onderstreept dat er in de particuliere sector steeds meer ontbossingsvrije initiatieven tot stand komen, en dat de tijd dus rijp is om beleidssynergieën te creëren; merkt echter nadrukkelijk op dat de invoering van etiketterings- en certificeringsregelingen voor ontbossingsvrije producten niet afdoende is, met name in het licht van de klimaat- en de biodiversiteitscrisis, en dat meer richtsnoeren nodig zijn in verband met het ontwerp, de toepassing en de monitoring van dergelijke initiatieven in de toeleveringsketen om de ontbossing door de particuliere sector te beperken;
5. verzoekt de particuliere sector onverwijld zijn toezeggingen op het gebied van "nul-ontbossing" na te leven, en daarbij volledige transparantie te waarborgen; benadrukt in dit verband de noodzaak van strengere vereisten voor vrijwillige certificering inzake maatschappelijke en milieucriteria, met name door de toegang van kleine producenten tot certificering te bevorderen, het gebruik van onafhankelijke audits mogelijk te maken, de mechanismen om in beroep te gaan of geschillen te beslechten te versterken en de transparantie ervan te vergroten, criteria voor hoge instandhoudingswaardes en koolstofvoorraden vast te stellen, de omzetting van ecosystemen en de afwezigheid van aanplanting op veengronden te verzekeren en te waarborgen dat de gebruikelijke landrechten worden geëerbiedigd; verzoekt de Commissie nauw samen te werken met de particuliere sector bij de uitwisseling van beste praktijken en de harmonisering van gegevens;
6. verzoekt de Commissie in het algemeen ook om strengere normen en certificeringsregelingen aan te moedigen, die bijdragen tot het identificeren en promoten van ontbossingsvrijegoederen in derde landen; wijst op het belang van een versterkte samenwerking met producerende landen door middel van technische bijstand, de uitwisseling van informatie en goede praktijken, alsook de vaststelling van gemeenschappelijke activiteiten om de beleidsontwikkelingen te onderbouwen, op basis van een goed begrip van de gevolgen van ontbossing en bosdegradatie, transparante toeleveringsketens en doeltreffende monitoringmechanismen;
7. dringt erop aan dat de bosbouwsector een vooraanstaande plaats inneemt in het komende instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) en dat het volledige potentieel van het externe investeringsplan

en de regionale blandingfaciliteiten wordt benut om particuliere financiering voor duurzaam bosbeheer aan te trekken; vraagt dat de bestaande normen en certificeringsregelingen worden versterkt, veeleer dan dat er nieuwe normen en certificeringsregelingen worden ingevoerd, en benadrukt dat deze normen en certificeringsregelingen in overeenstemming moeten zijn met de voorschriften van de WTO;

8. vraagt de Unie om te zorgen voor strengere normen met betrekking tot de verplichte bekendmaking van informatie door bedrijven in verband met de productie of de verwerking van voor bossen risicovolle goederen; vraagt om de EU-strategie voor de bio-economie uit te voeren; erkent de positieve economische, maatschappelijke en ecologische bijdragen van de bosbouw en roept op tot verdere investeringen in onderzoek, innovatie en technologische vooruitgang;
9. verwelkomt het voorstel van de Commissie om bepalingen inzake ontbossing nog sterker te verankeren in de EU-milieukeur, groene overheidsopdrachten en andere initiatieven in het kader van de circulaire economie; roept de Commissie op om in dit verband met strategieën te komen;
10. verzoekt de Commissie met name om het initiatief te nemen voor een verbod op de overheidsaankoop van ingevoerde producten die door ontbossing zijn verkregen, in het kader van de plurilaterale Overeenkomst inzake overheidsopdrachten van de Wereldhandelsorganisatie en Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad¹;
11. merkt op dat betere toegang tot douanegegevens over invoer die de Unie binnenkomt de transparantie en controleerbaarheid van mondiale waardeketens zou doen toenemen; verzoekt de Commissie om binnen de Unie een douane-partnerschap op te zetten en tegelijkertijd de vereisten inzake douanegegevens uit te breiden, met name door de exporteur en de fabrikant als verplichte gegevens-elementen op te nemen, en aldus de transparantie en de traceerbaarheid van mondiale waardeketens te verbeteren;
12. herinnert eraan dat de steeds grotere vraag in de Unie naar hout als materiaal, als energiebron of voor de bio-economie, de kans groter maakt dat ontbossing plaatsvindt om goederen te kunnen invoeren, alsook het risico vergroot op landroof, gedwongen ontheemding en schendingen van de rechten van inheemse bevolkingsgroepen; dringt aan op een stopzetting van de illegale houtkap en op traceerbaarheid van hout en houtproducten in de hele toeleveringsketen;
13. benadrukt dat de effectieve erkenning en eerbiediging van traditionele landeigendomsrechten van bosafhankelijke samenlevingen en inheemse bevolkingsgroepen moet worden gewaarborgd, als een kwestie van sociale rechtvaardigheid, in lijn met de vrijwillige richtsnoeren van de FAO inzake het verantwoord beheer van land, visserij en bossen in het kader van de nationale voedselzekerheid (VGGT), de VN-Verklaring inzake de rechten van inheemse volken (UNDRIP) en Verdrag 169 van de IAO; verzoekt de Commissie de verspreiding, het gebruik en de tenuitvoerlegging van de VGGT op mondiaal, regionaal en nationaal

¹ Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65).

niveau te ondersteunen, onder meer via het plan voor externe investeringen;

14. stelt vast dat oude bossen de aandacht moeten krijgen die ze verdienen, aangezien ze een bijdrage leveren op het gebied van kennis en gezondheid die de volgende generaties niet mag worden ontzegd; spreekt zijn bezorgdheid uit over het huidige verlies aan biodiversiteit in verschillende delen van de wereld, als gevolg van de klimaatverandering, met name in ontwikkelingslanden, en herinnert eraan dat ook de preventie van het verlies aan biodiversiteit een prioriteit voor de Unie moet zijn;
15. benadrukt dat het bio-energiebeleid van de Unie moet beantwoorden aan strikte sociale en milieucriteria;
16. betreurt het dat de beleidsmaatregelen ter bescherming van de biodiversiteit en ter beperking van de klimaatverandering elkaar niet automatisch ondersteunen; is met name bezorgd over de milieugevolgen van de toenemende invoer van biomassa, die bij gebrek aan behoorlijke monitoring tot niet-duurzame praktijken en ontbossing in het buitenland kan leiden; dringt er met name bij de Commissie en de lidstaten op aan volledig rekening te houden met de gevolgen van het toegenomen gebruik van biobrandstoffen en biomassa voor de ontbossing;
17. dringt, meer in het algemeen, aan op een uitgebreide effectbeoordeling met betrekking tot de toenemende invoer van biomassa, en roept op tot de herziening van Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad², om deze in overeenstemming te brengen met de internationale verplichtingen van de Unie in verband met de Agenda 2030, de Overeenkomst van Parijs en het Verdrag inzake biologische diversiteit, hetgeen onder meer inhoudt dat er sociale duurzaamheidscriteria moeten worden vastgesteld en dat rekening moet worden gehouden met het risico van landroof, in overeenstemming met de internationale landeigendomsrechten, met name Verdrag 169 van de IAO, de VGGT en de beginselen van de FAO inzake verantwoord investeren in de landbouw en voedselsystemen;
18. vraagt de Unie het beginsel van beleidscoherentie voor ontwikkeling, zoals bepaald in artikel 208 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, na te leven, en samenhang te verzekeren van haar beleidsmaatregelen op het gebied van handel, buitenlands beleid, landbouw, energie, onderzoek en innovatie, klimaat en biodiversiteit; dringt er bij de Unie in het bijzonder op aan om meer te investeren in programma's die meer klimaatbestendige, duurzame en extensieve landbouwpraktijken bevorderen, evenals duurzame diversificatie, agro-ecologie en agrobosbouw, teneinde de tendens om bossen te kappen om land te verkrijgen, om te buigen, in lijn met de doelstellingen van de Europese Green Deal;
19. vraagt de Unie de partnerlanden te ondersteunen bij de ontwikkeling van een duurzaam bosbeheer (SFM) en strategieën in dat verband, op basis van wetenschappelijk bewijs, hetgeen van essentieel belang is om ontbossing en bosdegradatie tegen te gaan; onderstreept dan ook het belang van bosverbetering, als een effectieve oplossing voor de dubbele wereldwijde crisis van klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit, en benadrukt dat ook bebossing en herbebossing moeten bijdragen aan het herstel van

² Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG (PB L 140 van 5.6.2009, blz. 16).

beschadigde ecosystemen, aan bodemregeneratie om erosie en het verlies van nutriënten te voorkomen, en aan het vergroten van de bosbedekking om klimaatneutraliteit te bereiken, zoals aangegeven in SDG 15; roept de Unie eveneens op te overwegen steun te verlenen aan derde landen om over te schakelen op niet op hout gebaseerde hernieuwbare energiebronnen, en zo de druk op bossen te verlichten die het gevolg is van het gebruik van hout als brandstof;

20. benadrukt dat de maatregelen van de Unie ook gericht moeten zijn op het beperken van de gevolgen van legale houtkap in het kader van alternatieve vormen van landgebruik, met name voor veehouderij, mijnbouw en boringen, die de belangrijkste aanjagers zijn van ontbossing, degradatie van ecosystemen en vernietiging van habitats, samen met intensieve landbouw;
21. merkt op dat ongeveer 80 % van de ontbossing in de wereld het gevolg is van de uitbreiding van het land dat voor de landbouw wordt gebruikt, wat nog wordt verergerd door legale en illegale houtkap voor brandstof en export; onderstreept dat het landbouwmodel van de Unie op de invoer van grote hoeveelheden eiwitvoer is aangewezen, dat aan de andere kant van de oceaan wordt geteeld en daar vaak ontbossing en vernietiging van regenwouden aanjaagt;
22. dringt aan op de vaststelling van duurzaamheidscriteria voor de invoer van diervoeder, teneinde derde landen aan te moedigen om op duurzame wijze eiwitrijke gewassen te telen en daarbij het milieu of de maatschappij niet te schaden of tot massale ontbossing over te gaan; verzoekt de Unie om, als laatste toevlucht, geleidelijk de invoer van soja stop te zetten wanneer derde landen niet bereid zijn dergelijke duurzaamheidscriteria in te voeren;
23. herhaalt dat het handelsbeleid van de Unie moet overeenstemmen met, en bijdragen tot, haar internationale milieuverbintenissen; benadrukt in dit verband dat de Overeenkomst van Parijs een essentieel onderdeel moet vormen van toekomstige handelsakkoorden van de Unie; dringt er derhalve bij de Commissie op aan bepalingen inzake bossen en biodiversiteit op te nemen in alle handels- en investeringsovereenkomsten van de Unie, met robuuste, coherente en afdwingbare hoofdstukken over duurzaamheid, die onder andere duurzaamheidsbenchmarks voor landbouwgoederen omvatten, evenals bepalingen die verzekeren dat de inheemse bevolkingsgroepen en lokale gemeenschappen vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming moeten geven, en bepalingen die de eerbiediging van de landeigendomsrechten waarborgen van inheemse bevolkingsgroepen en gemeenschappen die van bossen afhankelijk zijn; benadrukt dat dergelijke bepalingen bindend en afdwingbaar moeten zijn door middel van een effectief monitoringmechanisme dat betrokkenen in staat stelt verhaal te zoeken, met name door te voorzien in toegankelijke klachtenmechanismen en evaluatiesystemen om verantwoordingsplicht en transparantie te waarborgen; nodigt de Commissie uit het effect van handelsovereenkomsten op ontbossing zorgvuldig in kaart te brengen door middel van duurzaamheidseffectbeoordelingen en andere relevante beoordelingen, onder meer van de staat van bossen, natuurlijke ecosystemen en mensenrechten, op basis van betrouwbare gegevens en evaluatiemethoden;
24. roept op tot versterking van de EU-ACS-samenwerking om het steeds grotere probleem van ontbossing en woestijnvorming in de ACS-landen aan te pakken, door actieplannen te ontwikkelen om het beheer en de instandhouding van de bossen te verbeteren en door

monitoringsystemen op te zetten; vraagt de Unie ervoor te zorgen dat ontbossing wordt opgenomen in de politieke dialogen op nationaal niveau, en vraagt haar de partnerlanden te helpen om nationale kaders inzake bossen en duurzame toeleveringsketens te ontwikkelen en ten uitvoer te leggen, en tegelijkertijd de effectieve uitvoering van de nationaal vastgestelde bijdragen (NDC) krachtens de Overeenkomst van Parijs te ondersteunen;

25. dringt er bij de Commissie op aan de samenwerking met producerende en verbruikende landen, alsook met het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld te versterken, door richtsnoeren te ontwikkelen, met inbegrip van een beoordeling op basis van specifieke criteria, teneinde de geloofwaardigheid en robuustheid aan te tonen van de verschillende normen en stelsels die gericht zijn op het identificeren en promoten van ontbossingsvrije producten;
26. benadrukt dat de klimaatverandering, de ontbossing, de vernietiging van habitats en het verlies aan biodiversiteit het risico van de overdracht van zoönoses van dier op mens, zoals bij COVID-19, aanzienlijk vergroten;
27. is van mening dat een grotere bewustmaking van de consument omtrent verbruiksvoetafdrukken gedragswijzigingen en de keuze voor duurzame en ontbossingsvrije producten aanmoedigt.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	16.7.2020
Uitslag eindstemming	+: 22 -: 2 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, Dominique Bilde, Udo Bullmann, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Ryszard Czarnecki, Gianna Gancia, Charles Goerens, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Pierfrancesco Majorino, Erik Marquardt, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Michèle Rivasi, Christian Sagartz, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo, Chrysoula Zacharopoulou, Bernhard Zimniok
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Maria Noichl, Patrizia Toia

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

22	+
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Janina Ochojska, Christian Sagartz, Tomas Tobé
S&D	Udo Bullmann, Mónica Silvana González, Pierfrancesco Majorino, Maria Noichl, Patrizia Toia
Renew	Catherine Chabaud, Charles Goerens, Jan-Christoph Oetjen, Chrysoula Zacharopoulou
ID	Dominique Bilde
Verts/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Erik Marquardt, Michèle Rivasi
GUE/NGL	Miguel Urbán Crespo
NI	Antoni Comín i Oliveres

2	-
ID	Gianna Gancia, Bernhard Zimniok

1	0
ECR	Ryszard Czarnecki

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthoudingen

3.6.2020

ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, ONDERZOEK EN ENERGIE

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

met aanbevelingen aan de Commissie over een EU-rechtskader om de door de EU gestuurde mondiale ontbossing een halt toe te roepen en terug te draaien (2020/2006(INL))

Rapporteur voor advies: Mauri Pekkarinen

(Initiatief – Artikel 47 van het Reglement)

SUGGESTIES

De Commissie industrie, onderzoek en energie verzoekt de bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid:

- onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:
- A. overwegende dat wereldwijde ontbossing kan worden aangepakt door de waarde van bossen te erkennen, de impact van onze consumptiepatronen aan te pakken, de economische waarde van bossen veilig te stellen en landeigendomsrechten te waarborgen; overwegende dat het tegelijkertijd van cruciaal belang is primaire bossen te beschermen en herstel van secundaire bossen te stimuleren;
- B. overwegende dat gezonde bossen die op een duurzame manier worden beheerd en gebruikt, van essentieel belang zijn voor het bijdragen aan de overkoepelende verbintenissen en beleidsdoelstellingen van de Unie;
- C. overwegende dat door bossen en de houtsector verstrekte klimaatvoordelen en andere ecosysteemdiensten van cruciaal belang zullen zijn voor het verwezenlijken van de internationale verbintenissen van de Unie, zoals de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties en die uit hoofde van het Kyoto-protocol, de Overeenkomst van Parijs en andere internationale instrumenten;
- D. overwegende dat duurzaam bosbeheer een significante impact kan hebben op het voorkomen van ontbossing en een positief effect heeft op de gezondheid en diversiteit van bossen;
- E. overwegende dat indirecte veranderingen in landgebruik (ILUC) kunnen plaatsvinden wanneer land dat voorheen bestemd was voor voedsel- of diervoederproductie wordt omgevormd voor de productie van biobrandstoffen, vloeibare biomassa en brandstof uit

biomassa, hetgeen kan leiden tot de uitbreiding van landbouwgrond naar gebieden met hoge koolstofvoorraden, waardoor wordt bijgedragen aan wereldwijde ontbossing;

- F. overwegende dat er in bepaalde delen van de wereld een verband bestaat tussen enerzijds ontbossing en omvorming van ecosystemen en anderzijds schendingen van mensenrechten, waaronder de rechten van inheemse volken en lokale gemeenschappen;
 - G. overwegende dat het Europees Parlement in zijn resolutie van 15 januari 2020 over de Europese Green Deal¹ een oproep doet aan de Europese Commissie om onverwijld een voorstel voor Europese wetgeving op basis van zorgvuldigheidseisen voor te leggen teneinde duurzame en ontbossingsvrije toeleveringsketens voor op de interne markt gebrachte producten te waarborgen;
 - H. overwegende dat grondstoffen en houtproducten alleen afkomstig mogen zijn uit bossen die op legale wijze worden gekapt volgens de beginselen van duurzaam bosbeheer die zijn ontwikkeld in het kader van internationale bosbouwprocessen zoals de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties (met name SDG 15) en Forest Europe, waarin onder meer milieudoelstellingen en sociale en economische doelstellingen zijn opgenomen;
 - I. overwegende dat de uitvoering van de EU-houtverordening² moet worden bevorderd teneinde te verhinderen dat hout van illegale oorsprong de interne markt binnen komt;
1. onderstreept de multifunctionele rol van bossen in de samenleving en de brede waaier van ecosysteemdiensten die zij leveren, waaronder die met betrekking tot de verstrekking van grondstoffen, hernieuwbare energie, zuurstofvoorziening, CO₂-opslag, luchtkwaliteit, wateropslag en -filtratie en erosiebeheersing;
 2. merkt op dat de bosbestanden met behulp van economische stimulansen voor duurzaam bosbeheer minstens kunnen verdubbelen, aangezien duurzaam bosbeheer het mogelijk maakt de waarde van bosbouw op lange termijn te benutten en aangezien bomen minder snel worden geoogst dan ze groeien, waardoor de bossen in omvang blijven toenemen;
 3. herinnert eraan dat de Unie het risico van ontbossing aanpakt door middel van de EU-houtverordening, de mededeling van de Commissie van 21 mei 2003 getiteld “Wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw – Voorstel voor een EU-actieplan”, de vrijwillige partnerschapsovereenkomsten ter bevordering van multistakeholderprocessen in producerende landen, en de richtlijn hernieuwbare energie (RED II)³, die talrijke voorschriften omvatten en als nuttige basis kunnen dienen om het risico van ontbossing en illegale houtkap tot een minimum te beperken; merkt op dat de verplichting om aan de duurzaamheidscriteria van de Unie te voldoen met RED II wordt uitgebreid van biobrandstoffen tot alle gebruiksvormen van bio-energie, waaronder verwarming/koeling en elektriciteit, maar wijst erop dat RED II alleen betrekking heeft op grondstoffen die worden gebruikt voor de productie van bio-energie en bijgevolg momenteel niet kan garanderen dat grondstoffen niet als biobrandstof worden gebruikt

¹ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0005.

² Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (PB L 295 van 12.11.2010, blz. 23).

³ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82).

in het kader van ontbossing of ecosysteemomvorming;

4. wijst op het belang van de ontwikkeling van een duurzame bio-economie die een hoge economische waarde aan duurzaam geproduceerde producten verleent;
5. herinnert eraan dat RED II de bijdrage aan het streefdoel voor hernieuwbare energie van de Unie beperkt van voedsel- en voedergewassen die een hoog risico op indirecte veranderingen in landgebruik (ILUC) inhouden en waarvoor een significante uitbreiding van het productiegebied naar land met hoge koolstofvoorraden wordt vastgesteld; merkt op dat de bijdrage van deze ILUC-biobrandstoffen in 2030 tot 0 % zal worden herleid; beschouwt dit als een cruciale bepaling die één van de ongewenste negatieve gevolgen van het Uniebeleid inzake hernieuwbare energie voor wereldwijde ontbossing tegengaat;
6. merkt op dat de ILUC-gevolgen van brandstoffen waarvoor consensus bestaat dat zij een hoog ILUC-risico vertonen, onder bepaalde omstandigheden kunnen worden voorkomen; is ingenomen met het feit dat de Commissie, die daartoe krachtens RED II door de medewetgevers is gemachtigd, criteria heeft vastgesteld om de identificatie en certificering van biobrandstoffen en brandstoffen uit al dan niet vloeibare biomassa met laag ILUC-risico mogelijk te maken; merkt op dat zulke gecertificeerde biobrandstoffen zijn uitgesloten van de beperkingen en de doelstelling voor geleidelijke vermindering die zijn vastgesteld voor biobrandstoffen met hoog ILUC-risico;
7. benadrukt dat er met name onafhankelijke controle nodig is op de vervaardiging van en de handel in producten die met ontbossing in verband worden gebracht; verzoekt de Commissie haar inspanningen op dit gebied te intensiveren aan de hand van het programma Horizon Europa en onafhankelijk toezicht in producerende landen te ondersteunen, evenals de uitwisseling van goede praktijken en daaruit getrokken lessen, ter verbetering van gebruikte methoden en verfijning van informatie;
8. onderstreept de essentiële rol van onderzoek en innovatie bij het bevorderen van de bijdrage van duurzaam bosbeheer en de houtsector aan het overwinnen van de uitdagingen op het vlak van ontbossing en het tegengaan van de klimaatverandering;
9. wijst op het belang van onderwijs en van gekwalificeerde en goed opgeleide werknemers voor de succesvolle uitvoering van duurzaam bosbeheer in de praktijk; verzoekt de Commissie en de lidstaten daarom maatregelen in te voeren en bestaande partnerschappen te gebruiken om de uitwisseling van goede praktijken te vergemakkelijken;
10. benadrukt dat er rekening moet worden gehouden met het verband tussen de houtsector en andere sectoren en onderstreept het belang van digitalisering en investeringen in onderzoek en innovatie teneinde toezicht te houden op ontbossing;
11. onderstreept de bijdrage van niet-gouvernementele organisaties, milieuactivisten, brancheverenigingen en klokkenluiders aan de bestrijding van illegale houtkap, die tot ontbossing, verlies aan biodiversiteit en een toename van de uitstoot van broeikasgassen leidt;
12. onderstreept dat de houtsectoren in de Unie positief bijdragen tot de totstandkoming en bevordering van wereldwijde normen voor duurzaam bosbeheer; meent dat de industrieën, kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en micro-ondernemingen in

de EU-bosbouwsector een essentiële rol moeten spelen in de dialoog met partnerlanden over de verdere bevordering van duurzaamheid in de volledige waardeketen; merkt echter op dat ongeveer 80 % van de wereldwijde ontbossing wordt veroorzaakt door de landbouw, en is daarom van mening dat normen en certificeringsregelingen in de eerste plaats op deze sector gericht moeten zijn;

13. benadrukt dat al bestaande normen en certificeringsregelingen moeten worden versterkt, veeleer dan dat er nieuwe normen en certificeringsregelingen worden ingevoerd; merkt bovendien op dat die normen en certificeringsregelingen moeten voldoen aan de voorschriften van de Wereldhandelsorganisatie;
14. benadrukt dat besluiten over beleidsmaatregelen met betrekking tot bossen, de houtsector en de desbetreffende waardeketens empirisch onderbouwd moeten zijn; erkent dat duurzaam en actief bosbeheer een doeltreffende manier is om schade aan bossen en ontbossing te voorkomen en de biodiversiteit in stand te houden;
15. benadrukt dat er initiatieven moeten komen om problemen buiten de Unie aan te pakken, waarbij de aandacht moet uitgaan naar de tropen en naar factoren buiten de bosbouwsector die een impact hebben op niet-duurzame praktijken in de bossen en aldus tot ontbossing en tot de aantasting van bossen leiden;
16. wijst erop dat het belangrijk is te zorgen voor de opname van ontbossing in het politieke debat op nationaal niveau, en voor de ondersteuning van partnerlanden bij de uitwerking en uitvoering van nationale kaders voor duurzame bosbouw; benadrukt dat die nationale kaders zowel binnenlandse behoeften als internationale verbintenissen moeten weerspiegelen; beklemtoont dat er mechanismen nodig zijn die kleine landbouwers ertoe aanzetten het ecosysteem te beschermen en te verbeteren, en die producten afkomstig uit duurzame bos- en landbouw promoten;
17. onderstreept dat het van essentieel belang is de mechanismen te verbeteren waarmee de oorsprong of herkomst van op de interne markt gebracht hout kan worden geïdentificeerd;
18. wijst erop dat vrijwillige maatregelen en regelingen alleen niet zullen volstaan om de ontbossing en de aantasting van bossen een halt toe te roepen; ziet in dit verband een rol weggelegd voor zorgvuldigheidswetgeving, die er, in overeenstemming met de internationale normen en verplichtingen, mede voor kan zorgen dat op de interne markt gebracht producten voortkomen uit toeleveringsketens waarin geen sprake is van ontbossing, noch van andere activiteiten die de milieu- en mensenrechten van de inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, waaronder vrouwen, schaden, bossen aantasten of natuurlijke ecosystemen omvormen en beschadigen; verzoekt de Commissie nogmaals om in dit verband een voorstel voor een rechtskader van de Unie in te dienen, dat stoelt op het beginsel van passende zorgvuldigheid en is gebaseerd op een effectbeoordeling die met name op kmo's is gericht; onderstreept de noodzaak om ervoor te zorgen dat dit nieuwe rechtskader kansen creëert voor kmo's en niet tot buitensporige administratieve lasten leidt;
- onderstaande aanbevelingen in de bijlage bij haar ontwerpresolutie op te nemen:
19. verzoekt de Commissie na te gaan of het Copernicus-satellietsysteem intensiever kan worden gebruikt voor de bewaking van bossen en voor de preventie van bosbranden en

schade aan bossen, met inbegrip van bewaking en identificatie van de oorzaken van branden en schade aan bossen, ontbossing en omvorming van ecosystemen, onder meer door het systeem toegankelijker te maken voor de relevante autoriteiten in alle lidstaten en gegevens vrij en gratis beschikbaar te stellen voor kmo's en start-ups;

20. verzoekt de Commissie zich te beraden over de oprichting van een mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing waarmee consumenten, overheidsinstanties en bedrijven worden ingelicht over de winning van grondstoffen uit met ontbossing bedreigde gebieden.
21. vraagt de Commissie de samenwerking met alle belanghebbenden, zowel in de openbare als in de particuliere sector, te intensiveren om ervoor te zorgen dat zij zich verbinden tot het beginsel van verantwoord bosbeheer, verantwoorde aankooppraktijken en duurzame productie;
22. verzoekt de Commissie zich harder in te spannen, samen met de lidstaten, om te zorgen voor strengere normen en certificatieregelingen, die bijdragen tot het identificeren en promoten van producten die geen ontbossing veroorzaken;
23. verzoekt de Commissie de transparantie van toeleveringsketens te vergroten, het risico van ontbossing voor bedrijven en consumenten te beperken en bedrijven en consumenten in staat te stellen actief bij te dragen tot de totstandbrenging van toeleveringsketens die geen ontbossing veroorzaken;
24. spoort de Commissie ertoe aan het EU-actieplan inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (Flegt) te intensiveren, hierbij de nadruk te leggen op vrijwillige partnerschapsovereenkomsten als cruciale bilaterale handelsovereenkomsten met derde landen, en het Flegt-actieplan te integreren in de nieuwe Europese bosbouwstrategie met als doel derde landen ertoe aan te zetten af te stappen van beleid dat ontbossing veroorzaakt.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	28.5.2020
Uitslag eindstemming	+ : 48 - : 18 0 : 12
Bij de eindstemming aanwezige leden	François Alfonsi, Nicola Beer, François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Michael Bloss, Manuel Bompard, Paolo Borchia, Marc Botenga, Markus Buchheit, Klaus Buchner, Martin Buschmann, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Carlo Calenda, Andrea Caroppo, Maria da Graça Carvalho, Ignazio Corrao, Josianne Cutajar, Nicola Danti, Pilar del Castillo Vera, Martina Dlabajová, Christian Ehler, Valter Flego, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Claudia Gamon, Jens Geier, Nicolás González Casares, Bart Groothuis, Christophe Grudler, András Gyürk, Henrike Hahn, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Ivars Ijabs, Romana Jerković, Eva Kaili, Seán Kelly, Izabela-Helena Kloc, Łukasz Kohut, Zdzisław Krasnodębski, Andrius Kubilius, Miapetra Kumpula-Natri, Thierry Mariani, Marisa Matias, Eva Maydell, Georg Mayer, Joëlle Mélin, Iskra Mihaylova, Dan Nica, Angelika Niebler, Ville Niinistö, Aldo Patriciello, Mauri Pekkarinen, Mikuláš Peksa, Tsvetelina Penkova, Morten Petersen, Markus Pieper, Clara Ponsatí Obiols, Sira Rego, Jérôme Rivière, Robert Roos, Sara Skytvedal, Maria Spyrali, Jessica Stegrud, Beata Szydło, Grzegorz Tobiszowski, Patrizia Toia, Evžen Tošenovský, Marie Toussaint, Isabella Tovaglieri, Henna Virkkunen, Pernille Weiss, Carlos Zorrinho
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Jutta Paulus, Edina Tóth

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

48	+
PPE	François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Maria Da Graça Carvalho, Pilar Del Castillo Vera, Christian Ehler, András Gyürk, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Eva Maydell, Angelika Niebler, Aldo Patriciello, Markus Pieper, Sara Skyttedal, Maria Spyraki, Edina Tóth, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
Renew	Nicola Beer, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Claudia Gamon, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Iskra Mihaylova, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen
S&D	Carlo Calenda, Josianne Cutajar, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Jens Geier, Nicolás González Casares, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Romana Jerković, Eva Kaili, Łukasz Kohut, Miapetra Kumpula-Natri, Dan Nica, Tsvetelina Penkova, Patrizia Toia, Carlos Zorrinho

18	-
ECR	Robert Roos
GUE/NGL	Manuel Bompard, Marc Botenga, Marisa Matias, Sira Rego
ID	Thierry Mariani, Joëlle Mélin, Jérôme Rivière
NI	Martin Buschmann, Ignazio Corrao
Verts/ALE	François Alfonsi, Michael Bloss, Klaus Buchner, Henrike Hahn, Ville Niinistö, Jutta Paulus, Mikuláš Peksa, Marie Toussaint

12	0
ECR	Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Jessica Stegrud, Beata Szydło, Grzegorz Tobiszowski, Evžen Tošenovský
ID	Paolo Borchia, Markus Buchheit, Andrea Caroppo, Georg Mayer, Isabella Tovaglieri
NI	Clara Ponsatí Obiols

Verklaring van de symbolen:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding

24.9.2020

ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

met aanbevelingen aan de Commissie over een EU-rechtskader om de door de EU gestuurde mondiale ontbossing een halt toe te roepen en terug te draaien
(2020/2006(INL))

Rapporteur voor advies: Martin Häusling

(Initiatief – artikel 47 van het Reglement)

SUGGESTIES

De Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling verzoekt de bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. merkt op dat de bosbouwsector rechtstreeks¹ werk biedt aan ten minste 500 000 mensen in de Unie en 13 miljoen mensen wereldwijd², en dat deze banen zich met name situeren in plattelandsgebieden;
2. merkt op dat de klimaatverandering en branden wereldwijd op bossen grote druk uitoefenen; wijst erop dat bossen niet alleen essentiële habitats zijn voor een groot maar snel afnemend aantal dier- en plantensoorten wereldwijd, maar ook belangrijke koolstofvoorraden en -putten zijn; merkt op dat bossen de bodem beschermen, hydrologische cycli reguleren en met passende winnings- en beheerspraktijken een duurzame bron van hout kunnen zijn; benadrukt daarom dat duurzaam bosbeheer van cruciaal belang is om ontbossing en aantasting van bossen een halt toe te roepen, zodat het zinvol is om het in derde landen te bevorderen;
3. merkt op dat tussen 1990 en 2015 het bosareaal wereldwijd met 129 miljoen hectare is gekrompen, voornamelijk als gevolg van de landbouwproductie, waarvan een derde wordt uitgevoerd; benadrukt dat soja, palmolie en cacao goed zijn voor 80 % van de invoer in de Unie uit ontboste gebieden; wijst erop dat het areaal van de Unie dat wordt bedekt door bossen, aanplantingen en bosgebieden, ondanks de wereldwijde situatie van een afname van de bosoppervlakte groeit en meer dan 40 % van haar grondgebied beslaat;
4. betreurt dat de ontbossing die plaatsheeft door toedoen van de Unie, 10 % uitmaakt van

¹ Databank van Eurostat over bosbouw: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/forestry/data/database>

² <http://www.fao.org/rural-employment/agricultural-sub-sectors/forestry/en>

de ontbossing wereldwijd³, met name door de afhankelijkheid van de Unie van ingevoerde palmolie voor biobrandstof en voedsel, soja voor diervoeder, vlees, cacao, maïs, hout enz.;

5. roept de Commissie op om in haar wetgevingsvoorstellen definities op te nemen voor een volledige afwezigheid van ontbossing en aantasting van ecosystemen, waarbij in de eerste plaats gefocust moet worden op de belangrijkste oorzaken van ontbossing, met inbegrip van grondstoffen zoals palmolie, soja, vlees, maïs, rubber, cacao en hout dat wordt gebruikt voor papier en als brandstof; benadrukt dat de Commissie hierbij in het bijzonder aandacht moet besteden aan de hiermee samenhangende mensenrechtenschendingen en aan de rechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen;
6. merkt ook op dat de verandering en vernietiging van habitats, waarbij natuurlijke bosgebieden worden aangetast, wereldwijd ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid van mens en dier, alsook voor de biodiversiteit, met name de toegenomen incidentie van zoönoses (die de afgelopen 30 jaar 50 pandemieën hebben veroorzaakt), met als recentste de COVID-19-pandemie;
7. merkt op dat op het niveau van de Unie sommige beleidsmaatregelen van de lidstaten een kader voor bossen en bosbeheer weerspiegelen dat gefragmenteerd en onsamenhangend kan zijn, en dat zij daarom meer en beter gecoördineerd moeten worden om duurzaamheid aan te moedigen;
8. is tevens verheugd over het gecoördineerde optreden van de Unie tegen wereldwijde ontbossing en schade aan en overexploitatie van bossen, en verzoekt de Unie bepalingen uit te voeren die gericht zijn op de bescherming van bossen en natuurlijke hulpbronnen in het kader van de Klimaatovereenkomst van Parijs, de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en het Verdrag inzake biologische diversiteit (CBD);
9. verzoekt de Unie internationaal krachtig het voortouw te nemen bij de bescherming van bossen en een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, inclusief op biomaterialen gebaseerde productie; erkent dat dit nodig is voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de EU-strategie voor de bio-economie, die ook vereist dat een halt wordt toegeroepen aan ontbossing, en tegelijk coherent moet zijn met de Europese Green Deal en de EU-biodiversiteitsstrategie;
10. dringt aan op beter bestuur en degelijke instellingen om te zorgen voor duurzame bosbescherming en duurzaam bosbeheer, door doeltreffende controle- en sanctiemechanismen te ontwikkelen, onder meer tegen corruptie en illegale houtkap;
11. is daarom tevreden met de actie van de Commissie op het gebied van biodiversiteit en klimaat in verband met bossen, die van vitaal belang zijn als mondiale koolstofputten en bewaarplaatsen voor biodiversiteit; verzoekt de Commissie de internationale verplichtingen van de Unie na te komen en de mondiale klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen en de SDG's te verwezenlijken door de invoer in de Unie van producten met een hoog ontbossingsrisico die het resultaat zijn van ontbossing en afkomstig zijn uit ontboste gebieden, met inbegrip van landbouwgrondstoffen, te

³ <https://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>

reguleren en zo duurzame voedselproductie en -consumptie te bevorderen;

12. roept op tot de vaststelling van bindende wetgeving van de Unie om te garanderen, met aandacht voor de sociaal-economische structuren, dat alle toeleveringsketens van in de Unie ingevoerde en binnen de Unie geleverde producten vrij zijn van ontbossing en van aantasting of omzetting van het ecosysteem, alsmede van schendingen van de mensenrechten, inclusief de rechten van inheemse volkeren en plaatselijke gemeenschappen die afhankelijk zijn van bossen voor hun levensonderhoud, onder meer vrouwen en verdedigers van het milieu en van de mensenrechten;
13. dringt erop aan dat uiterlijk in het kader van de Europese Green Deal een doelstelling wordt bepaald inzake een volledige afwezigheid van ontbossing in de Unie en door toedoen van de Unie; eist dat alle producten die het resultaat zijn van ontbossing, de toegang tot de Unie voor verkoop op de interne markt wordt ontzegd;
14. pleit daarom voor Uniewetgeving tot oplegging van een zorgvuldigheidsverplichting aan alle exploitanten, met inbegrip van financiers, die producten of derivaten met een risico voor bossen en ecosystemen in de Unie op de markt brengen, teneinde de rechten van inheemse volkeren en het op gewoonterecht gebaseerde grondbezit van gemeenschappen te beschermen;
15. beklemtoont dat deze Uniewetgeving tot oplegging van een zorgvuldigheidsverplichting gebaseerd moet zijn op een degelijk en effectief handhavingsmechanisme, met zo nodig en indien van toepassing evenredige, afschrikkende sancties voor niet-naleving;
16. beklemtoont dat veel EU-ondernemingen in de toeleveringsketen kmo's zijn en pleit daarom voor een kmo-vriendelijke toepassing die hun administratieve lasten beperkt tot het onontkoombare minimum; is van mening dat een systeem voor vroegtijdige waarschuwing voor ondernemingen moet worden ingesteld om ondernemingen te waarschuwen wanneer zij invoeren uit gebieden waar sprake kan zijn van ontbossing;
17. dringt erop aan dat overheden, ondernemingen, producenten en maatschappelijke organisaties nauwer samenwerken om beleidsmaatregelen uit te voeren en kadervoorwaarden in te stellen voor het ondersteunen van projecten in de particuliere sector;
18. pleit voor wederzijdse hulp in geval van ongewenste voorvallen door middel van onderzoek en uitwisselingen, om aan de geografische omstandigheden aangepaste maatregelen te vinden die bescherming kunnen bieden tegen grootschalige branden of die plagen kunnen verhinderen;
19. benadrukt dat bebossing een belangrijke bijdrage kan leveren aan het oplossen van de door ontbossing veroorzaakte problemen, hoewel zij deze slechts gedeeltelijk kan compenseren; benadrukt de dringende noodzaak om in de eerste plaats bescherming te bieden aan oerbossen wereldwijd, aangezien bebossing of nieuw aangeplante bossen oerbossen niet kunnen vervangen en niet hetzelfde niveau met betrekking tot biodiversiteit, koolstofputten, bodembescherming en andere ecosysteemdiensten en -functies als oerbossen kunnen bieden;
20. moedigt daarom met klem activiteiten en projecten voor het aanplanten en herplanten van bomen en bossen aan, met name door gebruik te maken van inheemse en voor de

wilde flora en fauna geschikte soorten, rekening houdend met de klimaatverandering, met name op plaatsen waar oerbossen zijn vernietigd; merkt op dat doeltreffende, duurzame en goed beheerde bebossing, naast de bescherming en het herstel van bossen, kan bijdragen tot een grotere koolstofvastlegging, een aanvulling kan vormen op de landbouw en een impuls kan geven aan de biodiversiteit, terwijl duurzaam beheer ervan het risico en de omvang van bosbranden kan verminderen; benadrukt tevens de belangrijke rol van oeverbossen bij het stabiliseren van de oevers, waardoor het overstromingsrisico wordt verminderd, de waterkwaliteit wordt verbeterd, doordat de afvloeijing van het aangrenzende land wordt gefilterd, en de watertemperaturen wordt gereguleerd, hetgeen ten goede komt aan de biodiversiteit;

21. is tevreden met de maatregelen om aanplantingen aan te passen aan de klimaatverandering; is verheugd dat in vele landen reeds een verhoging van het aantal veerkrachtige inheemse boomsoorten in gezonde en biologisch diverse bossen wordt aanbevolen en toegepast;
22. wijst op de rol van boslandbouw, waarbij bomen worden geteeld in combinatie met landbouw op hetzelfde perceel, hetgeen de algemene productiviteit verhoogt, meer biomassa genereert, de bodem beschermt en herstelt en andere waardevolle ecosystemendiensten levert; wijst erop dat bossen en boslandbouw een belangrijke rol spelen voor de wereldwijde voedselvoorziening en een belangrijke bron van inkomsten zijn voor vele kleine landbouwbedrijven en gemeenschappen; beklemtoont dat maatregelen op het gebied van bosbehoud en herbebossing de levensomstandigheden in landelijke gebieden verbeteren;
23. benadrukt het belang van opleiding binnen de Unie en in derde landen op het gebied van duurzaam beheer van bossen, aanplantingen en boslandbouw, met inbegrip van doorlopende vegetatiebedekking; is van mening dat deze factoren van essentieel belang zijn voor het waarborgen van de biodiversiteit en het inkomen van bosgemeenschappen en landbouwers die boslandbouw bedrijven;
24. merkt op dat vrijwillige regelingen weliswaar een nuttig instrument zijn in het kader van de inspanningen om de wereldwijde ontbossing buiten de Unie een halt toe te roepen en een grote bijdrage kunnen leveren om ervoor te zorgen dat de publieke opinie tegen de consumptie is van goederen en diensten die ontbossing in de hand werken, maar dat vrijwillige maatregelen tot nu toe niet hebben geleid tot het stopzetten van de ontbossing of van de bijdrage die de Unie aan de wereldwijde ontbossing levert door de invoer in de Unie van goederen en diensten die een ontbossingsrisico inhouden; is van mening dat bindende wetgeving gecombineerd moet worden met niet-wetgevingsinitiatieven, zoals samenwerking met derde landen, om de wereldwijde ontbossing te bestrijden;
25. roept daarom op tot de invoering van een etiketterings- en certificeringssysteem voor ontbossingsvrije producten en diensten, dat de transparantie van de toeleveringsketen in de Unie zou vergroten en het mogelijk zou maken om producten te promoten die niet het resultaat zijn van ontbossing, voortbouwend op bestaande benaderingen en op basis van een ondubbelzinnige definitie van ontbossingsvrije toeleveringsketens;
26. verzoekt de Unie ontbossingsvrije toeleveringsketens en een betere waardecreatie te bevorderen, naar behoren rekening houdend met de mensen-, de arbeids- en de

landeigendomsrechten, alsmede met de voedselzekerheid en een billijk inkomen;

27. wijst op de verantwoordelijkheid van de overheid voor de bestrijding van ontbossing en de omzetting van ecosystemen, die niet op toereikende wijze kunnen worden aangepakt door externe belanghebbenden alleen; beklemtoont daarom het belang van een inclusief partnerschap van de Unie en haar lidstaten met derde landen, om duurzaam grondbeheer, duurzame landbouw en goed bestuur te versterken, met name wat land- en boseigendomsrechten betreft;
28. roept op tot een intensivering van de wereldwijde samenwerking, om te komen tot een betere uitwisseling van kennis en ervaringen met betrekking tot het verbeteren van de duurzaamheid bij het beheer van multifunctionele bossen;
29. is van mening dat de oprichting van een platform voor dialoog tussen alle belanghebbenden en de lidstaten over ontbossing, aantasting van bossen en duurzame vergroting van het mondiale bosareaal een belangrijke aanvulling is op een wettelijk zorgvuldigheidskader en dat dit alle belanghebbenden kan helpen deze vraagstukken aan te pakken; vraagt ervoor te zorgen dat alle internationale actoren op dit gebied dit platform actief kunnen gebruiken;
30. roept de Unie daarom op internationale allianties met derde landen te ontwikkelen om bossen te beschermen, in het kader van een degelijk beleid dat gericht is op de volledige afwezigheid van ontbossing, geïntegreerde ruimtelijke ordening, transparantie van grondbezit en het voorkomen van de omzetting van bossen in landbouwgrond; vraagt dat hiervoor internationale financiering wordt vrijgemaakt in het kader van de mondiale bosbeschermingsovereenkomsten, in nauwe samenwerking met de Europese overheden en internationale actoren;
31. is voorstander van regelmatige informatie-uitwisseling met derde landen om het verbruik en de handel te bevorderen van hout en houtproducten die afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen;
32. is van mening dat traceerbaarheid en transparantie essentieel zijn om ervoor te zorgen dat op de interne markt alleen duurzaam verkregen producten kunnen worden verkocht waarvan bekend is dat zij vrij zijn van ontbossing, omzetting en aantasting van ecosystemen en schendingen van de mensenrechten; beschouwt het als een aanvullende, maar essentiële eerste stap om een algemeen erkend certificerings- en etiketteringssysteem in te voeren voor ontbossingsvrije land- en bosbouwproducten die in de Unie worden ingevoerd, waardoor de transparantie van de toeleveringsketen in de Unie zou worden vergroot, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de gevolgen van de teelt, de verwerking en het vervoer van de producten voor het milieu en met de gevolgen voor de mensenrechten; is van mening dat verplichte etikettering van duurzame houtwinning ervoor kan zorgen voor dat consumenten kiezen met kennis van zaken en dat de consumptie van duurzame producten wordt bevorderd;
33. vraagt de Commissie het ontbossingsprofiel te beoordelen en bekend te maken van de houtsector en handelsorganisaties die zich bezighouden met de invoer van grondstoffen uit gebieden met een ontbossingsrisico, om te zorgen voor meer transparantie en een beter begrip van de internationale toeleveringsketens en om de toepassing te stimuleren van oplossingen waarbij gebruik wordt gemaakt van duurzaam hout;

34. dringt erop aan dat zorgvuldigheidsverplichtingen voor potentiële leveranciers worden opgenomen in de regels voor overheidsopdrachten, samen met een verbod op de aankoop van geïmporteerde producten die het resultaat zijn van ontbossing; wijst op de bijkomende voordelen van dit verificatiesysteem om fraude, corruptie en kartelpraktijken te bestrijden en tegelijkertijd logistieke activiteiten op basis van illegale houtkap aan te pakken;
35. wijst erop dat, om prijsdumping te voorkomen en duurzaam houtgebruik te waarborgen, de verspreiding van bilaterale overeenkomsten op basis van dumpingprijzen voor hout te beletten en te voorkomen dat extra houtkap wordt aangewakkerd, oplossingen moeten worden overwogen, waaronder de invoering van een gemeenschappelijk houtveilingsysteem, waarmee kan worden nagegaan vanwaar het materiaal afkomstig is en kwesties in verband met klimaat, biodiversiteit en mensenrechten kunnen worden verrekend in de prijs;
36. is van mening dat de Unie, om de koolstofvoetafdruk als gevolg van het transport van uit derde landen ingevoerde producten tot een minimum te beperken en duurzame lokale productie en werkgelegenheid te stimuleren, het gebruik van duurzaam lokaal geproduceerd hout, producten op basis van gekapt hout of bosbiomassa moet aanmoedigen;
37. vraagt de ontwikkeling van concepten voor een duurzame toekomst van bossen wereldwijd, waarbij economische en ecologische belangen met elkaar worden verzoend, aangezien bossen een belangrijke hulpbron zijn voor vele landen en deze niet bereid zijn daar vrijwillig afstand van te doen;
38. beklemtoont dat het belangrijk is duurzame voedingsgewoonten te bevorderen, door de consument bewust te maken van de gevolgen van zijn consumptiepatronen en informatie te verstrekken over voedingsgewoonten die beter zijn voor de menselijke gezondheid en die een kleinere milieuvoetafdruk achterlaten;
39. herinnert eraan dat de invoer in de Unie van grote hoeveelheden landbouwproducten die het resultaat zijn van ontbossing, niet in strijd mag zijn met de toezeggingen van de Unie inzake de volledige afwezigheid van ontbossing en inzake mensenrechten; is van mening dat naleving van de voorschriften van de Unie, samen met vrijwaringsclausules in geval van niet-nakoming, een noodzakelijke randvoorwaarde moet zijn voor alle handelsbesprekingen van de Unie; dringt erop aan bindende en afdwingbare milieu- en sociale bepalingen met betrekking tot ontbossing op te nemen in alle handelsovereenkomsten, naast normen op het gebied van voedselveiligheid en dierwelzijn, met het oog op de bescherming van bossen wereldwijd, natuurlijke ecosystemen en de mensenrechten, met name de landrechten van gemeenschappen; dringt er bij de Commissie op aan lopende vrijhandelsovereenkomsten nauwlettend te blijven controleren op naleving van die normen en die naleving af te dwingen;
40. verzoekt de Commissie te handelen volgens het “berokken geen schade”-beginsel dat zij heeft aangekondigd in haar mededeling over de Europese Green Deal en maatregelen voor te stellen om eventuele schadelijke effecten aan te pakken, om bestaande vrijhandelsovereenkomsten te actualiseren; dringt erop aan dat handelspartners onderworpen worden aan bindende en afdwingbare bepalingen en stimulansen die garanderen dat geen producten worden ingevoerd die het resultaat zijn van

ontbossing of mensenrechtenschendingen; betreurt ten eerste dat dergelijke bepalingen niet volledig zijn opgenomen in het kader van het proces inzake de overeenkomst tussen de EU en Mercosur en dringt aan op actualisering van handelsovereenkomsten en lopende onderhandelingen om ze volledig op te nemen;

41. roept vervolgens op tot aanvullende of hernieuwde onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten als dergelijke bepalingen nog niet zijn opgenomen, in samenhang met de verbintenissen van de Unie op het gebied van klimaat, biodiversiteit, de volledige afwezigheid van ontbossing en mensenrechten;
42. benadrukt dat de Commissie in de toekomst in haar effectbeoordelingen systematisch rekening moet houden met de gevolgen van handelsovereenkomsten voor bossen en bij de vaststelling van de voorwaarden en het mandaat voor handelsbesprekingen rekening moet houden met de resultaten van evaluaties vooraf; is van mening dat de naleving van de Overeenkomst van Parijs een bindende voorwaarde moet zijn in alle handelsovereenkomsten met derde landen;
43. verzoekt de Commissie stimuleringsmechanismen voor landbouwers aan te wijzen om de voorziening met duurzame land- en bosbouwproducten te verbeteren en tegelijkertijd de ecosystemen in stand te houden en te versterken;
44. verzoekt de Unie een einde te maken aan de afhankelijkheid van de invoer van producten met een risico voor bossen en ecosystemen; merkt op dat uit ontbost gebied afkomstige sojaproducten die in de Unie worden gebruikt als diervoeder, een belangrijke aanjager zijn van de mondiale ontbossing en de daarmee samenhangende emissies, goed voor bijna de helft van alle ontbossing die in de invoer in de Unie ingebed is⁴;
45. verzoekt de Unie en de lidstaten voorts lokaal geproduceerde plantaardige eiwitten, begrazing van weilanden en legaal en op duurzame wijze aangekocht diervoeder te bevorderen, met name door het eiwitplan van de Unie uit te voeren en hierop voort te bouwen, door innovatie te ondersteunen en door een beleid te voeren ter bevordering van een dierlijke productie van de Unie die aangepast is aan de beschikbare bodemrijkdommen van de Unie; beveelt de Unie en de lidstaten voorts aan het binnenlandse productiepotentieel te inventariseren en maatregelen te ontwerpen om aan alle EU-consumptievereisten te voldoen en de afhankelijkheid van import terug te dringen;
46. staat achter de eliminatie tegen 2030 van het gebruik van aan de ontbossing bijdragende grondstoffen voor de productie van biobrandstoffen; wijst tevens op het gebruik van palmolie in een aantal sectoren, waaronder de voedselverwerking; uit zijn bezorgdheid over de misleiding van consumenten, bijvoorbeeld het gebruik van palmolie in melkvervangers;
47. verzoekt de Commissie daarom verantwoorde agrovoedings- en -voederconsumptiepatronen te bevorderen die de afhankelijkheid van onrechtstreekse ontbossing en de ecologische voetafdruk van de Unie verder verminderen;
48. beklemtoont eveneens dat kortere toeleveringsketens en het lokaal maken van de

⁴ <http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>, blz. 23-24.

productie van eiwitrijke gewassen en producten moeten worden versterkt en ondersteund, hetgeen de voedselsoevereiniteit ten goede komt, zowel in de Unie als in haar partnerlanden; pleit ervoor deze elementen op te nemen in het COVID-19-herstelplan;

49. is voorstander van de bevordering van gewassen die stikstof vastleggen, peulgewassen en eiwitrijke gewassen in het kader van de nieuwe strategische plannen van het GLB, onder meer door vruchtwisseling, in het kader van randvoorwaarden, ecoregelingen en agromilieumaatregelen, nieuwe sectorale interventies en gekoppelde steun, om de onafhankelijkheid van de Unie met betrekking tot eiwitrijke gewassen te vergroten en tegelijk bij te dragen tot het verwezenlijken van de doelstellingen van de biodiversiteitsstrategie en de “van boer tot bord”-strategie; merkt voorts op dat het inkomen en de rentabiliteit van veehouderijen in overeenstemming moeten worden gebracht met productieniveaus die kunnen worden gehandhaafd door begrazing van weilanden of in eigen land geteelde voedergewassen; dringt aan op verder onderzoek naar en bevordering van innovatieve productiesystemen en -methoden die externe input en kosten kunnen verminderen, bijvoorbeeld begrazingssystemen op basis van voedergewassen zoals roulerende begrazing, zelfs als de productievolumes lager zijn;
50. merkt op dat het Parlement sinds december 2015 veertig keer bezwaar heeft gemaakt tegen de invoer van genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders, waarvan elf keer tegen de invoer van genetisch gemodificeerde soja; herinnert eraan dat een van de redenen om tegen die invoer bezwaar te maken, de ontbossing was die gepaard gaat met de teelt in landen zoals Brazilië en Argentinië, waar de soja vrijwel uitsluitend genetisch wordt gemodificeerd voor gebruik met bestrijdingsmiddelen; merkt op dat in een recent collegiaal getoetst wetenschappelijk onderzoek dat werd uitgevoerd door onderzoekers uit de hele Unie, is vastgesteld dat de Unie de grootste koolstofvoetafdruk ter wereld heeft als gevolg van de soja-invoer uit Brazilië, 13,8 % groter dan die van China, de grootste importeur van soja, door een groter aandeel emissies uit onrechtstreekse ontbossing⁵; merkt voorts op dat soja volgens de Commissie historisch gezien de belangrijkste factor is van de bijdrage van de Unie aan de wereldwijde ontbossing en de daarmee samenhangende emissies, goed voor bijna de helft van alle ontbossing die in de invoer in de Unie ingebed is⁶;
51. roept op tot een samenhangend beleidskader, met o.a. de onlangs gepubliceerde “van boer tot bord”-strategie en biodiversiteitsstrategie van de Europese Green Deal, de EU-strategie voor de bio-economie en de mededeling van de Commissie van 28 november 2018 getiteld “Een schone planeet voor iedereen – Een Europese strategische langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie”, op basis van bestaande systemen, zoals het actieplan inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (Forest Law Enforcement Governance and Trade, Flegt); dringt er daarom op aan de deelname van getroffen

⁵ Zie Escobar, N., Tizado, E.J., zu Ermgassen, E.K., Löfgren, P., Börner, J., & Godar, J. (2020): Spatially-explicit footprints of agricultural commodities: Mapping carbon emissions embodied in Brazil's soy exports, in *Global Environmental Change*, vol. 62, 102067 (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378019308623>)

⁶ Zie Technisch verslag – 2013 – 063 van de Commissie: “The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation”, studie gefinancierd door de Europese Commissie, DG ENV, uitgevoerd door VITO, IIASA, HIVA en IUCN NL (<http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>), blz. 23.

- houders van rechten aan het Flegt-actieplan te waarborgen, onder meer inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, met name vrouwen en verdedigers van milieu- en mensenrechten;
52. dringt aan op de tenuitvoerlegging en verbetering van de wetgeving met betrekking tot bossen en uitvoerbepalingen voor hout en houtproducten, bijvoorbeeld door middel van afdwingbare duurzaamheidscriteria;
 53. pleit voor een holistisch aanpak binnen de Unie, waarbij de Unie de lokale autoriteiten directe ondersteuning biedt voor praktijken op het gebied van bebossing en duurzaam beheer; vraagt met name dat de Unie de lokale en regionale autoriteiten meer helpt om de geldende regelgeving inzake bosbescherming te handhaven;
 54. verzoekt om samenhang en coherentie tussen de maatregelen van de Unie in de Unie zelf en in derde landen; herinnert aan de vooruitzichten van het Europees Milieuagentschap⁷, waarin wordt opgemerkt dat het er naar uitziet dat de Unie veel van haar milieudoelstellingen voor 2020 niet zal halen en waarin wordt benadrukt dat de bossen van de Unie ook onder druk staan, bijvoorbeeld door hoge ontginningspercentages, vervuiling, klimaatverandering en invasieve uitheemse soorten; vraagt daarom om een behoorlijke tenuitvoerlegging en handhaving van de EU-houtverordening en de Natura 2000-richtlijnen in de gehele Unie, onder meer via tijdige inbreukprocedures;
 55. vraagt de Commissie en de lidstaten duurzaam bosbeheer te bevorderen dat garandeert dat ambitieuze maatregelen voor de bescherming en het herstel van bossen en andere natuurlijke ecosystemen zowel worden toegepast op de bossen in de Unie als wereldwijd, in overeenstemming met de nieuwe bosstrategie en biodiversiteitsstrategie van de Unie; is met name van mening dat ook het door armoede ingegeven gebruik van uit bossen afkomstige houtachtige biomassa als brandstof moet worden aangepakt, onder meer door het ondersteunen van schone alternatieven;
 56. wijst op het onhoudbare niveau van het verbruik van grondstoffen, inclusief fossiele brandstoffen, in de Unie en dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan volledig rekening te houden met de gevolgen van het gebruik van op land geproduceerde biobrandstoffen voor de veranderingen in landgebruik en de ontbossing wereldwijd; beklemtoont dat de duurzaamheid van het grondstoffengebruik in de Unie sterk kan worden verbeterd in de circulaire bio-economie en dat actie moet worden ondernomen om de afhankelijkheid van ingevoerde goederen met een risico van ontbossing te verminderen; merkt op dat een hulpbronnenefficiënte hiërarchie van gebruik van bijzonder belang is om de koolstofput- en de biodiversiteitsfunctie van bossen te beschermen; is van mening dat grootschalige verbranding van hout als brandstof geen steek houdt met betrekking tot de bescherming van het klimaat, koolstofputten en efficiënt hulpbronnengebruik in een circulaire economie;
 57. is van mening dat het grootschalige gebruik van biobrandstoffen in de Unie gepaard moet gaan met voldoende duurzaamheidscriteria, om directe en indirecte veranderingen in landgebruik (ILUC), met inbegrip van ontbossing, te voorkomen; merkt voorts op dat in de huidige criteria onvoldoende rekening wordt gehouden met fossiele grondstoffen

⁷ Zie het rapport van het Europees Milieuagentschap getiteld “The European Environment – state and outlook 2020”.

- die worden gebruikt bij de productie van biobrandstoffen; dringt daarom aan op monitoring en evaluatie van het effect van de herziene richtlijn hernieuwbare energie tijdens de lopende tenuitvoerlegging ervan, met inbegrip van de doeltreffendheid van de duurzaamheidscriteria voor bio-energie; wijst erop dat lokale toeleveringsketens voor grondstoffen belangrijk zijn voor het realiseren van duurzaamheid op lange termijn;
58. benadrukt dat, ondanks de uitbreiding van het bos- en plantageareaal in de Unie, het toenemende gebruik van hout voor biobrandstoffen en bio-energie de bossen wereldwijd onder druk zet; wijst er daarom op dat aangewezen natuurbeschermingsgebieden wereldwijd moeten worden gerespecteerd; benadrukt dat de Unie duurzaam beheerde bossen en grondgebruik alleen mag bevorderen om ervoor te zorgen dat de consumptie in de Unie volledig duurzaam is; verzoekt de Commissie een kritische beoordeling uit te voeren van de maatregelen voor de duurzame productie en het duurzame gebruik van brandstoffen op basis van hout, onder andere gezien de grote invoer van houtpellets in de Unie, en de risico's van deze invoer voor de bossen in derde landen aan te pakken;
59. steunt de uitbanning tegen 2030 van grondstoffen die worden gebruikt voor biobrandstoffen die bijdragen tot ontbossing; verzoekt de Commissie met het oog hierop tegen 2021 de relevante aspecten van Gedelegeerde verordening (EU) 2019/807 van de Commissie⁸ te beoordelen en deze verordening onverwijld te herzien op basis van wetenschappelijke kennis, het voorzorgsbeginsel en een gedetailleerde effectbeoordeling, om de uitfasering van alle biobrandstoffen met een hoog ILUC-risico, onder meer palm- en sojaolie, te garanderen, en de verbintenis van de Unie om het mondiale verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en om te keren na te komen;
60. beklemtoont dat het belangrijk is de beleidsmaatregelen van de Europese Green Deal te koppelen aan de stimulansen en aanjagers van ontbossing, door de gevolgen van ontbossing voor het milieu, de samenleving en de mensenrechten aan te pakken met het oog op de realisatie van de langetermijnvisie van een klimaatneutrale economie;
61. benadrukt dat een gemeenschappelijk en vrij observatiesysteem, waarbij interactie plaatsheeft en wordt samengewerkt met internationale partners en organen zoals de VN, belangrijk is voor de wereldwijde monitoring van ontbossing, aantasting van bossen en veranderingen in het mondiale bosareaal, op basis van satellietgegevens, zodat de lidstaten en andere belanghebbenden en de burgers ontbossing en de omzetting van habitats in real time kunnen registreren, met name in beschermde gebieden, en de toestand van bosbedekking kunnen monitoren;
62. moedigt bijvoorbeeld aan om meer gebruik te maken van het Copernicus-satellietsysteem om wereldwijd (binnen en buiten de Unie) bosbranden, schade aan bossen, aardverschuivingen en bodemerosie, alsmede de omzetting van bos- en savanne-ecosystemen en -habitats te monitoren; wijst erop dat dit moet worden

⁸ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/807 van de Commissie van 13 maart 2019 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het bepalen van de grondstoffen met een hoog risico van indirecte veranderingen in landgebruik waarbij een belangrijke uitbreiding van het productiegebied naar land met grote koolstofvoorraden waar te nemen valt, en de certificering van biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassa-brandstoffen met een laag risico op indirecte veranderingen in landgebruik (PB L 133 van 21.5.2019, blz. 1).

aangevuld met andere monitoringmiddelen om hiermee verband houdende schendingen van mensenrechten en grondgebruiksrechten op te sporen en tijdig passende maatregelen te nemen, onder meer om de oorzaken ervan aan te pakken;

63. roept op tot de invoering van mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing om overheidsinstanties, bedrijven, inclusief regelingen met derde partijen, en consumenten in kennis te stellen van producten die afkomstig zijn uit gebieden met een risico van omzetting van ecosystemen door verlies en aantasting van bossen en savannes en uit gebieden waar mensenrechten zijn geschonden, en om te helpen deze problemen aan te pakken door de dialoog en de gegevensuitwisseling met de respectieve derde landen te intensiveren;
64. is ingenomen met het voorstel van de Commissie in haar mededeling over de “van boer tot bord”-strategie om een waarnemingscentrum voor ontbossing op te richten; acht het echter noodzakelijk dat dit vergezeld gaat van een tweemaaljaarlijks verslag aan het Parlement en de Raad over de ontbossing wereldwijd, op basis van het mondiale “Forest Resources Assessment”-rapport van de VN-organisatie FAO⁹ en het Global Forest Watch Commodities¹⁰, teneinde passende maatregelen te nemen om de samenwerking met derde landen te versterken en de handelsbeperkingen op het niveau van de Unie te vrijwaren;
65. wijst erop dat een duurzame intensivering van het gebruik voor landbouwdoeleinden en een planmatig landgebruik en landbeheer voor veel kleinschalige bedrijven onontbeerlijk zijn;
66. roept op tot gedegen financiële steun en stimuleringsprogramma's voor maatregelen om aangetast land en voor landbouw ongeschikt land te bebossen.

⁹ <http://www.fao.org/forest-resources-assessment/en/>

¹⁰ <https://www.wri.org/resources/maps/global-forest-watch-commodities>

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	22.9.2020
Uitslag eindstemming	+: 38 -: 1 0: 9
Bij de eindstemming aanwezige leden	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Draçoş Benea, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Cristian Ghinea, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Eugenia Rodríguez Palop, Bronis Ropé, Bert-Jan Ruissen, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Veronika Vrecionová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Claude Gruffat, Christine Schneider, Michaela Šojdrová, Marc Tarabella

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

38	+
GUE/NGL	Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
ID	Roman Haider, Herve Juvin, Maximilian Krah, Danilo Oscar Lancini, Maxette Pirbakas
NI	Tiziana Beghin, Carles Puigdemont i Casamajó
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Daniel Caspary, Arnaud Danjean, Enikő Győri, Danuta Maria Hübner, Gabriel Mato, Massimiliano Salini, Sven Simon, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler
RENEW	Barry Andrews, Jordi Cañas, Karin Karlsbro, Samira Rafaela, Liesje Schreinemacher, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Udo Bullmann, Miroslav Číž, Paolo De Castro, Raphaël Glucksmann, Bernd Lange, Margarida Marques, Inma Rodríguez-Piñero, Mihai Tudose, Kathleen Van Brempt
VERTS/ALE	Saskia Bricmont, Anna Cavazzini, Markéta Gregorová, Heidi Hautala

0	-
----------	----------

4	0
ECR	Geert Bourgeois, Emmanouil Fragkos, Dominik Tarczyński, Jan Zahradil

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	1.10.2020
Uitslag eindstemming	+: 45 -: 11 0: 25
Bij de eindstemming aanwezige leden	Nikos Androulakis, Bartosz Arłukowicz, Margrete Auken, Simona Baldassarre, Marek Paweł Balt, Traian Băsescu, Aurelia Beigneux, Monika Beňová, Sergio Berlato, Alexander Bernhuber, Malin Björk, Simona Bonafè, Delara Burkhardt, Pascal Canfin, Sara Cerdas, Mohammed Chahim, Tudor Ciuhodaru, Nathalie Colin-Oesterlé, Miriam Dalli, Esther de Lange, Marco Dreosto, Bas Eickhout, Eleonora Evi, Agnès Evren, Fredrick Federley, Pietro Fiocchi, Catherine Griset, Jytte Guteland, Teuvo Hakkarainen, Martin Hojsík, Pär Holmgren, Jan Huitema, Yannick Jadot, Adam Jarubas, Petros Kokkalis, Athanasios Konstantinou, Ewa Kopacz, Joanna Kopcińska, Ryszard Antoni Legutko, Peter Liese, Sylvia Limmer, Javi López, César Luena, Fulvio Martusciello, Liudas Mažylis, Joëlle Mélin, Tilly Metz, Silvia Modig, Dolors Montserrat, Alessandra Moretti, Dan-Ștefan Motreanu, Ville Niinistö, Ljudmila Novak, Grace O’Sullivan, Jutta Paulus, Stanislav Polčák, Jessica Polfjård, Luisa Regimenti, Frédérique Ries, María Soraya Rodríguez Ramos, Sándor Rónai, Rob Rooken, Silvia Sardone, Christine Schneider, Günther Sidl, Ivan Vilibor Sinčić, Linea Sjøgaard-Lidell, Nicolae Ștefănuță, Nils Torvalds, Edina Tóth, Véronique Trillet-Lenoir, Petar Vitanov, Alexandr Vondra, Mick Wallace, Pernille Weiss, Michal Wiezik, Tiemo Wölken, Anna Zalewska
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Hildegard Bentele, Kateřina Konečná, Ulrike Müller

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

45	+
EPP	Michal WIEZIK
S&D	Nikos ANDROULAKIS, Marek Paweł BALT, Monika BEŇOVÁ, Simona BONAFÈ, Delara BURKHARDT, Sara CERDAS, Mohammed CHAHIM, Tudor CIUHODARU, Miriam DALLI, Jytte GUTELAND, Javi LÓPEZ, César LUENA, Alessandra MORETTI, Sándor RÓNAI, Günther SIDL, Petar VITANOV, Tiemo WÖLKEN
RENEW	Pascal CANFIN, Fredrick FEDERLEY, Martin HOJSÍK, Jan HUITEMA, Ulrike MÜLLER, Frédérique RIES, María Soraya RODRÍGUEZ RAMOS, Nicolae ȘTEFĂNUȚĂ, Linea SØGAARD-LIDELL, Nils TORVALDS, Véronique TRILLET-LENOIR
GREENS/EFA	Margrete AUKEN, Bas EICKHOUT, Pär HOLMGREN, Yannick JADOT, Tilly METZ, Ville NIINISTÖ, Grace O'SULLIVAN, Jutta PAULUS
GUE/NGL	Malin BJÖRK, Petros KOKKALIS, Kateřina KONEČNÁ, Silvia MODIG, Mick WALLACE
NI	Eleonora EVI, Athanasios KONSTANTINOU, Ivan Vilibor SINČIĆ
11	-
EPP	Alexander BERNHUBER, Christine SCHNEIDER
ID	Teuvo HAKKARAINEN, Sylvia LIMMER
ECR	Sergio BERLATO, Pietro FIOCCHI, Joanna KOPCIŃSKA, Ryszard Antoni LEGUTKO, Rob ROOKEN, Alexandr VONDRA, Anna ZALEWSKA
25	0
EPP	Bartosz ARŁUKOWICZ, Traian BĂSESCU, Hildegard BENTELE, Nathalie COLIN-OESTERLÉ, Agnès EVREN, Adam JARUBAS, Ewa KOPACZ, Esther de LANGE, Peter LIESE, Fulvio MARTUSCIELLO, Liudas MAŽYLIS, Dolores MONTSERRAT, Dan-Ștefan MOTREANU, Ljudmila NOVAK, Stanislav POLČÁK, Jessica POLFJÄRD, Edina TÓTH, Pernille WEISS
ID	Simona BALDASSARRE, Aurelia BEIGNEUX, Marco DREOSTO, Catherine GRISET, Joëlle MÉLIN, Luisa REGIMENTI, Silvia SARDONE

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding